

JOURNAL OF MONGKUT THAKSIN (ONLINE)

วารสารมงกุฎทักษิณ (ONLINE)

Vol.16 No. 1 (January – June 2020)

ปีที่ 16 ฉบับที่ 1 (มกราคม – มิถุนายน 2563)

M

T

J

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY SRITHAMMASOKKARAT CAMPUS

ISSN : XXXX-XXXX (ONLINE)

Journal of Mongkut Thaksin (Online)

วารสาร มกุฏทักซิ่น (Online)

Vol.16 No.1 (January-June 2020)

ปีที่ 16 ฉบับที่ 1 (มกราคม- มิถุนายน 2563)

วัตถุประสงค์

วารสารวิชาการมกุฏทักซิ่นเป็นวารสารเผยแพร่ความรู้ให้กับมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโสกราช และเป็นวารสารวิชาการ เพื่อเป็นสื่อกลางส่งเสริมการเผยแพร่ องค์ความรู้ในด้านพระพุทธศาสนา สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ บริหาร และการประยุกต์ใช้องค์ความรู้จากการบูรณาการศาสตร์ต่าง ๆ เข้ากับพระพุทธศาสนา ผลงานทั้งทางด้านการวิจัย และผลงานทางวิชาการ บทความวิจัย หรือบทความวิชาการ ในมิติด้าน พุทธศาสนา ปรัชญา มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และบริหารการศึกษา ทุกบทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ อย่างน้อย 2 ท่าน ในลักษณะปกปิดรายชื่อ (Double blind peer-reviewed) เปิดรับบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยรับพิจารณาตีพิมพ์ต้นฉบับของบุคคลทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย มีกำหนดออกวารสารปีละ 2 ฉบับคือ ฉบับที่ 1 เดือน มกราคม-มิถุนายน / ฉบับที่ 2 เดือน กรกฎาคม-ธันวาคม (ราย 6 เดือน) ผลงานที่ส่งมาจะต้องไม่เคยเสนอหรือกำลังเสนอตีพิมพ์ในวารสารวิชาการใดมาก่อน

เจ้าของ

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโสกราช 128 หมู่ 6 ถนนนครศรีฯ-ร่อนพิบูลย์ ตำบลนาพรุ อำเภอพระพรหม จังหวัดนครศรีธรรมราช 80000 โทรศัพท์ 0-7580-9128

Email: ssc@mbu.ac.th

Website: <http://ssc.mcu.ac.th>

ทีปริกษาวารสารมณฑกฏกัณน

พระเทพพัชรเมธี, ผศ.ดร.

พระมหาฉัตรชัย สุนตตชโย, ผศ.ดร.

พระมหามณินทร ปุริสุตโตโม, ผศ.ดร.

พระธรรมศากยวงศวิสุทธิ, ดร.

พระครูปลัดสุวัฒนพรหมจริยคุณ

พระครูสิริธรรมมาภิจิต, ผศ.ดร.

อธิการบดี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

รองอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ด้านวิชาการและพัฒนาคุณภาพ

รองอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ด้านวิจัยและนวัตกรรม

รองอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ด้านวิเทศสัมพันธ์และพันธกิจสากล

รองอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ด้านกิจการนักศึกษาและเทคโนโลยีดิจิทัล

รองอธิการบดี วิทยาเขตศรีธรรมมาโสกราช

บรรณาธิการวารสาร

พระราชวิสุททธิกี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

วิทยาเขตศรีธรรมมาโสกราช

หัวหน้ากองบรรณาธิการ

ดร.สันติ อุณจะนำ

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

วิทยาเขตศรีธรรมมาโสกราช

กองบรรณาธิการ

พระครูอรุณสุตาลังการ, รศ.ดร

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

พระครูวินัยธรสุริยา สุริโย (คงคาไหว), ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

พระมหาวิชาญ กนตสีโล, ดร.

คณะศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยมหามกุฏ
ราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโสกราช

พระครูบวรชัยวัฒน์, ดร.

คณะศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยมหามกุฏ
ราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโสกราช

ศาสตราจารย์ ดร.ครองชัย หัตถา

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

ศาสตราจารย์ ดร.รพีพรรณ คำหอมกุล	คณบดีคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร.ไมตรี จันทรา	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ นครศรีธรรมราช
รองศาสตราจารย์ ดร.สืบพงษ์ ธรรมชาติ	อาศรมวัฒนธรรมวลัยลักษณ์ มหาวิทยาลัยวลัย ลักษณ์ นครศรีธรรมราช
รองศาสตราจารย์ วิมล คำศรี	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัย ราชภัฏนครศรีธรรมราช
รองศาสตราจารย์ ดร.เดชชาติ ตริทรัพย์	คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราช วิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช
รองศาสตราจารย์ ดร.กันตภณ หนูทองแก้ว	คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราช วิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชวัลรัตน์ ศรีนวลปาน	คณบดีคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บำรุง ศรีนวลปาน	รองคณบดี ฝ่ายวิชาการงานวิจัยและวิเทศสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดิเรก นุ่นกล้า	คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ ราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นพรัตน์ ชัยเรือง	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาตรี ชุมเสน	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พงษ์รัชต์ธวัช วิวังสุ	คณะศิลปศาสตร์ (วังนางเลิ้ง) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทวนธง ครุฑจั่น	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วาสนา วงศ์ยมย่อง	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปณณพงศ์ วงศ์ณาศรี	คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏ ราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทิพมาศ เสวตวรโชติ	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏ ราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกศริน มนูญผล	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สรัญญา แสงอัมพร	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช
ดร.สวัสดิ์ อโนทัย	คณะศาสนาปรัชญา มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น
ดร.พัชรีย์ สุขเมโธกุล	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
ดร.สุปรีชา ชำนาญพุฒิพร	คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช
ดร.โสภณ ขำทัพ	คณะศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช
ดร.บุญส่ง ทองเอียง	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช
ดร.สุภัทรา ภูษิตรัตนาวลี	งานบัณฑิตศึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้

ผู้ช่วยกองบรรณาธิการ

พระมหาเอกกวิน ปิยวีโร, ดร.	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช
นายวิทยา ระน่อมบำรุง	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช
นางจิตรา อุณจะนำ	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช
นางสาวมณฑนา จันทรมาศ	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช
นายจิรพัฒน์ เผื่อแก้ว	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช
นายชุตติเดช สุวรรณมณี	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช

ฝ่ายประสานงานและจัดการ

นางจิตรา อุนจะนำ

ฝ่ายกฎหมาย

พ.ต.อ.เจียร ชูหนู

ออกแบบปก

นางสาวมัทนา จันทธูมาศ

จัดรูปเล่ม

นายสรารุช ธรนิล

บทบรรณาธิการ

วารสารฉบับนี้เป็นปีที่ 16 ฉบับที่ 1 มกราคม- มิถุนายน 2563 มีบทความที่ได้รับการคัดเลือกให้เผยแพร่จำนวน 5 เรื่อง ดังนี้

1) เรื่อง **หลักพรหมวิหารสำหรับผู้บริหารตามความคิดเห็นของพนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดสุราษฎร์ธานี** โดย จินตนา กะตากล มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาหลักพรหมวิหารสำหรับผู้บริหารตามความคิดเห็นของพนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดสุราษฎร์ธานี 2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของพนักงานการไฟฟ้าต่อผู้บริหารในการนำหลักพรหมวิหารใช้ในการบริหารงาน ที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา และ รายได้ แตกต่างกัน 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะและแนวทางส่งเสริมการนำหลักพรหมวิหารมาใช้ในการบริหารงานของผู้บริหารการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดสุราษฎร์ธานี

2) เรื่อง **หลักธรรมาภิบาลกับการบริหารงานบุคคลในโรงเรียน** โดย ชนะวิน แสงทามาศย์ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการศึกษาสำหรับเป็นแนวทางในการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนให้มีศักยภาพและประสิทธิภาพ โดยการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ให้สถานศึกษาโดยตรง ซึ่งการกระจายอำนาจทำให้สถานศึกษามีความคล่องตัวมีอิสระ ในการบริหารจัดการส่งผลต่อการบริหารงานในทุก ๆ ฝ่ายงานให้มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานบุคคลมากขึ้นเพื่อให้สถานศึกษาเกิดประสิทธิผลในการดำเนินงานจัดการศึกษาให้มากที่สุด

3) เรื่อง **การบริหารระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1** โดย พระไพโรจน์ อดุล มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการบริหารระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของ เพื่อเปรียบเทียบการบริหารระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน 2) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1

4) เรื่อง ทรศนะของนักเรียนต่อการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนพระมหาธาตุมุนินิธิมัยม จังหวัดนครศรีธรรมราช โดย พระอนุรักษ์ อนุรุกขิโต (รัฐธรรม) มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาทรศนะของนักเรียนต่อการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศ ภายในโรงเรียนพระมหาธาตุมุนินิธิมัยม อำเภอมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช 2) เพื่อเปรียบเทียบทรศนะของนักเรียนต่อการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศ ภายในโรงเรียนพระมหาธาตุมุนินิธิมัยม ด้านกายภาพ ด้านวิชาการ ด้านสังคมปฏิสัมพันธ์ และด้านการบริหารจัดการ จำแนกตามเพศ อายุ และช่วงชั้นเรียน

5) เรื่อง การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลปากน้ำฉวาง ตำบลฉวาง อำเภอลฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดย รุ่งนภา ศรีรักษ์ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลปากน้ำฉวาง ตำบลฉวาง อำเภอลฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช 2) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลปากน้ำฉวาง ตำบลฉวาง อำเภอลฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช

ท้ายนี้ ขอประสาสัมพันธ์ให้นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา นักวิชาการ รวมทั้งผู้ที่สนใจที่จะเผยแพร่บทความได้ส่งผลงานเพื่อตีพิมพ์ในวารสารนี้เพื่อเป็นพื้นที่ทางวิชาการในการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้สำหรับวิถีใหม่ (New Normal) อย่างยั่งยืนต่อไป

พระราชวิสุททธิกี

บรรณาธิการ

สารบัญ

บทบรรณาธิการ	น
BRAHMA VIHARA PRINCIPLE FOR EXECUTIVES ACCORDING TO THE OPINIONS OF PROVINCIAL ELECTRICITY AUTHORITY EMPLOYEES IN SURAT THANI PROVINCE หลักพรหมวิหารสำหรับผู้บริหารตามความคิดเห็นของพนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค จังหวัดสุราษฎร์ธานี จินตนา กะตากล	1
Good Governance and Personnel Management in School หลักธรรมาภิบาลกับการบริหารงานบุคคลในโรงเรียน ชนะวิน แสงทามาศย์	17
INFORMATION TECHNOLOGY SYSTEM ADMINISTRATION UNDER THE OFFICE OF NAKHON SI THAMMARAT PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1 การบริหารระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาานครศรีธรรมราช เขต 1 พระไพโรจน์ อดุล	33
Students' Opinions on Environmental Management and Atmosphere of Pramahathatmullanitimattayom School, Muang District, Nakhon si thammarat Province ทัศนคติของนักเรียนต่อการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนพระมหาธาตุ มูลนิธิมัยยม จังหวัดนครศรีธรรมราช พระอนุรักษ์ อนุรฤชโชโต (รัฐธรรม)	54
THE ADMINISTRATION AND MANAGEMENT OF NATURE AND ENVIRONMENT OF PAKNAMCHAWANG SUB-DISTRICT MUNICIPALITY, CHAWANG DISTRICT, NAKHON SI THAMMARAT PROVINCE. การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลปากน้ำฉวาง ตำบล ฉวาง อำเภอนาง จังหวัดนครศรีธรรมราช รุ่งนภา ศรีรักษ์	74

หลักพรหมวิหารสำหรับผู้บริหารตามความคิดเห็นของพนักงานการไฟฟ้า ส่วนภูมิภาคจังหวัดสุราษฎร์ธานี

BRAHMA VIHARA PRINCIPLE FOR EXECUTIVES ACCORDING TO THE OPINIONS OF PROVINCIAL ELECTRICITY AUTHORITY EMPLOYEES IN SURAT THANI PROVINCE

นางจินตนา กะตากุล

Jintana katakun

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมศาสตร์ราช

Mahamakut Buddhist University Srithammasokkaraj Campus.Thailand

jinjour.64@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาหลักพรหมวิหารสำหรับผู้บริหารตามความคิดเห็นของพนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของพนักงานการไฟฟ้าต่อผู้บริหารในการนำหลักพรหมวิหารใช้ในการบริหารงาน ที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้ แตกต่างกันและศึกษาข้อเสนอแนะและแนวทางส่งเสริมการนำหลักพรหมวิหารมาใช้ในการบริหารงานของผู้บริหารการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดสุราษฎร์ธานี ประชากรที่ใช้ในการศึกษาเป็นพนักงานการไฟฟ้าสังกัดการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 190 คน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถาม และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานทดสอบสมมติฐานด้วยการหาค่าสถิติ Independent Z-test

ผลการศึกษาพบว่า

พนักงานการไฟฟ้าเห็นว่าผู้บริหารมีการนำหลักพรหมวิหารไปใช้ในการบริหารงานโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณารายด้าน เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่าง เพศ อายุ ระดับการศึกษาและรายได้พบว่าด้านรายได้พนักงานการไฟฟ้าเห็นว่าผู้บริหารมีการนำหลักพรหมวิหารโดยรวมไปใช้แตกต่าง

กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ด้านเพศ อายุและระดับการศึกษา มีการนำหลักพรหมวิหารไปใช้โดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากผลการศึกษาครั้งนี้มีข้อเสนอแนะคือควรมีการจัดทำแผนโครงการเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านคุณธรรม จริยธรรมและระเบียบวินัย ควรใช้หลักธรรมาภิบาล เพื่อให้การดำเนินงานขององค์กรเป็นไปโดยมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: หลักพรหมวิหาร, ผู้บริหาร, การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค

ABSTRACT

The purpose of this research was to study the Brahma Vihara principle for executives based on the opinions of the Provincial Electricity Authority employees in Surat Thani Province. To compare the opinions of the PEA employees towards the executives in applying the Brahma Viharn principle in administration with different gender, age, education level and income, and to study the recommendations and guidelines for promoting the adoption of the Brahma Viharn principle in the administration. of the Provincial Electricity Authority of Surat Thani Province. The population used in the study were 190 employees of the Provincial Electricity Authority, Surat Thani Province. The instrument used was a questionnaire. and analyze the data by using a computer program The statistics used are percentage, mean, standard deviation, hypothesis testing by independent statistical Z- test.

The results showed that

The employees of the Electricity Authority viewed that the management had applied the Brahma Vihara principles in the overall management at a moderate level. and when considering each aspect, Metta, Karuna, Mudita, Upekkha were at the moderate level in all aspects. The results of the comparison of differences between gender, age, education level and income revealed that the employees' incomes were of the opinion that the management had applied the overall Brahma Vihara principle at a statistically significant difference at the 0.05 level in terms of

gender, age. There was no significant difference in the overall educational level of the Brahma Vihara principles at the 0.05 level.

From the results of this study, there is a suggestion that there should be a project plan on morality and ethics to develop human resources in terms of morality. Ethics and Discipline should use good governance To make the operation of the organization to be effective.

Keywords: Brahma Viharn, executives, Provincial Electricity Authority

บทนำ

การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคเป็นรัฐวิสาหกิจด้านสาธารณูปโภค ก่อตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค พ.ศ. 2503 มีภารกิจในการบริหารไฟฟ้าให้แก่ประชาชนในเขตความรับผิดชอบทั่วประเทศ ภารกิจด้านพลังงานของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ เนื่องจากไฟฟ้าเป็นโครงสร้างพื้นฐานของสังคมที่จำเป็นต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ การศึกษา การสาธารณสุข รวมถึงการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี อันจะเป็นการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าและมั่นคงของประเทศ

ในประเทศไทยส่วนมากมีความเชื่อทางพระพุทธศาสนาซึ่งเป็นศาสนาประจำชาติ จะนับถือศาสนาพุทธซึ่งมีหลักธรรมสำคัญเป็นสิ่งยึดเหนี่ยว และขัดเกลาจิตใจให้มีความตระหนักถึงบาปบุญ คุณ โทษ สอนให้คนประพฤติปฏิบัติตนให้มีเมตตา กรุณา มีคามเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกัน การปฏิบัติตามหลักศีล 5 เป็นต้น แต่ในทางพฤติกรรมแล้วกลับพบว่า คนไทยจำนวนไม่น้อยมีพฤติกรรมส่อในทางทุจริต ผิดศีลธรรมและมีลักษณะแบบ “พวกใคร พวกมัน ตัวใคร ตัวมัน” มากกว่าที่จะเป็นสังคมชาวพุทธที่มีความสงบร่มเย็น มีความเมตตา กรุณาและเอื้ออาทรซึ่งกันและกันเป็นที่ตั้งเหมือนอดีตที่ผ่านมา สังคมไทยเป็นสังคมชาวพุทธนับตั้งแต่โบราณมีหลักคำสอนให้ตั้งอยู่ในศีลธรรมอันดีงามทางศาสนาเช่นคำสอนให้นึกถึงสรรพสัตว์ทั้งหลาย ในฐานะที่เป็นเพื่อนร่วมเกิด แก่ เจ็บ ตาย ด้วยกันทั้งสิ้น

หลักคำสอนเหล่านี้เป็นการสร้างคุณธรรมให้เกิดในจิตใจชาวพุทธ เพราะวัฒนธรรมแบบพุทธเป็นวัฒนธรรมที่ไม่ได้บังคับให้ทุกคนต้องปฏิบัติตามหลักธรรม ไม่มีข้อกำหนดว่าผู้ใดปฏิบัติไม่ได้จะต้องมีความผิด ซึ่งไม่เหมือนคำสอนในบางศาสนา แต่พระพุทธศาสนาก็นั่นเช่นกันว่าพุทธ

ธรรมเป็นสิ่งที่คนทุกคนควรจะปฏิบัติ ส่วนจะปฏิบัติได้มากหรือน้อยขึ้นอยู่กับศรัทธาของแต่ละคน หลักพุทธธรรมนั้นถ้าใครปฏิบัติได้ก็จะเป็นผลดีแก่บุคคลนั้น เพราะคำสอนทางพระศาสนาจะเน้นผลด้านพัฒนาการทางจิตใจเป็นสำคัญ และจะมีผลต่อผู้ปฏิบัติโดยตรง พระธรรมปิฎก ได้กล่าวไว้ว่า “พระพุทธศาสนาเป็นสถาบันที่มีบทบาทและอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของคนไทยทุกด้าน ทั้งด้านการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ สังคม ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรม ตลอดจนการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม (พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตฺโต), 2538)

ในสถานการณ์ปัจจุบันนี้การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดสุราษฎร์ธานีซึ่งเป็นหน่วยงานรัฐวิสาหกิจที่มีการแข่งขันกันทุกๆด้านทั้งการพัฒนาทางเทคโนโลยีที่ทันสมัย และให้บริการแก่ประชาชนให้เกิดความพึงพอใจมีคุณภาพสูงสุด การที่ผู้บริหารมุ่งให้บริการแก่ประชาชน จนขาดความตระหนักไปว่าการบริหารองค์การนั้นต้องมีการพัฒนาการบริหารงานบุคคลและทรัพยากรให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดนั้นจำเป็นจะต้องใช้หลักคุณธรรมจริยธรรม เช่นการนำหลักพรหมวิหารมาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานบุคคลและทรัพยากร ซึ่งโดยข้อเท็จจริงแล้วในการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดสุราษฎร์ธานีนั้น ระบบการบริหารงานยังยึดถือระบบเจ้าขุนมูลนาย ขาดความยุติธรรม ขาดความเที่ยงตรง เลือกที่จะปฏิบัติ ไม่มีความเสมอภาค ทำให้พนักงานเกิดความแตกแยก แบ่งพรรคแบ่งพวก ในการปฏิบัติที่แตกต่างกันไปเช่นนี้ ซึ่งทำให้เกิดปัญหาตามมามากมาย เช่น ทำให้การปฏิบัติงานของพนักงานไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร เพราะทำให้เกิดความท้อแท้ในการปฏิบัติงาน ขาดขวัญกำลังใจ ขาดสิ่งยึดเหนี่ยวทางจิตใจ รวมทั้งขาดแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติงาน เกิดการร้องเรียน ฯลฯ ซึ่งปัญหาทั้งหลายนี้กระทบต่อองค์การ และการดำรงไว้ซึ่งเป็นการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคที่ได้รับรองมาตรฐานด้านคุณภาพอีกด้วย

ดังนั้นผู้วิจัยซึ่งเป็นพนักงานของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดสุราษฎร์ธานี จึงมีความสนใจที่จะทำการวิจัยเรื่องหลักพรหมวิหารสำหรับผู้บริหารตามความคิดเห็นของพนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดสุราษฎร์ธานีประกอบด้วย เมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกขา มาใช้ในการบริหารงานของผู้บริหารและพนักงาน ของการไฟฟ้าจังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อให้มีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อหน่วยงานประชาชน และความเจริญก้าวหน้าขององค์กรและประเทศชาติสืบไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาหลักพรหมวิหารสำหรับผู้บริหารตามความคิดเห็นของพนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดสุราษฎร์ธานี
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของพนักงานการไฟฟ้าต่อผู้บริหารในการนำหลักพรหมวิหารใช้ในการบริหารงาน ที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา และ รายได้ แตกต่างกัน
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะและแนวทางส่งเสริมการนำหลักพรหมวิหารมาใช้ในการบริหารงานของผู้บริหารการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดสุราษฎร์ธานี

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ พนักงานการไฟฟ้าสังกัดการส่วนภูมิภาคจังหวัดสุราษฎร์ธานี ทั้งหมดจำนวน 190 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม แบบมีคำตอบให้เลือก (Check List) โดยแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไป ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้

ตอนที่ 2 แบบสอบถามด้านเกี่ยวกับ ความคิดเห็นของพนักงานการไฟฟ้าต่อผู้บริหารในการนำหลักพรหมวิหารมาใช้ในการบริหารงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดสุราษฎร์ธานี

ตอนที่ 3 เป็นแบบปลายเปิด (Opened Form) ซึ่งให้ผู้ตอบแบบสอบถามที่ให้ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไขที่จะเป็นประโยชน์ต่อการบริหารงานของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดสุราษฎร์ธานี

การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การดำเนินการสร้างแบบสอบถามเรื่องหลักพรหมวิหารสำหรับผู้บริหารตามความคิดเห็นของพนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดสุราษฎร์ธานี ผู้วิจัยดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

การสร้างเครื่องมือ

1. ศึกษาแนวคิดและทฤษฎี รวมทั้งเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักพรหมวิหารสำหรับผู้บริหาร รวบรวมเนื้อหาสาระจากการศึกษาค้นคว้าที่ได้มาดังกล่าวมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยเพื่อสร้างแบบสอบถาม

2. สร้างแบบสอบถามเรื่องหลักพรหมวิหารสำหรับผู้บริหารตามความคิดเห็นของพนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดสุราษฎร์ธานี รายละเอียด ของแบบสอบถามมี 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาและรายได้ ลักษณะของเครื่องมือเป็นแบบคำถามให้เลือกตอบมีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 แบบประเมินความคิดเห็นของพนักงานการไฟฟ้าต่อผู้บริหารในการนำหลักพรหมวิหารมาใช้ในการบริหารงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดให้ผู้ตอบเลือกคำตอบ

ตอนที่ 3 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเป็นคำถามปลายเปิดให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็นในการเสนอแนะแนวทางส่งเสริมการนำหลักพรหมวิหารมาใช้ในการบริหารงานของผู้บริหารการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดสุราษฎร์ธานี

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองตามลำดับ ดังนี้

1. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปแจกจ่ายในวัน เวลา ราชการ ณ ห้องทำงานกลุ่มประชากรเป้าหมายทำงานอยู่พร้อมทั้งได้ให้คำแนะนำแก่พนักงานการไฟฟ้าในการกรอกแบบสอบถามตามข้อมูลที่ให้ไว้ จากเจ้าหน้าที่พนักงานการไฟฟ้าทั้งหมด 190 คน

2. ผู้วิจัยติดตามรับคืนแบบสอบถามด้วยตนเอง ซึ่งได้รับความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่พนักงานการไฟฟ้าการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่ได้รับแจกแบบสอบถามและได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา จำนวน 190 คน คิดเป็นร้อยละ 100.0

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่รวบรวมได้มาดำเนินการตามขั้นตอนการในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไป ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้ วิเคราะห์โดยหาค่าร้อยละ (percentage)

2. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับพนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดสุราษฎร์ธานี มีความเห็นต่อผู้บริหารนำหลักพรหมวิหาร ด้านเมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา มาใช้ในการบริหารงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดสุราษฎร์ธานีโดยหาค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)

3. วิเคราะห์ข้อมูลพนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดสุราษฎร์ธานีที่มีเพศ อายุ การศึกษาและรายได้ ต่างกันมีความคิดเห็นต่อผู้บริหารในการนำหลักพรหมวิหารใช้ในการบริหารงานแตกต่างกันโดยใช้ Z - Test

4. ประมวลผลข้อเสนอแนะและแนวทางส่งเสริมการนำหลักพรหมวิหารมาใช้ในการบริหารงานของผู้บริหารการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดสุราษฎร์ธานีโดยหาค่าความถี่

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติขั้นพื้นฐานโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลของกลุ่มประชากรที่ได้จากแบบสอบถาม พบว่า กลุ่มประชากรประมาณ 2 ใน 3 เป็นเพศชาย ส่วนใหญ่มีอายุตั้งแต่ 30 ปีขึ้นไป จบการศึกษาในระดับที่ต่ำกว่าปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรีในปริมาณที่ใกล้เคียงกัน และส่วนใหญ่มียาได้มากกว่า 15,001 บาทขึ้นไป

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความเห็นของพนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดสุราษฎร์ธานี ต่อผู้บริหารการไฟฟ้าในการนำหลักพรหมวิหารธรรมไปใช้ในการบริหารงาน จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับวุฒิการศึกษา และรายได้พบว่าระดับการนำหลักพรหมวิหารธรรมด้าน เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขาไปใช้ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกตามเพศ พบว่า ด้านกรุณามีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาได้แก่มุทิตาและเมตตา ด้านอุเบกขามีค่าเฉลี่ยต่ำสุด จำแนกตามอายุ พบว่าด้านมุทิตา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาได้แก่ด้านเมตตาและกรุณา ด้านอุเบกขามีค่าเฉลี่ยต่ำสุด จำแนกตามระดับวุฒิการศึกษาพบว่า ด้านกรุณามีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาได้แก่ด้านมุทิตา และเมตตา ด้านอุเบกขามีค่าเฉลี่ยต่ำสุด จำแนกตามรายได้พบว่า ด้านเมตตา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาได้แก่ด้านมุทิตาและกรุณา ด้านอุเบกขามีค่าเฉลี่ยต่ำสุด เมื่อพิจารณารายด้านและรายประเด็นมีดังนี้

ด้านเมตตา เมื่อพิจารณาตาม เพศ อายุ วุฒิการศึกษา รายได้ พบว่า พนักงานการไฟฟ้ามีความคิดเห็นต่อผู้บริหารทั้งเพศหญิง เพศชาย ทุกช่วงอายุ ทุกช่วงวุฒิการศึกษา ทุกช่วงรายได้ โดยรวมรายด้านและรายประเด็นอยู่ในระดับปานกลาง ประเด็นผู้บริหารปฏิบัติต่อพนักงานและประชาชนด้วยความสุภาพอ่อนโยนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาประเด็นผู้บริหารมีความรักใคร่ต่อพนักงานและประชาชน ประเด็นผู้บริหารมีสีหน้าแจ่มใสในการปฏิบัติงานมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ด้านกรุณาเมื่อพิจารณาตาม เพศ อายุ วุฒิการศึกษา รายได้ พบว่า พนักงานการไฟฟ้ามีความคิดเห็นต่อผู้บริหารทั้งเพศหญิง เพศชาย ทุกช่วงอายุ ทุกช่วงวุฒิการศึกษา ทุกช่วงรายได้ โดยรวมรายด้านและรายประเด็นอยู่ในระดับปานกลาง ประเด็นผู้บริหารให้คำอธิบาย ชี้แนะในเรื่องการปฏิบัติงานมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาผู้บริหารมีความปรารถนาดีในการปฏิบัติงาน ประเด็นผู้บริหารเอาใจใส่สอบถามทุกข์สุขเพศหญิงเพศชายมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ประเด็นผู้บริหารมีการสงเคราะห์ช่วยเหลือพนักงานเมื่อเดือดร้อนและขัดสนทุกช่วงอายุ ทุกช่วงวุฒิการศึกษา ทุกช่วงรายได้มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ด้านมุทิตาเมื่อพิจารณาตาม เพศ อายุ วุฒิการศึกษา รายได้ พบว่า พนักงานการไฟฟ้ามีความคิดเห็นต่อผู้บริหารทั้งเพศหญิง เพศชาย ทุกช่วงอายุ ทุกช่วงวุฒิการศึกษา ทุกช่วงรายได้ โดยรวมรายด้านและรายประเด็นอยู่ในระดับปานกลาง ประเด็นผู้บริหารมีความสุขเยือกเย็นในการสนทนามีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาประเด็นผู้บริหารไม่คิดพยาบาทต่อพนักงานและให้อภัย ประเด็นผู้บริหารมีอารมณ์แจ่มใสตลอดการทำงาน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด เมื่อพิจารณาตามเพศ ทุกช่วงวุฒิการศึกษาและรายได้ 15,001 บาทขึ้นไป เมื่อพิจารณาประเด็นทุกช่วงอายุมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดอยู่ในระดับน้อย

ด้านอุเบกขาเมื่อพิจารณาตาม เพศ อายุ วุฒิการศึกษา รายได้ พบว่า พนักงานการไฟฟ้ามีความคิดเห็นต่อผู้บริหารทั้งเพศหญิง เพศชาย ทุกช่วงอายุ ทุกช่วงวุฒิการศึกษา ทุกช่วงรายได้ โดยรวมรายด้านและรายประเด็นอยู่ในระดับปานกลาง ประเด็นผู้บริหารไม่เอาความผิดครั้งก่อนมาพูดเมื่อเจอน้ำมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาประเด็นผู้บริหารมีการปล่อยใจให้กำลังใจเมื่อพนักงานปฏิบัติงานผิดพลาดหรือกระทำความผิด ประเด็นผู้บริหารมีความเสมอภาคต่อพนักงานทุกระดับมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดอยู่ในระดับน้อย เมื่อจำแนกตามเพศ เพศหญิงและเพศชาย อายุ 30 ปีขึ้นไป ทุกทุกช่วงวุฒิการศึกษา รายได้ 15,001 บาทขึ้นไป

2. ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และ รายได้ที่แตกต่างกันผลการวิจัยดังนี้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นของพนักงานการไฟฟ้า ต่อผู้บริหารในการนำหลักพรหมวิหารมาใช้ในการบริหารงานจำแนกตามเพศพบว่าความคิดเห็นของพนักงานการไฟฟ้าต่อผู้บริหารในการนำหลักพรหมวิหารมาใช้ในการบริหารงานโดยภาพรวม ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นของพนักงานการไฟฟ้า ต่อผู้บริหารในการนำหลักพรหมวิหารมาใช้ในการบริหารงานจำแนกตามอายุพบว่าความคิดเห็นของพนักงานการไฟฟ้าต่อผู้บริหารในการนำหลักพรหมวิหารมาใช้ในการบริหารงานโดยภาพรวม ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สำหรับรายด้านพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำนวน 1 ข้อได้แก่ด้านกรุณา โดยผู้ที่มีอายุมากกว่า 30 ปีขึ้นไปเห็นว่าผู้บริหารการไฟฟ้านำหลักพรหมวิหารด้านความกรุณาใช้ในการบริหารงาน มากกว่าผู้ที่มีอายุน้อยกว่า 30 ปี

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นของพนักงานการไฟฟ้า ต่อผู้บริหารในการนำหลักพรหมวิหารมาใช้ในการบริหารงานจำแนกตามระดับการศึกษาพบว่าความคิดเห็นของพนักงานการไฟฟ้าต่อผู้บริหารในการนำหลักพรหมวิหารมาใช้ในการบริหารงาน โดยภาพรวมไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นของพนักงานการไฟฟ้า ต่อผู้บริหารในการนำหลักพรหมวิหารมาใช้ในการบริหารงานจำแนกตามรายได้พบว่าความคิดเห็นของพนักงานการไฟฟ้าต่อผู้บริหารในการนำหลักพรหมวิหารมาใช้ในการบริหารงานโดยภาพรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผู้ที่มีรายได้ต่ำกว่า 15,000 บาทเห็นว่าผู้บริหารการไฟฟ้านำหลักพรหมวิหารมาใช้ในการบริหารงานมากกว่าผู้ที่มีรายได้ 15,001 บาทขึ้นไป สำหรับรายด้านพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำนวน 2 ข้อ ได้แก่ด้านเมตตาและกรุณา โดยผู้ที่มีผู้ที่มีรายได้ต่ำกว่า 15,000 บาทเห็นว่าผู้บริหารการไฟฟ้านำหลักพรหมวิหารด้านเมตตาและกรุณาใช้ในการบริหารงานมากกว่าผู้ที่มีรายได้ 15,001 บาทขึ้นไป

3. ข้อเสนอแนะและแนวทางส่งเสริมการนำหลักพรหมวิหารมาใช้ในการบริหารงานของผู้บริหารการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดสุราษฎร์ธานี พนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้ข้อเสนอแนะ ควรสร้างค่านิยมด้านการนำหลักพรหมวิหารแก่ผู้บริหารเพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารงาน ผู้บริหารไม่ควรเคร่งขมเคร่งเครียดในการทำงานมากเกินไปจนทำให้เกิดความรู้สึกไม่ดี ผู้บริหารควรนำหลักทศพิธราชธรรมมาใช้ในการบริหารงานด้วย ควรใช้หลักแห่งเหตุผล สติปัญญา และการบริหารตนเอง ควรให้มีการอบรมให้ความรู้ในหลักพรหมวิหารแก่ทั้งผู้บริหารและพนักงานเจ้าหน้าที่ ควรจัดให้มีการฝึกจิต อบรมกรรมฐานแก่ผู้บริหารและพนักงานการไฟฟ้า

อภิปรายผล

การศึกษาครั้งนี้ทำให้ทราบข้อมูลพื้นฐานและทราบความแตกต่างของการนำหลักพรหมวิหารไปใช้ ซึ่งสามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. พนักงานการไฟฟ้าสังกัดการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดสุราษฎร์ธานี มีความคิดเห็นต่อการนำหลักพรหมวิหารสำหรับผู้บริหารมาใช้ในการบริหารงานของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดสุราษฎร์ธานีอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อแยกเป็นรายด้านผู้บริหารงานของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดสุราษฎร์ธานี มีเมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา ต่อพนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดสุราษฎร์ธานีอยู่ในระดับปานกลางทุกด้านอภิปรายได้ว่าการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดสุราษฎร์ธานีมีการปรับเปลี่ยนนำอุปกรณ์เครื่องมือที่ทันสมัยเข้ามาใช้แทนคนมากขึ้นเช่นมีการ ลงเวลามาทำงานของพนักงานการไฟฟ้าด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ การให้บริการแก่ประชาชนด้วยการรับชำระด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ จากอดีตที่ผ่านมาทางการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจะมีเจ้าหน้าที่ออกไปรับชำระเงินถึงบ้าน และมีการนำเครื่องมือทันสมัยมาใช้ในลักษณะ one stop service จึงทำให้ผู้บริหารต้องเร่งรีบ และทำงานแข่งกับเวลาโดยมีเครื่องคอมพิวเตอร์ที่เที่ยงตรงเป็นตัวควบคุมการทำงานอีกชั้นหนึ่ง การที่ผู้บริหารจะได้ปฏิสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่หรือประชาชนจึงน้อยลง เจ้าหน้าที่จึงต้องการให้ผู้บริหารนำหลักพุทธธรรมมาใช้ในการบริหารงานมากขึ้น สอดคล้องกับการศึกษาของมนฤดีงามสมโสได้ศึกษาวิจัยเรื่องแนวคิดธรรมาภิบาลในรัฐวิสาหกิจไทยศึกษาจากความคิดเห็นของพนักงานการไฟฟ้ามักกะสัน ขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย ผลวิจัยพบว่า พนักงานมีความคิดเห็นต่อการนำหลักธรรมที่จำเป็นสำหรับผู้บริหารมาใช้ในการบริหารงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค จำแนก

ตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้ พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และยังสามารถคล้อยตาม วิศุทธิ์ ขวัญพุกข์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาหลักธรรมของพุทธศาสนาที่สามารถนำมาปรับใช้กับการบริหารงานบุคคลในองค์กรธุรกิจ พบว่า “มีหลักพุทธศาสนามากมายที่สามารถนำมาปรับใช้ในการบริหารงานบุคคลในองค์กรธุรกิจ หลักพรหมวิหารที่มีคะแนนสูงสุดคือพรหมวิหารด้านกรุณา แสดงว่าบุคคลอยากมี และอยากได้ความสงสารจากบุคคลอื่น เพราะการบริหารด้วยใจที่เปี่ยมด้วยความสงสารนั้น เป็นความปรารถนาดีที่อยากให้ผู้อื่นพ้นทุกข์หรือความเดือดร้อน ความยากลำบากต่าง ๆ ซึ่งบุคคลโดยทั่วไปอยากให้คนอื่นมาแสดงความรู้สึกที่ดี ความเอื้ออาทร ความเป็นห่วง เพื่อเป็นแรง และพลังใจในการทำงาน

เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้ ที่ต่างกันตามสมมติฐานการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นของพนักงานการไฟฟ้าต่อผู้บริหารในการนำหลักพรหมวิหารมาใช้ในการบริหารงานจำแนกตามเพศพบว่าความคิดเห็นของพนักงานการไฟฟ้าต่อผู้บริหารในการนำหลักพรหมวิหารมาใช้ในการบริหารงานโดยภาพรวมไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อภิปรายได้ว่า ธรรมชาติของมนุษย์ทุกคนทุกเพศ ล้วนต่างมีความต้องการความรัก ความเห็นอกเห็นใจ ให้ผู้อื่นแสดงความปรารถนาดีกับตนเอง อย่างเช่นประเด็นที่พนักงานต้องการให้ผู้บริหารมีสีหน้ายิ้มแย้มแจ่มใส มีอารมณ์แจ่มใสในการทำงาน ต้องการให้ผู้บริหารเอาใจใส่สอบถามสารทุกข์สุขและต้องการให้ผู้บริหารมีความเสมอภาคต่อพนักงานทุกระดับตั้งนั้นในการปฏิบัติหน้าที่พนักงานการไฟฟ้าจึงต้องการให้ผู้บริหารนำหลัก เมตตา กรุณา มุติตา อุเบกขา มาใช้เพื่อจะได้เป็นที่รักของบุคคลทั่วไป

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นของพนักงานการไฟฟ้าต่อผู้บริหารในการนำหลักพรหมวิหารมาใช้ในการบริหารงานจำแนกตามอายุพบว่าความคิดเห็นของพนักงานการไฟฟ้าต่อผู้บริหารในการนำหลักพรหมวิหารมาใช้ในการบริหารงานโดยภาพรวมไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สำหรับรายด้านพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำนวน 1 ข้อได้แก่ ด้านกรุณา โดยผู้ที่มีอายุมากกว่า 30 ปีขึ้นไปเห็นว่าผู้บริหารการไฟฟ้านำหลักพรหมวิหารด้านความกรุณาใช้ในการบริหารงานมากกว่าผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 30 ปีอภิปรายได้ว่าพนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดสุราษฎร์ธานี

อายุต่ำกว่า 30 ปี จะเป็นเจ้าหน้าที่ฝ่ายปฏิบัติการมีหน้าที่ในการให้บริการแก่ประชาชนประกอบกับ งานของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นงานด้านการบริการทางด้านการสาธณูปโภค ซึ่งเป็นปัจจัยพื้นฐานที่ประชาชนจำเป็นต้องใช้ในการดำรงชีพ ดังนั้น พนักงานของการไฟฟ้าที่มีอายุต่ำกว่าจึงมีความรู้ความต้องการช่วยเหลือบริการประชาชนและให้ผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจช่วยเหลือประชาชนเช่นตนมากขึ้น สอดคล้องกับผลการศึกษาของสุภาพ ทองคำ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสิงห์บุรี ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนที่มีคุณวุฒิไม่เกิน 50 ปี ส่วนใหญ่บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลมากกว่าผู้บริหารโรงเรียนที่มีวิสัยทัศน์มากกว่า 50 ปี ผู้บริหารโรงเรียนที่มีวุฒิทางการศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาตรีส่วนใหญ่บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลมากกว่าผู้บริหารโรงเรียนที่มีคุณวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่าลงมา ผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์การบริหารไม่เกิน 10 ปี ส่วนใหญ่บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลมากที่สุด รองลงมาเป็นผู้บริหารโรงเรียนที่ดำรงตำแหน่งในโรงเรียนขนาดกลางส่วนใหญ่บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลมากที่สุด รองลงมาเป็นผู้บริหารโรงเรียนที่ดำรงตำแหน่งในโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดเล็ก ตามลำดับ (สุภาพ ทองคำ, 2545)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นของพนักงานการไฟฟ้าต่อผู้บริหารในการนำหลักพรหมวิหารมาใช้ในการบริหารงานจำแนกตามระดับการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นของพนักงานการไฟฟ้าต่อผู้บริหารในการนำหลักพรหมวิหารมาใช้ในการบริหารงานโดยภาพรวมไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ก็ปรายได้ว่าระดับการศึกษาไม่ได้เป็นเครื่องชี้วัดเจตคติของคนเพียงอย่างเดียว หลักการทางพุทธศาสนานั้นวัดคุณค่าของคนกันด้วยความดี ความมีคุณธรรมเหตุเพราะว่าพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่สวดแทรกหลักธรรมคำสอนกับประเพณีและวัฒนธรรมของคนไทย ดังนั้นไม่ว่าองค์กรใดจึงไม่สามารถแยกพุทธศาสนาออกจากวัฒนธรรมองค์กรได้และไม่ว่าจะเป็นแนวคิดของมาสโลว์ในเรื่องความต้องการของมนุษย์โดยเฉพาะในเรื่องความต้องการที่จะเข้าร่วมในสังคมซึ่งเป็นความต้องการมีมิตรสหายเป็นความต้องการที่จะให้ตนเองเป็นที่ยอมรับของเพื่อนฝูงซึ่งความจริงแล้วล้วนอยู่ในหลักพรหมวิหารทางพุทธศาสนา ด้าน เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นของพนักงานการไฟฟ้าต่อผู้บริหารในการนำหลักพรหมวิหารมาใช้ในการบริหารงานจำแนกตามรายได้พบว่าความคิดเห็น

ของพนักงานการไฟฟ้าต่อผู้บริหารในการนำหลักพรหมวิหารมาใช้ในการบริหารงานโดยภาพรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผู้ที่มีรายได้ต่ำกว่า 15,000 บาทเห็นว่าผู้บริหารการไฟฟ้านำหลักพรหมวิหารมาใช้ในการบริหารงานมากกว่าผู้ที่มีรายได้ 15,001 บาทขึ้นไป สำหรับรายด้านพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำนวน 2 ข้อ ได้แก่ด้านเมตตาและมุทิตา โดยผู้ที่มีรายได้ต่ำกว่า 15,000 บาทเห็นว่าผู้บริหารการไฟฟ้านำหลักพรหมวิหารด้านเมตตาและมุทิตามาใช้ในการบริหารงานมากกว่าผู้ที่มีรายได้ 15,001 บาทขึ้นไป อภิปรายได้ว่าการไฟฟ้าสังกัดการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดสุราษฎร์ธานีเป็นรัฐวิสาหกิจ เจ้าหน้าที่มีเงินเดือนที่สูง แต่ในขณะเดียวกันก็ยังมีผู้ที่มีรายได้น้อย ซึ่งเป็นผู้ที่มีรายได้ต่ำกว่า 15,000 บาท ซึ่งมีอยู่ถึงร้อยละ 21.1 มีความคิดต้องการความเมตตา มุทิตา ต้องการให้ผู้อื่นรัก สงสาร มีความปรารถนาดี มีไมตรี ดังเช่นประเด็นต้องการให้ผู้บริหารมีความรักใคร่ มีความเอื้อเฟื้อ อยากให้ผู้บริหารสงเคราะห์ช่วยเหลือเมื่อพนักงานได้รับความเดือดร้อน สอดคล้องกับแนวคิดของมาสโลว์ที่กล่าวถึงระดับความต้องการของมนุษย์และยังสอดคล้องกับการศึกษาของพระมหาสงกรานต์ ธรรมธโร(ขยันทำ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาเชิงวิเคราะห์เรื่องเมตตาในพระไตรปิฎกพบว่า “หลักความมีเมตตาหรือความรักความปรารถนาดีในพระพุทธศาสนานั้น บุคคลจะต้องมีเมตตากับคนที่รัก มีเมตตาแก่เพื่อนที่รักมาก มีเมตตาแก่เพื่อนที่รักปานกลาง และมีเมตตาแก่ศัตรู (พระมหาสงกรานต์ ธรรมธโร (ขยันทำ), 2543) และพระมหาธีรยุทธ ธีรยุตโต(เกษตรสุนทร) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องอารมณ์สมถกรรมฐานในพุทธปรัชญาเถรวาท พบว่า “การแผ่เมตตาหรือเมตตาภาวนาควรปฏิบัติเป็นประจำ เพราะเมื่อมีเมตตาแล้ว ความโกรธ ความเกลียด ความอิจฉาริษยา ความอาฆาตพยาบาท จ้องแค้นจ้องกรรม เอรัดเอาเปรียบ กดขี่ข่มเหงกันก็จะลดน้อยหรือสูญสิ้นไป จิตใจปลอดโปร่งเป็นบุญเป็นกุศล” (พระมหาธีรยุทธ ธีรยุตโต (เกษตรสุนทร), 2547)

สรุป

พนักงานการไฟฟ้าต่อผู้บริหารในการนำหลักพรหมวิหารมาใช้ในการบริหารงาน มี 4 ด้าน ได้แก่ ด้าน เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา ด้านเมตตา ผู้บริหารปฏิบัติต่อพนักงานและประชาชนด้วยความสุภาพอ่อนโยน ด้านกรุณา ผู้บริหารให้คำอธิบาย ชี้แนะในเรื่องการปฏิบัติงาน ด้านมุทิตา ผู้บริหารมีความสุขเยือกเย็นในการสนทนา ด้านอุเบกขา ผู้บริหารไม่เอาความผิดครั้งก่อนมาพูดเมื่อเจอหน้า

ข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษาครั้งนี้ทำให้ทราบถึงหลักพรหมวิหารสำหรับผู้บริหารตามความต้องการของพนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดสุราษฎร์ธานีผู้วิจัยมีข้อสังเกตและข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ด้านความเมตตา ประเด็นผู้บริหารมีสีหน้ายิ้มแย้มแจ่มในการปฏิบัติงานน้อยและให้ความเป็นกันเองกับพนักงานในระดับปานกลาง นั้นผู้บริหารควรผ่อนคลายกับการทำงานไม่เคร่งเครียดจนเกินไปและให้ความเป็นกันเองต่อผู้ร่วมงานให้มากขึ้นเพราะการสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงานนั้นการเพิ่มแรงจูงใจให้ผู้ร่วมงานสามารถงานด้วยความสุขผลของงานก็ออกมาดีมีคุณภาพ

2. ด้านความกรุณา ประเด็นผู้บริหารเอาใจใส่สอบถามสารทุกข์สุกข์และสงเคราะห์ช่วยพนักงานเมื่อเดือดร้อนและขัดสนอยู่ในระดับปานกลาง ผู้บริหารจึงควรให้ความสงสาร หมั่นดูแลช่วยเหลือเกื้อกูล ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชามากยิ่งขึ้น

3. ด้านมุทิตา ประเด็นผู้บริหารมีอารมณ์แจ่มใสตลอดการทำงานอยู่ในระดับน้อย ดังนั้นผู้บริหารจึงควรปรับให้มีความอ่อนโยน มีความยินดี มีจิตใจผ่องใสบันเทิง มีอารมณ์แจ่มชื่นเบิกบาน วิธีการแก้ไขอาจปรับให้มีเพลงฟังเบา ๆ แบบผ่อนคลายเวลาทำงาน อาจมีการให้มีกิจกรรมนันทนาการในช่วงพักของการทำงาน

4. ด้านอุเบกขา ประเด็นผู้บริหารมีความเสมอภาคต่อพนักงานทุกระดับอยู่ในระดับน้อย ประเด็นนี้สำคัญมากในการบริหารงานหาก ผู้บริหารขาดความยุติธรรม ขาดความเที่ยงตรงเสียแล้วมีความไม่เสมอภาคกัน เมื่อมีความไม่เสมอภาค ก็จะทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำต่ำสูง เกิดความอยุติธรรม ซึ่งจะก่อให้เกิดความขัดแย้ง ขัดขืน ไม่ปฏิบัติตามคำสั่ง ข้อบังคับ ระเบียบวินัยก่อให้เกิดการฝ่าฝืน ฉะนั้นผู้บริหาร จะต้องใช้ความเที่ยงตรง ใช้หลักยุติธรรมมากยิ่งขึ้นควรงดเว้นไม่ประพฤติสิ่งที่จะก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมความยุติธรรมต้องละเว้นอคติ

5. ผู้บริหารควรนำเอาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาใช้ในการบริหารงาน ผู้บริหารควรปฏิบัติงานโดยชอบธรรม ให้ความเป็นธรรมกับประชาชน เป็นแบบอย่างที่ดีส่งเสริมความสามัคคีในหน่วยงานอันจะส่งให้การบริการประชาชนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป

จากการวิจัยเรื่องหลักพรหมวิหารสำหรับผู้บริหารตามความคิดเห็นของพนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดสุราษฎร์ธานี มีข้อเสนอดังนี้

1. ควรทำการศึกษาเกี่ยวกับทัศนคติทางจริยธรรมของพนักงานเพื่อจะได้มีข้อเปรียบเทียบความแตกต่างหรือสอดคล้องกัน
2. ควรทำการศึกษาบทบาทหน้าที่ของประชาชนในการมีส่วนร่วมพัฒนาการรับบริการขององค์กรให้สอดคล้องกับแผนงาน โครงการและกิจกรรม
3. ควรมีการศึกษาทัศนคติทางจริยธรรมของผู้บริหาร เพื่อจะได้เปรียบเทียบความแตกต่างและความสอดคล้อง
4. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับอิทธิพลของสภาพการปฏิบัติงานที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของผู้บริหารพนักงานองค์กรของรัฐ
5. ควรศึกษาการนำหลักคุณธรรม มาบริหารงานในเชิงคุณภาพควบคู่กับการวิจัยเชิงปริมาณโดยเก็บรวบรวมข้อมูลหลายวิธีเช่นสัมภาษณ์แบบเชิงลึกการสังเกตการณ์โดยมีส่วนร่วมเพื่อต้องการทราบถึงความคิดเห็นของประชาชนได้อย่างครอบคลุมครบถ้วนทุกด้าน.

การอ้างอิง

- ประคอง กรรณสูต. (2542). สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์ (พิมพ์ครั้งที่ 3) กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตฺโต). (2538). ความสำคัญของพระพุทธศาสนาในฐานะศาสนาประจำชาติ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา.
- พระมหาธีรยุทธ อธิยุตโต (เกษตรสุนทร). (2547). การศึกษาเชิงวิเคราะห์เรื่องอารมณ์สมถกรรมฐานในพุทธปรัชญาเถรวาท. ใน วิทยานิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- พระมหาสงกรานต์ ธรรมธโร (ขยันทำ). (2543). การศึกษาเชิงวิเคราะห์เรื่องเมตตาในพระไตรปิฎก. ใน วิทยานิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- มนฤดี งามสมสอด. (2547). แนวคิดธรรมาภิบาลในรัฐวิสาหกิจไทยศึกษาจากความคิดเห็นของพนักงานการไฟฟ้ามวกะสัน ขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย. ใน ปริญญามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- วศุทธี ขวัญพฤษ. (2539). การศคษาหลักรรรมของพุทธศาสนาที่นำมาปรบใชกับการบริหารงานบุคคลในองคกรรธุรกิจ. ใน วศยานพนธศาสนศาสตรมหาบัณฑิต บัณตตวศยาลัย. มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวศยาลัย.
- สุภาพ ทองค้ำ. (2545). สภาพการบรรรหารงานตามหลักรรรมาภคบาลในรรงเรยนส้กตส้านกงานการประถมศคษาจ้งหวัดลคิงห์บุรี. ใน ปริญญาบัณตต บัณตตวศยาลัย. มหาวิทยาลัยหอการค้ำไทย.
- Maslow Abraham. (1970). Motivation and Personnality. New York: Harper and Row Publishers.

หลักธรรมาภิบาลกับการบริหารงานบุคคลในโรงเรียน

Good Governance and Personnel Management in School

ชนะวิน แสงทามาศย์

โรงเรียนชุมชนพิบูลย์สงคราม

Chanawin Sangtamat

Chumchonpiboonsongkrm School, Thailand

E-mail: chanawin2512@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิชาการเรื่อง “หลักธรรมาภิบาลกับการบริหารงานบุคคลในโรงเรียน” มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการศึกษาสำหรับเป็นแนวทางในการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนให้มีศักยภาพและประสิทธิภาพ โดยการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ให้สถานศึกษาโดยตรง ซึ่งการกระจายอำนาจทำให้สถานศึกษามีความคล่องตัวมีอิสระ ในการบริหารจัดการส่งผลต่อการบริหารงานในทุก ๆ ฝ่ายงานให้มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานบุคคลมากขึ้นเพื่อให้สถานศึกษาเกิดประสิทธิผลในการดำเนินงานจัดการศึกษาให้มากที่สุด ผลการศึกษาพบว่า หลักธรรมาภิบาลกับการบริหารงานบุคคลในสถาบันการศึกษาผู้บริหารจะต้องบริหารงานบุคคลในโรงเรียนควบคู่กับหลักธรรมาภิบาล เพื่อเป็นกรอบแนวทางในการนำไปปฏิบัติของหน่วยราชการ ไว้ 6 หลักการ คือ 1) หลักนิติธรรม 2) หลักคุณธรรม 3) หลักความโปร่งใส 4) หลักการมีส่วนร่วม 5) หลักความรับผิดชอบ 6) หลักความคุ้มค่า เพื่อให้บุคลากรในโรงเรียนดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลอย่างเคร่งครัดเพื่อธำรงรักษาบุคลากรให้มีคุณภาพ

ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องจัดสวัสดิการและให้รางวัลแก่เพื่อทำความดีความชอบและมีการมอบหมายงานให้กับบุคลากรให้ตรงตามความรู้ความสามารถ ส่งเสริมให้บุคลากรมีการพัฒนาเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถในการดำเนินงานจัดการศึกษาให้มีคุณภาพสูงสุด

คำสำคัญ: หลักธรรมาภิบาล ,การบริหารงานบุคคล ,หลักนิติธรรม

Abstract

The academic article “Good Governance and Personnel Management in Schools” aimed to study the application of good governance in educational administrations. The study also aimed to promote guidelines for personnel management in schools. The decentralization of educational administration and management and giving management capability directly to the educational institutes made these primary institutions more flexible and independent. The study showed that by doing so, (decentralization) it created more potential and more efficient governance by these institutions in all departments. One area of benefit was the personnel management in these basic institutions. In order to increase the effectiveness of educational management School administrators, teachers, parents and basic community institutional committees have become more involved in human resource management to achieve these principles of good governance. The study showed that to guide the principles of good governance in primary schools 6 governing principles needed to be applied. 6 Principles: (1) The rule of law (2) The principle of morality (3) The principle of transparency (4) The principle of participation (5) The principle of responsibility (6) To retain quality employees' administrators must provide an atmosphere of well-being and rewards for job performance as well as encouraging staff to further develop their knowledge and skills to assure a high quality of education.

KeyWords : Good Governance, Personnel Management, rule of law

บทนำ

การบริหารทรัพยากรมนุษย์ให้ประสบผลสำเร็จ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยหลักการบริหารจัดการที่ดี ในที่นี้จะกล่าวถึงการบริหารจัดการที่มาจากแนวคิดและหลักการบริหารที่ผสมผสานหลักปรัชญา ค่านิยม คุณธรรม จริยธรรมของการบริหารจัดการที่ดีงาม ซึ่งเรียกว่า หลักธรรมาภิบาล (good governance) ซึ่งเป็นหลักเกณฑ์การปกครองบ้านเมือง การบริหาร การจัดการการควบคุมดูแล กิจกรรมต่าง ๆ ให้เป็นไปในครรลองธรรม สามารถนำไปใช้ได้ทั้งภาครัฐและเอกชนที่ใช้ในการบริหารงาน ธรรมาภิบาลเป็นหลักการที่นำมาใช้บริหารงานในปัจจุบันอย่างแพร่หลาย เพราะช่วยสร้างสรรค์และส่งเสริมโรงเรียนให้มีศักยภาพและประสิทธิภาพ อาทิ บุคลากรในโรงเรียนต่างทำงานอย่างซื่อสัตย์สุจริตและขยันหมั่นเพียร ทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ การเรียนที่สูงขึ้น นอกจากนี้แล้วยังทำให้บุคคล ภายนอกที่เกี่ยวข้อง ศรัทธาและเชื่อมั่นในโรงเรียนนั้น ๆ อันจะทำให้เกิดการพัฒนาย่างต่อเนื่อง เช่น โรงเรียนที่โปร่งใส ย่อมได้รับความไว้วางใจในการร่วมทำธุรกิจ รัฐบาลที่โปร่งใสตรวจสอบได้ ย่อมสร้างความเชื่อมั่นให้แก่นักลงทุนและประชาชน ตลอดจนส่งผลดีต่อเสถียรภาพของรัฐบาลและความเจริญก้าวหน้าของประเทศ

ด้วยความสำคัญดังกล่าว รัฐบาลจึงได้ออกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 ใช้เป็นแนวทางในการจัดระเบียบให้สังคมทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาชนอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข มีความรักสามัคคีและร่วมกันเป็นพลังก่อให้เกิดการพัฒนาย่างยั่งยืน บนพื้นฐานของหลักสำคัญอย่างน้อย 6 ประการคือ 1) หลักนิติธรรม 2) หลักคุณธรรม 3) หลักความโปร่งใส 4) หลักความมีส่วนร่วม 5) หลักความรับผิดชอบ 6) หลักความคุ้มค่า (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542)

คำว่า Governance เป็นเรื่องของการอภิบาล เป็นวิธีการใช้อำนาจขณะที่ Good Governance เป็นการรวมคำของธรรม และ อภิธรรมเป็นธรรมาภิบาล เป็นวิธีการที่ดีในการใช้อำนาจเพื่อการบริหารจัดการทรัพยากรของโรงเรียน โดยหลักธรรมาภิบาลสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในภาคต่างๆ อาทิภาครัฐ ภาคธุรกิจ ประชาสังคม ปังเอกชน และโรงเรียนระหว่างประเทศ โดยมีเป้าหมายของการใช้หลักธรรมาภิบาลเพื่อการมีคุณธรรม ความสุจริต ความมีประสิทธิภาพ ซึ่งวิธีการที่จะสร้างให้เกิดมีธรรมาภิบาลขึ้นมาได้ก็คือ การมีความโปร่งใส มีความรับผิดชอบ ถูกตรวจสอบได้ และการมีส่วนร่วมเป็นสำคัญ แต่อาจประกอบไปด้วยหลักการอื่นๆอีกได้ด้วยแล้วแต่ผู้นำไปใช้ โดยสภาพแวดล้อมของธรรมาภิบาลอาจประกอบไปด้วยกฎหมาย ระเบียบ

ต่างๆ ประมวลจริยธรรม ประมวลการปฏิบัติที่เป็นเลิศและวัฒนธรรม (บวรศักดิ์ อุวรรณโณ, 2545) ซึ่งกฎระเบียบต่างๆ เหล่านี้ จะช่วยเอื้อต่อการบริหารจัดการโรงเรียนที่ดีให้เกิดขึ้นได้ โดยเฉพาะในสถาบันการศึกษาระดับประถมศึกษา ซึ่งเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานที่สำคัญยิ่งของสังคมไทยเพราะเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาระดับพื้นฐานให้กับเยาวชนของชาติ เพราะในท่ามกลางกระแสสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ปัจจัยสำคัญที่จะรองรับความเปลี่ยนแปลงนั้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ก็คือ คุณภาพของการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นโรงเรียนหลักที่สำคัญในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงได้มีการปฏิรูปการศึกษาให้ดีขึ้นกว่าเดิม โดยการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการศึกษา กำหนดให้มีการกระจาย อำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบุคคล และด้านบริหารทั่วไปให้โรงเรียนโดยตรง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551, หน้า 157) การกระจายอำนาจดังกล่าวจะทำให้สถานศึกษามีความคล่องตัวมีอิสระ ในการบริหารจัดการเป็นไปตามหลักการของการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Based Management) และส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานบุคคลมากขึ้น เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการดำเนินงานจัดการศึกษาให้มากที่สุด แต่การบริหารงานบุคคลเป็นงานที่มีความยุ่งยากซับซ้อน เพราะคนเป็นสิ่งที่มีชีวิตจิตใจ มีอารมณ์ การทำงานเกี่ยวกับคนซึ่งมีความรู้ ความสามารถ ตลอดจนมีความสำนึกแตกต่างกันออกไป จึงต้องอาศัยความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในการวางแผนการบริหารงานบุคคล การสรรหา การแต่งตั้ง และการควบคุมกำกับติดตามให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

การบริหารงานบุคคลในโรงเรียนประถมศึกษาจึงเป็นภารกิจที่สำคัญที่มุ่งส่งเสริมให้โรงเรียนสามารถปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองภารกิจของโรงเรียน เพื่อดำเนินการบริหารงานบุคคลให้เกิดความคล่องตัว อิสระภายใต้กฎหมาย ระเบียบ เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล โดยครูได้รับการพัฒนา มีความรู้ ความสามารถ มีขวัญกำลังใจ ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติมีความมั่นคงและก้าวหน้าในวิชาชีพ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียน ผู้เขียนจึงมีความสนใจที่จะศึกษาหลักธรรมาภิบาลกับการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนประถมศึกษา ข้อมูลที่ได้จะนำมาใช้ในการ

วางแผนการพัฒนางานบริหารงานบุคคลของโรงเรียนประถมศึกษา เพื่อให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

หลักธรรมาภิบาล

1. ความหมายของธรรมาภิบาล

ความหมายของคำว่าธรรมาภิบาล มาจากคำว่า ธรรมะ แปลว่าความถูกต้อง ความดีงาม อภิบาล แปลว่าการปกครองหรือการปกป้องรักษา ธรรมาภิบาลจึงแปลว่าการปกครองที่ยึดถือความถูกต้องดีงามเป็นหลักหรือการปกครองโดยธรรม

ความหมายของธรรมาภิบาลตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ.254 หมายถึง การบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี เป็นแนวทางสำคัญในการจัดระเบียบให้สังคมรัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาชน ซึ่งครอบคลุมถึง ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายปฏิบัติการ ฝ่ายราชการ และฝ่ายธุรกิจ สามารถอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข มีความรู้รักสามัคคีและร่วมกันเป็นพลัง ก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน และเป็นส่วนเสริมความเข้มแข็งหรือสร้างภูมิคุ้มกันแก่ประเทศ เพื่อบรรเทาป้องกันหรือแก้ไขเยียวยาภาวะวิกฤติ ภัยอันตรายที่หากจะมีมาในอนาคต เพราะสังคมจะรู้สึกถึงความยุติธรรม ความโปร่งใส และความร่วมมือร่วมอันเป็นคุณลักษณะสำคัญของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุข สอดคล้องกับความเป็นไทย รัฐธรรมนูญ และกระแสโลกยุคปัจจุบัน (อริย์รัช แก้วเกาะสะบ้า, 2560)

ความหมาย ธรรมาภิบาลเป็นผลลัพธ์ของการจัดการกิจกรรมซึ่งบุคคลและสถาบันทั่วไป ภาครัฐและเอกชนมีผลประโยชน์ร่วมกัน ได้กระทำลงไปหลายทางมีลักษณะเป็นขบวนการที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งอาจจะนำไปสู่การผสมผสานผลประโยชน์ที่หลากหลายและขัดแย้งกันได้ (อานันท์ ปันยารชุน, 2542)

อภิบาล หมายถึง วิธีกรใ้ใช้อำนาจเพื่อบริหารทรัพยากรของโรงเรียน ดังนั้น “ธรรมาภิบาล” หมายถึงวิธีการที่ดีในการใช้อำนาจเพื่อบริหารจัดการทรัพยากรของ (บวรศักดิ์ อุวรรณโณ, 2545)

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย ได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ของโรงเรียน ประชาสังคม ซึ่งมีส่วนร่วมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน ทั้งนี้โรงเรียนของรัฐจะอาศัยการบริหารจัดการที่ดีเป็น

กลไกเกื้อหนุน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการฟื้นฟูสังคมและเศรษฐกิจของชุมชนให้ยั่งยืน (อริย์ธัช แก้วเกาะสบบ้า, 2560)

การที่สังคมประกอบด้วยภาคสำคัญ ๆ สามภาค คือ ภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาชน เมื่อพิจารณาถึงธรรมาภิบาลก็จะรวมถึงความโปร่งใส ความถูกต้องของสามภาคดังกล่าว ธรรมาภิบาลจึงเป็นเสมือนพลังผลักดันที่จะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาของ (ประเวศ วะสี, 2547)

ความคิดธรรมรัฐเป็นการมอบอำนาจการเมืองการปกครองแบบใหม่ที่แข็งแกร่งที่ท้าทายตัว แต่ให้มีปฏิสัมพันธ์กับภาคประชาชนและให้มีลักษณะแยกย่อยมากขึ้น แนวคิดธรรมรัฐ คือ การเป็นหุ้นส่วนกันในการบริหารและการปกครองประเทศโดยรัฐ ประชาชนและเอกชน ซึ่งขบวนการอันนี้จะก่อให้เกิดความเป็นธรรม โปร่งใส ความยุติธรรมโดยเน้นการมีส่วนร่วมของคนดี ซึ่งแนวคิดนี้เกิดจากการที่ประชาชนเห็นว่าระบอบราชการล้าหลัง ทุกส่วนต้องการปฏิรูป ต้องมีการปรับโครงสร้างราชการให้ดีขึ้น ให้ประชาชนมีส่วนร่วมมากขึ้น และประชาชนต้องการให้มีการตรวจสอบโดยสื่อมวลชนและนักวิชาการ ธรรมาภิบาลเป็นกระบวนการความสัมพันธ์ร่วมกันระหว่างภาครัฐ สังคม เอกชนและประชาชน ซึ่งทำให้การบริหารราชการแผ่นดินมีประสิทธิภาพ มีคุณธรรม โปร่งใส ตรวจสอบได้ และมีความร่วมมือของฝ่ายที่เกี่ยวข้องในการที่จะสร้างธรรมาภิบาลในสังคมไทยได้นั้น ต้องมีการปฏิรูป 4 ส่วน คือ ปฏิรูประบอบราชการ ภาคธุรกิจ ภาคเศรษฐกิจสังคม และการปฏิรูปกฎหมาย (ธีรยุทธ บุญมี, 2542)

สรุปหลักธรรมาภิบาลในความคิดเห็นของผู้เขียน ธรรมาภิบาลเป็นหลักการบริหารการปกครองที่มุ่งประโยชน์สูงสุดของประชาชนและประเทศชาติโดยยึดหลักการธรรมาภิบาล โดยครอบคลุมถึงความยุติธรรม ความโปร่งใส และความเป็นธรรมเป็นแนวทางสำหรับการปฏิบัติให้เป็นไปตามหลักการที่กำหนด

2. องค์ประกอบของธรรมาภิบาล

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ปีพุทธศักราช 2542 และปีพุทธศักราช 2546 โดยสำนักคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) ได้ระบุหลักการสำคัญของธรรมาภิบาลเพื่อเป็นกรอบแนวทางในการนำไปปฏิบัติของหน่วยราชการ ไว้ 6 หลักการ คือ

1. หลักนิติธรรม (Rule of Law) หมายถึง การให้ความสำคัญแก่กระบวนการตรากฎระเบียบข้อบังคับของโรงเรียนปกครองส่วนท้องถิ่น และกฎระเบียบข้อบังคับและวินัยที่สอดคล้องกับความต้องการและได้รับความเห็นชอบจากประชาชน ให้ความรู้แก่ประชาชนที่

เกี่ยวกับกฎระเบียบข้อบังคับและควมมีประสิทธิผลในการบังคับใช้กฎระเบียบข้อบังคับเหล่านั้น โดยการตรากฎหมายกฎข้อบังคับต่างๆให้ทันสมัยและเป็นธรรมเป็นที่ยอมรับของสังคม การตรากฎหมายที่ถูกต้องเป็นธรรม การบังคับการเป็นไปตามกฎหมาย ปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด โดยคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพและความยุติธรรมของประชาชน

2. หลักคุณธรรม (Ethics) หมายถึง การยึดมั่นในความถูกต้องดีงามโดยยึดหลักนี้ในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นตัวอย่างแก่สังคมและส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนพัฒนาตนเองไปพร้อมกัน เพื่อให้มีความซื่อสัตย์ จริ่งใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย ประกอบอาชีพสุจริตเป็นนิสัย มีความถูกต้องซื่อตรงในการนำเสนอและอนุมัติโครงการต่างๆ ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ที่มีความประพฤติและการปฏิบัติที่ถูกต้องตามทำนองคลองธรรมมีความซื่อสัตย์สุจริต ไม่มีความขัดแย้งทางผลประโยชน์

3. หลักความโปร่งใส (Transparency) หมายถึง การทำให้ประชาชนเข้าถึงระบบข้อมูลข่าวสารได้สะดวก มีกระบวนการให้ประชาชนตรวจสอบการทำงาน และมีความชอบธรรมถูกต้องของกิจกรรมที่ดำเนินงานโดยปรับปรุงกลไกการทำงานของโรงเรียนทุกวงการให้มีความโปร่งใส มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างตรงไปตรงมาด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวก และมีกระบวนการให้ประชาชนตรวจสอบความถูกต้องชัดเจนได้ ความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ ซึ่งตรงกันข้ามกับการทุจริตคอร์รัปชัน และการฉ้อราษฎร์บังหลวง

4. หลักการมีส่วนร่วม (Participation) หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้และเสนอความเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญของประเทศ ไม่ว่าจะด้วยการแจ้งความเห็น การไต่สวนสาธารณะ การแสดงประชามติหรือสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางการพัฒนาและร่วมจัดทำแผนพัฒนาให้ประชาชนรับรู้และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในกิจกรรมและโครงการต่างๆ มีกระบวนการให้ประชาชนมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการทำงาน ตลอดจนมีการนำความคิดเห็นของประชาชนไปปฏิบัติ

5. หลักความรับผิดชอบ (Accountability) หมายถึง การตระหนักในสิทธิหน้าที่ ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม การใส่ใจปัญหาสาธารณะของบ้านเมืองและกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา ตลอดจนการเคารพในความเห็นที่แตกต่าง และความกล้าที่จะยอมรับผลจากการกระทำของตน โดยที่ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่มีความรับผิดชอบต่อผลอันเนื่องจากการปฏิบัติงานและพร้อม

แก้ไขในกรณีที่เกิดผลเสีย มีความรวดเร็ว ความถูกต้อง และความถี่ในการตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน มีระบบการรับเรื่องร้องทุกข์ แก้ไขปัญหาและแจ้งผลการแก้ปัญหา

6. หลักความคุ้มค่า (cost-effectiveness) หมายถึง คือ การบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีจำกัด เพื่อให้เป็นประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม ประหยัดใช้ของอย่างคุ้มค่า มีประสิทธิภาพในการใช้จ่ายงบประมาณ ประสิทธิภาพในการจัดบริการทั้งด้านความคุ้มค่าและความรวดเร็วในการให้บริการ และประสิทธิภาพในการบริหารจัดการทรัพยากรทั้งที่เป็นทรัพย์สินและทรัพยากรบุคคล พัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน และรักษาทรัพยากรธรรมชาติ

สรุปหลักธรรมาภิบาลประกอบด้วยหลักการสำคัญ 6 ประการ คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า หลักธรรมาภิบาลนั้นได้มีการพัฒนาการมาอย่างต่อเนื่องในสังคมไทย มีการบัญญัติไว้ในกฎหมายรัฐธรรมนูญ และกฎหมายลำดับรอง รวมทั้งการนำมาปรับใช้ในสังคมทั้งภาครัฐและภาคเอกชนเป็นระยะเวลาพอสมควร รัฐบาลที่เข้ามาบริหารประเทศและโรงเรียนภาคเอกชนได้ให้ความสำคัญมาก เพราะหลักธรรมาภิบาลได้รับการยอมรับว่าเป็นหลักการสากลที่สนับสนุนสังคมที่ปกครองในระบอบประชาธิปไตย เมื่อประเทศไทย ใช้หลักปกครองในระบอบประชาธิปไตยมีกฎหมายรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนยุทธศาสตร์ชาติตามรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ ซึ่งเป็นเครื่องยืนยันว่าหลักธรรมาภิบาลเป็นหลักการสำคัญในการขับเคลื่อนหน่วยงานในภาครัฐ และภาคเอกชนควบคู่กับการพัฒนาระบอบประชาธิปไตย ถึงแม้จะมีความแตกต่างกันในเรื่องความหมายหรือค่านิยมของหลักธรรมาภิบาล ซึ่งนักวิชาการ ผู้ทรงคุณวุฒิ และโรงเรียนต่าง ๆ มีการเรียกชื่อหรืออธิบายความหมาย เพื่อการนำไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของสังคมนั้น ๆ

การบริหารงานบุคคล

1. ความหมายการบริหารงานบุคคล

เป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้วว่า ปัจจัยพื้นฐานของการประกอบธุรกิจ 5M's คือ คน วัตถุดิบ เครื่องจักร เงินทุนและการบริหารจะเห็นได้ว่าคนเป็นองค์ประกอบประเภทหนึ่งที่ถูกองค์การต้องให้ความสำคัญองค์การใดมีคนที่มีความเหมาะสมจะนำพาให้องค์การนั้นไปสู่ความสำเร็จ

ตามวัตถุประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพมีผู้ให้ความหมายของการบริหารงานบุคคลไว้หลายแนวทาง

การบริหารงานบุคคลในโรงเรียนตามหลักสังคหวัตถุ 4 เป็นการบริหารที่เน้นการบูรณาการหรือประยุกต์หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาใช้กับการศาสตร์สมัยใหม่ เป็นการบริหารที่เน้นความเป็นกัลยาณมิตร ความมุ่งมาดปรารถนาดี ความเต็มใจในการช่วยเหลือบุคลากรอย่างเต็มความสามารถ เมื่อมีปัญหาติดขัดหรือขัดข้องด้านต่าง ๆ เป็นการร่วมกันคิดหาวิธีแก้ไข ช่วยคลี่คลายความตึงเครียดให้บุคลากร ทั้งนี้ เพื่อให้ได้รับความพึงพอใจในการทำงาน (พระครูสถิตธรรมมานุสาส์ก, 2564)

วิธีปฏิบัติด้านทรัพยากรมนุษย์เพื่อช่วยให้ เกิดผลการปฏิบัติงานของพนักงานที่เพิ่มสูงขึ้นจำนวน 4 ประการคือ (1) การพัฒนาทักษะ ความสามารถของพนักงานให้สูงขึ้นด้วยการสรรหาและคัดเลือก การฝึกอบรมและพัฒนา (2) การ สร้างแรงจูงใจในการทำงานด้วยการกำหนดหลักเกณฑ์การประเมินผลการปฏิบัติงาน การกำหนด เป้าหมาย และค่าตอบแทนและรางวัลที่เหมาะสมและเป็นที่ยอมรับ (3) การสร้างการมีส่วนร่วมใน องค์การด้วยการออกแบบงาน การมีส่วนร่วมและการติดต่อสื่อสาร และ (4) การสร้างความผูกพัน ต่อองค์การด้วยการให้ความเสมอภาคแก่พนักงานอย่างเท่าเทียมกัน การเลื่อนขั้นจากภายในองค์การ และความมั่นคงในการทำงาน (วัชรพงษ์ อินทรวงศ์, 2552)

สรุปได้ว่า การบริหารงานทรัพยากรมนุษย์หรือการบริหารงานบุคคล หมายถึง การดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการ บริหารงานบุคคลของโรงเรียนในด้านต่างๆ เพื่อช่วยให้การทำงานตามภารกิจขององค์การบรรลุ วัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีสาระสำคัญในการศึกษา คือ (1) การพัฒนาทักษะ ความสามารถของพนักงาน (2) การสร้างแรงจูงใจในการทำงาน (3) การสร้างการมีส่วนร่วมใน องค์การ และ (4) การสร้างความผูกพันต่อองค์การ

2. ขอบข่ายการบริหารงานบุคคล

การบริหารงานบุคคลที่อยู่ร่วมกันในโรงเรียนนั้น ๆ ให้ทำงานได้ผล ดีที่สุด สิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด ในขณะที่เดียวกันก็สามารถทำให้ผู้ร่วมงานมีความสุขมีความพอใจ ที่จะให้มาร่วมมือและทำงานร่วมกับผู้บริหาร เพื่อให้งานของโรงเรียนนั้นๆ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี โดยมีขอบข่ายดังต่อไปนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550)

2.1 การวางแผนอัตรากำลัง

- 2.2 การจัดสรรอัตรากำลังข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
- 2.3 การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง
- 2.4 การเปลี่ยนตำแหน่งให้สูงขึ้น การย้ายข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
- 2.5 การดำเนินการเกี่ยวกับการเลื่อนขั้นเงินเดือน
- 2.6 การลาทุกประเภท
- 2.7 การประเมินผลการปฏิบัติงาน
- 2.8 การดำเนินการทางวินัยและการลงโทษ
- 2.9 การสั่งพักราชการและการสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน
- 2.10 การรายงานการดำเนินการทางวินัยและการลงโทษ
- 2.11 การอุทธรณ์และการร้องทุกข์
- 2.12 การออกจากราชการ
- 2.13 การจัดระบบและการจัดทำทะเบียนประวัติ
- 2.14 การจัดทำบัญชีรายชื่อและให้ความเห็นเกี่ยวกับการเสนอขอพระราชทาน
เครื่องราชอิสริยาภรณ์
- 2.15 การส่งเสริมการประเมินวิทยฐานะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
- 2.16 การส่งเสริมและยกย่องเชิดชูเกียรติ
- 2.17 การส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพ
- 2.18 การส่งเสริมวินัย คุณธรรมและจริยธรรมสำหรับข้าราชการครูและบุคลากร

ทางการศึกษา

- 2.19 การริเริ่มส่งเสริมการขอรับใบอนุญาต
- 2.20 การพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา การดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับ
การบริหารงาน บุคคลให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

3. การบริหารงานบุคคลในโรงเรียน

การบริหารบุคลากรในโรงเรียนกำหนดไว้ 4 ประการ ดังนี้

3.1 การแสวงหาบุคลากร หมายถึง วิธีการให้ได้บุคคล ที่เหมาะสมกับงาน โดยปกติ
หมายถึง กระบวนการรับสมัคร และบรรจุแต่งตั้งบุคลากร ในการบริหารโรงเรียนในระบบ
การศึกษาไทย ครูใหญ่มีบทบาทน้อยมาก ในด้านการรับสมัคร หรือบรรจุแต่งตั้งบุคลากร อำนาจ

เหล่านี้มักจะเป็น อำนาจในระดับสูง เช่น ระดับผู้ว่าราชการจังหวัด หรือระดับกรม เจ้าสังกัดครูใหญ่ไม่มีโอกาส พิจารณาคัดเลือกบุคลากรเท่าที่ควร อย่างไรก็ตาม ผู้บริหารโรงเรียนที่มีโอกาสในการคัดเลือกบุคลากร ควรมีหลักเกณฑ์ในการคัดเลือก หลักเกณฑ์โดยทั่วไป คือ

3.1.1 ควรคัดเลือกบุคลากรที่มีความรับผิดชอบ มีระเบียบ เสียสละ รักษาเกียรติยศ ชื่อเสียง สนใจในงานบริหาร และมีความภูมิใจในโรงเรียน

3.1.2 ควรคัดเลือกบุคลากรที่มีความสามารถ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 อย่าง คือ ความสามารถทั่วไป และความสามารถเฉพาะ

3.2. การบำรุงรักษาบุคลากร ผู้บริหารโรงเรียนมีหน้าที่ดูแลบุคลากรในโรงเรียน เพื่อให้บุคลากรใน โรงเรียนมีประสิทธิภาพในการทำงานสิ่งสูงใจในรักษาบุคลากรมีหลายประการ

3.2.1 สิ่งสูงใจที่เป็นวัตถุ เช่น เงิน รางวัล สิ่งสูงใจที่เป็นวัตถุนี้ผู้บริหารต้องพิจารณาอย่าง รอบคอบ ว่าควรให้ลักษณะใด เมื่อไร และใช้หลักอะไรในการพิจารณา 2.2 สิ่งสูงใจที่เป็นสภาพของการทำงาน เช่น สวัสดิการของครู บรรยาการใน การทำงาน

3.2.3 สิ่งสูงใจที่เป็นโอกาส หมายถึงการให้โอกาสได้รับความก้าวหน้าในหน้าที่ การงาน

3.2.4 สิ่งสูงใจที่เป็นการพัฒนาวิชาชีพ เช่น การเปิดโอกาสให้ไปดูงาน การอบรม ศึกษาต่อ

3.3 การพัฒนาบุคลากร คือ การกระตุ้นให้บุคลากรในโรงเรียนทำงานในหน้าที่ด้วยความ ขยันหมั่นเพียร มีพลังใจในการทำงาน การพัฒนาบุคลากรทางด้านการสอน อาจจะทำ ได้โดยการ ส่งเสริมการลาศึกษาต่อ การอบรม การสัมมนา การประชุมปรึกษาหารือ การวิจัย การศึกษาด้วย ตนเอง

3.4 การให้บุคลากรพ้นจากหน้าที่การงาน เป็นกระบวนการสุดท้ายของการบริหาร บุคลากร การ ให้บุคลากรพ้นจากงานมีสาเหตุหลายประการ เช่น การลาออก การย้าย หรือโอน การให้ออก เกษียณอายุ หรือการลดจำนวนบุคลากรให้เหมาะสมกับปริมาณงาน เป็นต้น การให้พ้นจากงานด้วย สาเหตุปกติ เช่น การเกษียณอายุไม่มีใครมีปัญหา แต่การให้บุคลากรพ้น จากงานด้วย สาเหตุพิเศษ เช่น การขอโอน การให้ออกเพราะผิดวินัย การลดจำนวนบุคลากร ผู้บริหารโรงเรียน ต้องพิจารณาอย่าง รอบคอบ และตัดสินใจโดยให้กระทบกระเทือนต่อการดำเนิน งานในโรงเรียนให้น้อยที่สุด

การนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานบุคคลในโรงเรียน

แนวทางการประยุกต์หลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานบุคคลในโรงเรียน ดังต่อไปนี้

1. การยึดหลักนิติธรรม (legality) โดยการคิดหรือการตัดสินใจใด ๆ โดยเคารพกฎ กติกา ข้อตกลง สัญญา และระเบียบที่ถูกต้องตั้งตามอยู่เสมอ มีความเคารพในความเป็นมนุษย์ คำนึงสิทธิเสรีภาพ ยึดหลักความเสมอภาคและยุติธรรม การบริหารทรัพยากรมนุษย์โดยอาศัย หลักข้อนี้ทำได้โดยการใช้กระบวนการแรงงานสัมพันธ์ ซึ่งเป็นเรื่องของการเคารพในสิทธิเสรีภาพ ของแต่ละฝ่าย สนับสนุนให้ทั้งฝ่ายนายจ้างและลูกจ้างได้รับการคุ้มครองสิทธิต่าง ๆ ตามที่กฎหมาย กำหนด ภายใต้กฎหมายแรงงานสัมพันธ์

2. การยึดหลักคุณธรรม (ethics) โดยการคิดหรือการตัดสินใจ ใด ๆ โดยเฉพาะ การปฏิบัติต่อบุคคลควรอยู่บนพื้นฐานของความเมตตา ความจริงใจและหลักคุณธรรมอื่น ๆ ผู้บริหาร เองควรแสดงตนเป็นแบบอย่างของการมีเกียรติ มีคุณธรรม สร้างศรัทธาให้คนเคารพ ยกย่อง อย่างจริงใจ การบริหารทรัพยากรมนุษย์โดยใช้หลักคุณธรรมนี้ทำได้ตั้งแต่การคัดเลือกคน เข้า ทำงานโดยพิจารณาจากความรู้ความสามารถ การประเมินผลการปฏิบัติงาน การเลื่อนขั้น เลื่อน ตำแหน่ง การจัดสวัสดิการ การดูแลเรื่องสุขภาพและความปลอดภัยในการทำงาน หากผู้บริหารยึด หลักคุณธรรมในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ในทุกเรื่องดังกล่าวแล้วจะทำให้องค์กรมีแต่ความ เจริญก้าวหน้าทั้งด้านบุคคลและผลงาน

3. การมีความโปร่งใส (transparency) โดยการยึดหลักของความซื่อสัตย์สุจริต การ ปฏิบัติสิ่งต่างๆ อย่างถูกต้องเหมาะสม มีข้อมูลหลักฐานที่แสดงถึงความถูกต้องเหมาะสมตั้งตาม พื่อใจที่จะกระทำการใดๆ อย่างเปิดเผย ไม่ปกปิดซ่อนเร้น สามารถเปิดเผยแสดงหลักฐานข้อมูลได้ ตลอดเวลา ซึ่งการบริหารทรัพยากรมนุษย์โดยอาศัยหลักความโปร่งใสนี้ทำได้โดยการประเมินผล การปฏิบัติงานเพื่อพิจารณาการเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่ง ซึ่งผู้บริหารต้องใช้กระบวนการที่โปร่งใส มีหลักฐานข้อมูลที่สามารถแสดงให้เห็นถึงความสามารถและผลการปฏิบัติงานอย่างแท้จริงกระทำ การใด ๆ ด้วยความสุจริตจริงใจ เพื่อขวัญกำลังใจของบุคลากร

4. การให้มีส่วนร่วม (participation) โดยการสร้างบรรยากาศและโอกาสให้ทุกฝ่ายใน องค์กรมีส่วนร่วมในการรับรู้สถานภาพขององค์กรตามความเป็นจริง มีส่วนร่วมในการกำหนด วัตถุประสงค์ การวางแผน การจัดกระบวนการดำเนินงาน การประเมินผลงาน ปัญหา และมีส่วน ร่วมในการแก้ไข ซึ่งการบริหารทรัพยากรมนุษย์โดยอาศัยหลักการให้มีส่วนร่วมนี้ถือเป็นการจูงใจ

ให้บุคคลทุ่มเทในงานเพราะรู้สึกถึงการเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร นอกจากนั้น ยังเป็นการส่งเสริมให้บุคคลมีความซื่อสัตย์จงรักภักดีต่อองค์กรซึ่งถือเป็นการธำรงรักษาทรัพยากรมนุษย์ได้อย่างหนึ่ง

5. การรับผิดชอบ (accountability) โดยการบริหารที่มุ่งเน้นถึงผลงานเป็นสำคัญ การคิดการตัดสินใจดำเนินการใด ๆ จะต้องนำไปสู่การได้รับผลสูงสุดเสมอ ดังนั้นการบริหารทรัพยากรมนุษย์จึงต้องมุ่งเน้นถึงการพิจารณาคัดเลือกคนที่มีคุณภาพมีความรู้ความสามารถและการวางแผนจัดวางตำแหน่งที่เหมาะสมเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการปฏิบัติงาน นอกจากนั้นการรับผิดชอบต่อผลยังหมายถึงการที่ผู้บริหารแสดงความรับผิดชอบต่อการไม่ได้รับผลลัพธ์ตามเป้าหมาย ซึ่งจะเป็นที่มาของการแสวงหาแนวทางปรับปรุงกระบวนการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ได้ดียิ่งขึ้น

6. การยึดหลักความคุ้มค่า (cost effectiveness) หมายถึง การคิดตัดสินใจดำเนินการใด ๆ ที่จะนำไปสู่ผลที่ต้องการโดยคำนึงถึงการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ต้องมีการศึกษา วิเคราะห์หาแนวทางในการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดคุ้มค่าแต่สามารถก่อให้เกิดผลสูงสุด การบริหารทรัพยากรมนุษย์โดยใช้หลักความคุ้มค่านี้เป็นการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรมนุษย์ที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ทำได้โดยการวางแผนทรัพยากรมนุษย์ พิจารณาอุปสงค์และอุปทานกำลังคนโดยกำหนดปริมาณงานและปริมาณคนให้มีสัดส่วนที่เหมาะสม นำเครื่องจักรและเทคโนโลยีระดับสูงมาใช้แทนแรงงานคนซึ่งเป็นการประหยัดในด้านต้นทุนแรงงาน ทำให้สามารถพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นได้

ผลที่เกิดจากการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานบุคคลในโรงเรียน

การบริหารงานบุคคลในโรงเรียน ตามหลักธรรมาภิบาล เป็นวิธีการที่ดีที่นำมาใช้ในการบริหารจัดการองค์การให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีคุณธรรม โปร่งใส ยุติธรรมและตรวจสอบได้ และมีประสิทธิภาพในการแก้ปัญหาของในโรงเรียนนำมาซึ่งการพัฒนาบุคลากร ให้ได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพจะเห็นว่าธรรมาภิบาลมีความสำคัญต่อการบริหารจัดการและเป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ดังต่อไปนี้

1. เป็นหลักการพื้นฐานในการสร้างความเป็นธรรมในโรงเรียน เอื้อประโยชน์ให้กับบุคลากรในโรงเรียนทุกคน

2. การใช้หลักธรรมาภิบาลในทุกระดับส่งผลทำให้บุคลากรเกิดการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

3. หลักสูตรมาภิบาลช่วยลด บรรเทา และแก้ปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นในโรงเรียนได้
4. หลักสูตรมาภิบาลจะช่วยให้บุคลากรในโรงเรียนมีความพร้อมในทุก ๆ ด้าน
5. หลักสูตรมาภิบาลช่วยลดปัญหาความขัดแย้งในโรงเรียน
6. หลักสูตรมาภิบาล ส่งผลให้โรงเรียนเกิดความเป็นประชาธิปไตย ส่งเสริมให้คนมีส่วนร่วมและมีความซื่อสัตย์สุจริต
7. หลักสูตรมาภิบาลจะช่วยให้ระบบบริหารของโรงเรียนมีความยุติธรรมที่น่าเชื่อถือได้
8. หลักสูตรมาภิบาล เป็นการบริหารคุณภาพทั้งระบบ และการบริหารที่ยึดโรงเรียนเป็นฐาน
9. หลักสูตรมาภิบาลเป็นแนวทางสำคัญในการจัดระเบียบให้บุคลากรโรงเรียนให้สามารถอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

สรุป

การบริหารในโรงเรียนเป็นกระบวนการตัดสินใจ เป็นกิจกรรมที่บุคคลร่วมมือกัน ดำเนินการ อันเกี่ยวเนื่องกับ กระบวนการเกี่ยวกับตัวบุคคลที่จะนำมาใช้ในโรงเรียนและที่มีอยู่แล้ว ให้มีประสิทธิภาพและปริมาณที่ เพียงพอ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์สูงสุดของโรงเรียน บุคคลเป็น ปัจจัยชี้ขาดความสำเร็จ เป็นสินทรัพย์ หรือทุนให้แก่โรงเรียน การบริหารงานบุคคลเป็นส่วนสำคัญ ที่สุด จึงทำให้บุคคลสามารถใช้ศักยภาพ ของตนเองอย่างเต็มที่ โรงเรียนสามารถดำเนินงานได้ อย่างต่อเนื่อง และสร้างพื้นฐานที่มั่นคงให้กับสังคม การได้มาซึ่งบุคคลต้องทำเป็นกระบวนการเริ่ม ตั้งแต่ การวางแผนกำลังคน เป็นการกำหนดความ มุ่งหมาย วัตถุประสงค์ นโยบาย แนวปฏิบัติ และมาตรฐานการปฏิบัติงาน การสรรหาและคัดเลือก เน้นคุณภาพของบุคคลมากกว่าปริมาณ มี วิธีการสรรหาบุคคลทั้งจากบุคคลภายใน และการสรรหาบุคคล จากภายนอกโรงเรียน และ กระบวนการนำบุคคลเข้าสู่โรงเรียน เริ่มจาก การปฐมนิเทศ การทดลองปฏิบัติงาน การจัดแบ่งงาน และการบรรจุแต่งตั้งบุคคล สิ่งสำคัญที่สุดเมื่อมีบุคคลแล้ว ให้พัฒนาตามศักยภาพให้เกิด ประโยชน์ สูงสุด ต้องได้รับการพัฒนาตลอดทุกระดับ ทำอย่างเป็นกระบวนการและต่อเนื่องติดต่อกัน สำหรับ อุปสรรคการพัฒนาบุคคลเกิดจากโรงเรียนขาดนโยบายที่ชัดเจนและบุคคลขาดความสนใจ ส่วน การบำรุงรักษาบุคคลเป็นประโยชน์มากทั้งโรงเรียนและบุคคลสามารถเพิ่มผลงานได้ ปัจจัยที่ ส่งเสริม บำรุงรักษาบุคคลไว้ คือ วิธีการจ่ายค่าตอบแทนที่ยุติธรรม การวัดผลการทำงานมี

มาตรฐานชัดเจน และเกิดความผูกพันต่อโรงเรียน ส่วนงานขั้นสุดท้ายในกระบวนการบริหารงานบุคคล

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. ด้านการให้ได้มายังบุคลากร ให้ดำเนินการตามหลักธรรมาภิบาลอย่างเคร่งครัดและบรรจุไว้ในการวางแผนบุคลากร
2. ด้านการธำรงรักษาบุคลากร ควรจัดสวัสดิการและให้รางวัลแก่เพื่อทำความดีความชอบ และมีการมอบหมายงานให้กับบุคลากรให้ตรงตามความรู้ความสามารถ
3. ด้านการพัฒนาบุคลากร ส่งเสริมให้บุคลากรมีการพัฒนาเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ โดยจัดการอบรมตามที่บุคลากรต้องการ
4. ด้านการให้พ้นจากงาน จัดอบรมการฝึกอาชีพอิสระเมื่อต้องออกจากงานสามารถนำไปประกอบอาชีพได้ หรืออบรมให้มีการเตรียมตัวก่อนเกษียณ โดยชี้แจงข้อกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับและคำแนะนำแก่บุคลากรที่จะโอนย้ายเลื่อนตำแหน่งหรือเกษียณราชการ

เอกสารอ้างอิง

- ธีรยุทธ บุญมี. (2542). ธรรมแห่งรัฐ ยุทธศาสตร์กฎหมายประเทศไทย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สายธาร.
- บวรศักดิ์ อวรรณโณ. (2545). ธรรมาภิบาลในองค์กรค้ำจุน. นนทบุรี: สถาบันพระปกเกล้า.
- ประเวศ วะสี. (2547). การบริหารจัดการภาครัฐ. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พระครูสถิตธรรมานุศาสน์. (2564). การบริหารบุคคลในโรงเรียนตามหลักสังคหวัตถุ 4. วารสารมจร กาญจนปริทรรศน์.
- วัชรพงษ์ อินทรวงศ์. (2552). อิทธิพลของวิธีการปฏิบัติด้านทรัพยากรมนุษย์ต่อการปฏิบัติงานบุคลากรสายผ้สอนในสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). แนวทางการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร
แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุม
สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.
2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ.2545. กรุงเทพมหานคร: สำนักนายกรัฐมนตรี.

อริย์รัช แก้วเกาะสบ้า. (2560). หลักธรรมาภิบาลในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
พุทธศักราช 2560.

อานันท์ ปันยารชุน. (2542). ธรรมาภิบาลในการบริหารมหาวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร.

การบริหารระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1

INFORMATION TECHNOLOGY SYSTEM ADMINISTRATION UNDER THE OFFICE
OF NAKHON SI THAMMARAT PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1

พระไพโรจน์ อตุโล

Phrapairod Atulo

ทิพมาศ เสวตวรโชติ

Tippamas Sawetworrachot

เกศริน มนูญผล

Kedsarin Manoonpol

Email: pairochsom836@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของเพื่อเปรียบเทียบการบริหารระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน และเพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ บุคลากรครูของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 275 คน ใช้แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD.)

ผลการวิจัย พบว่า

1. การบริหารระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า

การวิเคราะห์ข้อมูล มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา การตรวจสอบข้อมูล และการนำข้อมูลไปใช้ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

2. ผลการเปรียบเทียบการบริหารระบบเทคโนโลยีสารสนเทศสภาพการบริหารระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เพศชาย มีค่าเฉลี่ยมากกว่าเพศหญิงในภาพรวมและรายด้าน บุคลากรที่มีอายุ อายุ 22 - 30 ปี มีค่าเฉลี่ยมากกว่าอายุช่วงอื่น ๆ บุคลากรที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีค่าเฉลี่ยมากกว่าบุคลากรที่มี วุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี และ ปริญญาตรี ในภาพรวมและรายด้าน บุคลากรที่มีประสบการณ์ในการทำงาน 11 ปีขึ้นไป มีค่าเฉลี่ยมากกว่า บุคลากรที่มีประสบการณ์ในการทำงาน ช่วง 1-5 ปีและ ช่วง 6-10 ปี ในภาพรวมและรายด้านทุกด้าน

3. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การ

ศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 พบว่า กระบวนการสารสนเทศขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลเสนอให้เพิ่มระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตภายในโรงเรียนให้เพียงพอต่อการใช้งาน กระบวนการสารสนเทศขั้นตอนการตรวจสอบข้อมูลเสนอให้ ออกแบบระบบการใช้โปรแกรมเพื่อตรวจสอบ กระบวนการสารสนเทศขั้นตอนการประมวลผลข้อมูลเสนอให้ จัดสรรงบประมาณเพื่อจัดซื้อโปรแกรมคอมพิวเตอร์กระบวนการสารสนเทศขั้นตอนการจัดระเบียบข้อมูลหรือคลังข้อมูลเสนอให้ มอบหมายให้มีเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้รับผิดชอบงานสารสนเทศเพิ่มมากขึ้น กระบวนการสารสนเทศขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลเสนอให้ ให้ความรู้ทางการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติแก่บุคลากร กระบวนการสารสนเทศขั้นตอนการนำข้อมูลไปใช้เสนอให้ จัดสรรงบประมาณซื้ออุปกรณ์สนับสนุนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นสื่อการสอน

คำสำคัญ: การบริหาร, ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ, เทคโนโลยีสารสนเทศ

ABSTRACT

The purpose of this study was to study the management of information technology systems of To compare information technology system administration of schools under Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office 1 classified by gender, age, educational level. and work experience and to study recommendations on information technology management of schools under Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office 1. The sample group

used in this research was teacher personnel of schools under Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office. Academic year 2020, 275 people used a questionnaire as a data collection tool. The statistics used to analyze the data were mean ($\bar{X}$) and standard deviation (SD.).

The results of the research found that :

1. Information technology system administration of schools under the Educational Service Area Office Nakhon Si Thammarat Primary School, District 1, in general, was at a high level. When considering each aspect, it was found that data analysis with the highest average, followed by the examination of the data and the use of information The least average

2. The results of the comparison of information technology system administration, the state of information technology system administration, males were more on average than females in overall and in each aspect. Personnel aged 22 - 30 years were more average than other age ranges. Personnel with a postgraduate degree. More than average personnel Qualifications lower than a bachelor's degree and a bachelor's degree in overall and in each field Personnel with 11+ years of work experience were on average. Personnel with working experience in the range of 1-5 years and in the range of 6-10 years in overall and in every aspect

1. Recommendations on information technology management of schools under the district office The study in Nakhon Si Thammarat Primary School District 1 found that the information process, the data collection process proposed to increase the internet network system within the school to be sufficient for use. The information process, the information verification process is proposed. Design a system to use the program to check Information process information processing procedures are proposed. Allocate a budget for the purchase of computer programs, information processes, data organization procedures or proposed data warehouses.

Assign more knowledgeable officers responsible for information work. Information process, the process of data analysis is proposed. provide knowledge on statistical data analysis to personnel Information process, the process of using information to present Allocate a budget to purchase equipment to support the use of information technology as a teaching medium.

Keywords : Administration, Information technology system, Information technology

บทนำ

ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ได้เข้ามามีบทบาทต่อมนุษย์เป็นอย่างมาก ซึ่งส่งผลให้ประเทศได้พัฒนาไปอย่างรวดเร็ว ดังนั้น ระบบสารสนเทศ จึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งที่จะช่วยให้องค์กรสามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะนอกจากจะใช้ในการวางแผนการดำเนินงานและประกอบการตัดสินใจแล้ว ยังนำไปสู่การพัฒนาแนวคิดสร้างสรรค์ โดยมีการสร้างทางเลือกใหม่ๆ การมีระบบสารสนเทศที่ดีจะทำให้สามารถเป็นผู้ดำเนินการดำเนินงานต่างๆ ได้ตามวัตถุประสงค์ ทำให้องค์กรเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างยิ่ง ดังนั้น โรงเรียนเป็นองค์กรหนึ่งที่มีความจำเป็นต้องใช้ข้อมูลสารสนเทศเพื่อการพัฒนาการเรียน การสอนโดยเฉพาะข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานจากสภาพจริงของแต่ละท้องถิ่น ที่ครอบคลุมข้อมูลด้านเศรษฐกิจ ประเพณี วัฒนธรรม ศาสนา อาชีพปัจจุบัน แนวโน้มของอาชีพอนาคต ทรัพยากรต่างๆ ของโรงเรียนในด้านสภาพทางการเรียนการสอนตลอดจนปัญหาและความต้องการของชุมชน

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ในหมวดที่ 9 เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาตามมาตรา 63, 64, 65, 66, 67, 68 และ 69 ล้วนเป็นมาตราเกี่ยวกับการศึกษา และพัฒนาบุคลากรเพื่อการศึกษาซึ่งกล่าวไว้ว่า รัฐบาลต้องส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมการผลิตและพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในเรื่องขีดความสามารถ การผลิต การสร้างแรงจูงใจ การพัฒนาบุคลากร การใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม การแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง การวิจัยเรื่องการผลิตและการพัฒนา การติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการใช้ การจัดตั้งกองทุนพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การจัดตั้งหน่วยงานกลางพิจารณาเสนอนโยบาย ส่งเสริมและประสานการวิจัย การประเมินคุณภาพและประสิทธิภาพของการผลิตและการใช้งาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2545, น. 37-38) นอกจากพระราชบัญญัติการศึกษา

แห่งชาติแล้วยังมีแผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2552-2556) ที่ได้กำหนดพันธกิจที่จะนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาสนับสนุนการจัดการศึกษาทั้งด้านการเรียนรู้และการบริหารจัดการและการพัฒนาการศึกษา โดยเน้นพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพและปริมาณที่เพียงพอในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร พัฒนาโครงข่ายสารสนเทศและการสื่อสาร ความเร็วสูงที่มีการกระจายอย่างทั่วถึงมีบริการที่มีคุณภาพและราคาเป็นธรรมและพัฒนาระบบบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่มีธรรมาภิบาลและจากยุทธศาสตร์ในแผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารเพื่อการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2550-2554 คือ การสร้างโอกาสเพิ่มขีดความสามารถและยกระดับมาตรฐานการเรียนรู้ด้วยสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (E-Learning) การเป็นผู้นำในการใช้ ICT เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการและการให้บริการทางการศึกษา (E-Management) และการผลิตและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรบุคคลด้าน ICT (E-Manpower) จาก (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. 2549, น. 87)

อย่างไรก็ตาม สำหรับโรงเรียนที่มีระบบสารสนเทศที่สมบูรณ์ ครบถ้วน เป็นปัจจุบัน เรียกใช้ได้สะดวก ตรงตามความต้องการ จะช่วยให้โรงเรียนสามารถดำเนินงานพัฒนาคุณภาพได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นการสร้างความมั่นใจที่ต้องอยู่บนรากฐานของหลักวิชาการหลักข้อเท็จจริงที่สามารถตรวจสอบได้ มีกระบวนการวิเคราะห์และประมวลผลที่เป็นวิทยาศาสตร์เป็นตรรกะและความสมเหตุสมผล เพราะสารสนเทศทั้งหลายนั้น นอกจากจะใช้ในการวางแผนการดำเนินงานและประกอบการตัดสินใจแล้ว ยังนำไปสู่การพัฒนาแนวความคิด การสร้างทางเลือกใหม่ๆ ในการดำเนินงานต่างๆ ด้วย (สำนักงานทดสอบทางการศึกษา กรณิชาการ, 2560, น. 8-9) การดำเนินงานระบบสารสนเทศ หมายถึง การปฏิบัติงานตามกระบวนการจัดทำระบบข้อมูล และสารสนเทศเพื่อใช้ในกระบวนการบริหารที่เกี่ยวข้องกับข้อมูล 6 กระบวนการ ประกอบด้วย (1) การเก็บรวบรวมข้อมูล (2) การตรวจสอบข้อมูล (3) การประมวลผลข้อมูล (4) การจัดระเบียบข้อมูลหรือคลังข้อมูล (5) การวิเคราะห์ข้อมูล (6) การนำข้อมูลไปใช้

ในส่วน of โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 มีการบริหารโรงเรียนได้ใช้รูปแบบ ของคณะกรรมการบริหารโดยมีสายบังคับบัญชา เพื่อส่งผลให้การบริหาร มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล และผู้วิจัยเองก็เป็นบุคลากรในโรงเรียนได้รับผิดชอบในส่วน of งานสารสนเทศด้วย ซึ่งทางโรงเรียนก็ได้ให้ความสำคัญในเรื่องของข้อมูล และสารสนเทศเป็นอย่างดีแต่บางครั้งข้อมูลบางอย่างก็ไม่สามารถนำมาใช้เป็นสารสนเทศได้ทันที

ดังนั้นทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาการบริหารระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 ในด้าน (1) การเก็บรวบรวมข้อมูล (2) การตรวจสอบข้อมูล (3) การประมวลผลข้อมูล (4) การจัดระเบียบข้อมูลหรือคลังข้อมูล (5) การวิเคราะห์ข้อมูล (6) การนำข้อมูลไปใช้ ในการดำเนินงานนั้น มีปัญหาอุปสรรคอะไรบ้าง และจะมีแนวทางในการปฏิบัติอย่างไร เพื่อให้การบริหารระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมีประสิทธิภาพและเป็นไปตามกระบวนการ เพื่อได้นำไปพิจารณาประกอบในการวางแผนปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานบริหารระบบสารสนเทศของโรงเรียนให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะของการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ บุคลากรครูของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 1,028 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยการเปิดตารางสำเร็จรูป เครซี่แอนมอร์แกน ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 275 คน ใช้วิธีการเลือกโดยกำหนดสัดส่วนและดำเนินการสุ่มอย่างง่าย

เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 ตามกระบวนการสารสนเทศทั้ง 6 กระบวนการ ประกอบด้วย (1) การเก็บรวบรวมข้อมูล (2) การตรวจสอบข้อมูล (3) การประมวลผลข้อมูล (4) การจัดระเบียบข้อมูล

หรือคลังข้อมูล (5) การวิเคราะห์ข้อมูล (6) การนำข้อมูลไปใช้ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 แบบสอบถาม ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งจะมีลักษณะแบบ ตรวจสอบรายการ (Check List) และสอบถามในเรื่องของ เพศ อายุ ระดับการศึกษาและ ประสบการณ์ทำงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามจะเกี่ยวกับ การบริหารระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 ตามกระบวนการสารสนเทศทั้ง 6 กระบวนการ ประกอบด้วย (1) การเก็บรวบรวมข้อมูล (2) การตรวจสอบข้อมูล (3) การประมวลผลข้อมูล (4) การจัดระเบียบข้อมูลหรือคลังข้อมูล (5) การวิเคราะห์ข้อมูล (6) การนำข้อมูลไปใช้ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert's Rating Scale)

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะของการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 เป็นแบบปลายเปิด

คุณภาพเครื่องมือ

1.การสร้างแบบสอบถามสำหรับผู้บริหารและปฏิบัติงานที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้ศึกษาได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1.1 สร้างเครื่องมือวิจัยตามกรอบแนวคิด นิยามศัพท์ ของการวิจัย

1.2 เสนอร่างเครื่องมือต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยหาดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์ โดยใช้สูตร IOC (IOC: Item Objective Congruence Index) (ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ.2543:248-249) และกำหนดค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.66-1.00 และผลจากการทดสอบพบว่าแบบสอบถามฉบับนี้มีค่าได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.66-1.00 และมีค่า IOC ทั้งฉบับเท่ากับ 0.98

1.3 รวบรวมข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญและนำมาปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม

1.4 นำแบบสอบถามที่ทำการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับ บุคลากรครูของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 จำนวน 30 คน เพราะมีบริบทการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศใกล้เคียงกัน

1.5 นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมา หาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา(Alpha Coefficient) ของครอนบาคซึ่งแบบสอบถามฉบับนี้มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.83

1.6 จัดทำแบบสอบถามเป็นฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการตามลำดับดังนี้

1. ได้มีหนังสือออกจาก มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยเพื่อทำการติดต่อและแจกแบบสอบถาม เก็บข้อมูลในโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1

2. นำหนังสือจากมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยเพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นแบบสอบถามจากบุคคลากรครูของโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1

3. เก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเอง

4. นำแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมได้ตรวจสอบความสมบูรณ์แล้วมาการวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้รวบรวมได้ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติดังนี้

1. วิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยคำนวณหา ค่าความถี่ และค่าร้อยละ จากนั้นนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบการบรรยาย

2. วิเคราะห์การบริหารระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 เป็นรายด้านและรายข้อโดยคำนวณค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD.)

3. วิเคราะห์ความถี่ของข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่าร้อยละ (Percentage) ของแบบสอบถามตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ

แบบสอบถาม

2. ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) ของแบบสอบถามตอนที่ 2 การบริหารระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ และตอนที่ 3 การเปรียบเทียบการบริหารระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

3. ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของแบบสอบถามตอนที่ 2 การบริหารระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ และตอนที่ 3 การเปรียบเทียบการบริหารระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

ผลการวิจัย

การบริหารระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาานครศรีธรรมราช เขต 1 สรุปได้ดังนี้

1. การบริหารระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาานครศรีธรรมราช เขต 1 ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก

1.1 การบริหารระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาานครศรีธรรมราช เขต 1 ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ในภาพรวมอยู่ในระดับ มากเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีคำสั่งแต่งตั้งบุคคลที่มีความรู้ความสามารถเพื่อดูแลระบบเครือข่ายและการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ชัดเจน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และกำหนดการรวบรวมข้อมูลแต่ละฝ่ายงานและนำบางส่วนมาเก็บไว้ในคอมพิวเตอร์ส่วนกลางเพื่อการดึงข้อมูลไปใช้เหมาะสมและรวดเร็ว มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

1.2 การบริหารระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาานครศรีธรรมราช เขต 1 ขั้นตอนการตรวจสอบข้อมูลในภาพรวมอยู่ในระดับ มากเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า แต่งตั้งบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ ในการตรวจสอบระบบคอมพิวเตอร์ในการใช้งานที่เหมาะสมค่าเฉลี่ยสูงสุด และมีการตรวจสอบให้ข้อมูลตรงตามเนื้อหาสารสนเทศที่ต้องการด้วยคอมพิวเตอร์ และเป็นปัจจุบัน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

1.3 การบริหารระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาานครศรีธรรมราช เขต 1 ขั้นตอนการประมวลผลข้อมูล ในภาพรวมอยู่ในระดับ มากเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีการกำหนดให้มีขั้นตอนในการประมวลผลคอมพิวเตอร์

อย่างเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และประมวลผลข้อมูลสารสนเทศด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ทุกครั้งก่อนนำไปใช้มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

1.4 การบริหารระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาานครศรีธรรมราช เขต 1 ขั้นตอนการจัดระเบียบข้อมูลหรือคลังข้อมูล ในภาพรวมอยู่ในระดับ มากเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีศูนย์สารสนเทศที่เหมาะสมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด และมีคอมพิวเตอร์สำหรับจัดเก็บข้อมูลที่เป็นศูนย์กลางเพื่อให้ผู้บริหารและบุคลากรสามารถสามารถจัดเก็บข้อมูลหรือดึงข้อมูลออกมาใช้ได้มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

1.5 การบริหารระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของ โรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาานครศรีธรรมราช เขต 1 ขั้นตอน การวิเคราะห์ข้อมูล ในภาพรวมอยู่ในระดับ มากเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีข้อมูลสารสนเทศที่วิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์นำไปใช้ได้ อย่างถูกต้องแม่นยำ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และมีจำนวนบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ด้วยคอมพิวเตอร์ที่เพียงพอเหมาะสมมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

1.6 การบริหารระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาานครศรีธรรมราช เขต 1 ขั้นตอนการนำข้อมูลไปใช้ ในภาพรวมอยู่ในระดับ มากเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการปฏิบัติงาน จัดทำแผนการสอนงาน เอกสารประกอบการสอน และคำนวณผลการเรียนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด และมีการใช้สื่อ ICT เช่น บทเรียน CAI, E-book หรือ E-learning ในการจัดการเรียนการสอนมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

2. การเปรียบเทียบการบริหารระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาานครศรีธรรมราช เขต 1 ตามกระบวนการสารสนเทศโดยจำแนกเพศ อายุ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน ในภาพรวม รายด้านและรายข้อ โดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2.1 การบริหารระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ตามความคิดเห็นของบุคลากรโรงเรียนสังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาานครศรีธรรมราช เขต 1 ที่เป็น เพศชาย มีค่าเฉลี่ยมากกว่าเพศหญิงในภาพรวมและรายด้าน ทุกด้าน

2.2 การบริหารระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ตามความคิดเห็นของบุคลากร
โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 ในภาพรวม อายุ
อายุ 22 - 30 ปี มีค่าเฉลี่ยมากกว่าอายุช่วงอื่น ๆ เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อายุ อายุ 22 - 30
ปี มีค่าเฉลี่ย การเก็บรวบรวมข้อมูล การตรวจสอบข้อมูลการประมวลผลข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล
และการนำข้อมูลไปใช้ มากกว่าอายุช่วงอื่นๆและในขณะที่อายุ 41 - 50 ปี มีค่าเฉลี่ยการจัด
ระเบียบข้อมูลหรือคลังข้อมูล มากกว่าอายุช่วงอื่น

2.3 การบริหารระบบเทคโนโลยีสารสนเทศตามความคิดเห็นของบุคลากร โรงเรียนสังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 ที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญา
ตรี มีค่าเฉลี่ยมากกว่า บุคลากรที่มี วุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี และ ปริญญาตรีในภาพรวมและ
รายด้าน ทุกด้าน

2.4 การบริหารระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ตามความคิดเห็นของบุคลากรครู โรงเรียนสังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 ที่มีประสบการณ์ในการทำงาน
11 ปีขึ้นไป มีค่าเฉลี่ยมากกว่า บุคลากรที่มีประสบการณ์ในการทำงาน ช่วง 1-5 ปีและ ช่วง 6-10
ปี ในภาพรวมและรายด้านทุกด้าน

3. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 พบว่า กระบวนการสารสนเทศขั้นตอนการ
เก็บรวบรวมข้อมูลเสนอให้ เพิ่มระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตภายในโรงเรียนให้เพียงพอต่อการใช้
งาน กระบวนการสารสนเทศขั้นตอนการตรวจสอบข้อมูลเสนอให้ ออกแบบระบบการใช้โปรแกรม
เพื่อตรวจสอบ กระบวนการสารสนเทศขั้นตอนการประมวลผลข้อมูลเสนอให้ จัดสรรงบประมาณ
เพื่อจัดซื้อโปรแกรมคอมพิวเตอร์กระบวนการสารสนเทศขั้นตอนการจัดระเบียบข้อมูลหรือ
คลังข้อมูลเสนอให้ มอบหมายให้มีเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้รับผิดชอบงานสารสนเทศเพิ่มมากขึ้น
กระบวนการสารสนเทศขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลเสนอให้ ให้ความรู้ทางการวิเคราะห์ข้อมูลทาง
สถิติแก่บุคลากร กระบวนการสารสนเทศขั้นตอนการนำข้อมูลไปใช้เสนอให้ จัดสรรงบประมาณซื้อ
อุปกรณ์สนับสนุนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นสื่อการสอน

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ การบริหารระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 นำมาอภิปรายดังนี้

1. การบริหารระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถม

ศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้บริหาร ให้ความสำคัญของการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการจัดการโรงเรียนมีผลต่อการจัดเก็บรวบรวมข้อมูล ด้านสารสนเทศ ในการใช้ประกอบการปฏิบัติงานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในงาน ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทันต่อเหตุการณ์โลกในยุคไร้พรมแดนและสามารถแก้ปัญหาต่างๆ เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน การช่วยงานส่วนบุคคล บุคลากรมีการเรียนรู้สิ่งใหม่ เพื่อพัฒนาความรู้ของตนเองอย่างต่อเนื่อง และ บุคลากรโดยส่วนใหญ่มีความคิดว่าการแลกเปลี่ยนความรู้ที่มีอยู่ในตนเองจะเป็นประโยชน์แก่ผู้อื่นให้รวดเร็วและทันต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในยุคปัจจุบัน นอกจากนี้โรงเรียนมีการกระตุ้นและสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีการสื่อสาร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยะพร เสถียรเสาวภาคร์ (2554) ได้ศึกษาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของโรงเรียนวัดนาคินิมิต (สว่างนพราษฎร์วิทยา) สังกัดสำนักงานเขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของโรงเรียนวัดนาคินิมิต (สว่างนพราษฎร์วิทยา) โดยรวมอยู่ในระดับมาก ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนในการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ข้อมูลสารสนเทศควรมีความทันสมัย เป็นปัจจุบันและสามารถสืบค้นได้อย่างทั่วถึงทั้งองค์กร และ จัดสรรบุคลากรที่มีความชำนาญ มีความรอบรู้ มีประสิทธิภาพในการเก็บรวบรวมข้อมูล ด้านเครื่องมือ สื่อ อุปกรณ์ต่าง ๆ รวมถึงเครื่องมือคอมพิวเตอร์ให้เพียงพอต่อการใช้งาน มีความทันสมัย และมีที่พร้อมใช้งานร่วมกับคอมพิวเตอร์ได้

- 1.1 การบริหารระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ในภาพรวมอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีคำสั่งแต่งตั้งบุคคลที่มีความรู้ความสามารถเพื่อดูแลระบบเครือข่าย

และการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ชัดเจน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้อาจโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 มีการบริหารระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ของโรงเรียน โดย การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการจัดการโรงเรียนมีผลต่อการจัดเก็บรวบรวมข้อมูล ด้านสารสนเทศ ในการใช้ประกอบการปฏิบัติงานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในงาน โรงเรียนมีการกระตุ้นและสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีการสื่อสาร โรงเรียนมีการนำสารสนเทศมาใช้ในการจัดเก็บข้อมูลเก่าไว้อย่างเป็นระบบ และสอดคล้องงานวิจัยของ ชาติชาย ทนะขว้าง (2555, น. 58) ที่ศึกษาการจัดการระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับมาก โดยด้านการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้มีการวางแผนและจัดทำแนวปฏิบัติการเก็บรวบรวมข้อมูล กำหนดผู้รับผิดชอบอย่างชัดเจน บุคลากรมีความรู้ และทักษะในการเก็บรวบรวมข้อมูล จัดให้มีเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพและทันสมัยในการเก็บรวบรวมข้อมูล และสอดคล้องกับ กิตติศักดิ์ เจริญศรี (2550, น. 62-65) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ การดำเนินงานเทคโนโลยีสารสนเทศของโรงเรียนอัสสัมชัญลำปาง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการดำเนินงานเทคโนโลยีสารสนเทศของโรงเรียนอัสสัมชัญลำปาง ประชากรที่ใช้ คือ ผู้บริหารทุกระดับของโรงเรียนในปีการศึกษา 2549 จำนวน 70 คน ผลการศึกษา พบว่า มีการดำเนินงานเทคโนโลยีสารสนเทศของโรงเรียนอัสสัมชัญลำปางทุกด้าน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ ได้แต่งตั้งบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถเพื่อดูแลระบบเครือข่ายในการเก็บรวบรวมข้อมูล ตรวจสอบข้อมูลด้วยวิธีการเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้อง จำแนกข้อมูลเป็นหมวดหมู่ตามลักษณะงาน เตรียมวัสดุ ครุภัณฑ์ อุปกรณ์คอมพิวเตอร์ที่ใช้ในการจัดเรียงข้อมูล คำนวณผลข้อมูล โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ กำหนดเวลารายงานการเก็บรวบรวมข้อมูลของโรงเรียนเป็นปัจจุบัน จัดบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถรับผิดชอบประจำในการจัดเก็บข้อมูล ทำสำเนาข้อมูลทุกครั้งที่เก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูล และนำข้อมูลสารสนเทศไปเผยแพร่ประชาสัมพันธ์งานของโรงเรียน

1.2 การบริหารระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 ขั้นตอนการตรวจสอบข้อมูลในภาพรวมอยู่ในระดับ มากเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า แต่งตั้งบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ ในการตรวจสอบระบบคอมพิวเตอร์ในการใช้งานที่เหมาะสมค่าเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้เนื่องจาก กระบวนการและขั้นตอนในการจัดระบบสารสนเทศของโรงเรียน ได้มีขั้นตอนที่สำคัญคือ ขั้นตอน การรวบรวมข้อมูล จากแหล่งทั้งที่อยู่

ภายในและภายนอกโรงเรียนมีแนวปฏิบัติและกิจกรรมต่างๆ โดยการกำหนดหน่วยงานและบุคลากรที่รับผิดชอบให้ชัดเจน เพื่อควบคุมและดำเนินการรวบรวมข้อมูล ตลอดจนการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ เสธณี มรกตคันโธ (2550, น. 72-74) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ การจัดการระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของโรงเรียนหอเทพวิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัดการระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของโรงเรียนหอเทพวิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่ ประชากรที่ใช้คือผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม ผลการศึกษาสรุปได้ว่า ในการจัดการระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของโรงเรียนหอเทพวิทยาคม ได้มีการแต่งตั้งบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ เพื่อดูแลระบบเครือข่ายในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีการตรวจสอบเครื่องคอมพิวเตอร์ และข้อบกพร่องของระบบเครือข่าย มีการประมวลผลสารสนเทศด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ทุกครั้งก่อนนำไปใช้ มีเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เป็นเครื่องมือในการคำนวณผลการเรียน จัดทำเอกสารประกอบการเรียน ผลิตสื่อการสอน และเก็บรวบรวมคะแนนหรือผลสอบของนักเรียน

1.3 การบริหารระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประณตศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 ขั้นตอนการประมวลผลข้อมูล ในภาพรวมอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีการกำหนดให้มีขั้นตอนในการประมวลผลคอมพิวเตอร์อย่างเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้เนื่องจาก การประมวลผลที่ถูกขั้นตอนสามารถสร้างประสิทธิภาพงานได้มากและมีผลเที่ยงตรงง่ายต่อการใช้งาน ช่วยให้ประหยัดเวลาในการบันทึกข้อมูล ช่วยลดภาระงานที่เป็นเอกสาร ลดความซ้ำซ้อนในการจัดเก็บข้อมูลและเรียกดูข้อมูลย้อนหลัง ซึ่งสอดคล้องกับ ชัยชาญ เลิศอนันต์พิพัฒน์ (2550) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารงานโรงเรียนวชิรวิทย์ จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารงานโรงเรียนวชิรวิทย์ จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารงาน โดยภาพรวมบุคลากรมีความคิดเห็นในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผลการพัฒนาเทคโนโลยี

สารสนเทศเพื่อการบริหารงานที่อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ช่วยให้ประหยัดเวลาในการบันทึกข้อมูล ช่วยลดภาระงานที่เป็นเอกสาร ลดความซ้ำซ้อนในการจัดเก็บข้อมูลและเรียกดูข้อมูลย้อนหลัง ส่วนความคิดเห็นที่อยู่ในระดับปานกลางได้แก่ ช่วยให้การเรียกดูและค้นหาข้อมูลทำได้ง่ายและรวดเร็ว สามารถรายงานผลจากการบันทึกข้อมูลลงในระบบ และการประมวลผลแบบทันทีที่ได้รับข้อมูล

1.4 การบริหารระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประณตศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 ขั้นตอนการจัดระเบียบข้อมูลหรือคลังข้อมูล ในภาพรวมอยู่ในระดับ มากเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีศูนย์สารสนเทศที่เหมาะสมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้เนื่องจาก โรงเรียนได้จัดห้องสารสนเทศของโรงเรียนไว้เป็นศูนย์การใช้งานสารสนเทศได้มีขั้นตอนที่สำคัญ คือการจัดระเบียบข้อมูลหรือคลัง ข้อมูลนั้นเป็นการจัดให้มีแหล่งข้อมูลสารสนเทศไว้ในหน่วยงานซึ่งเรียกว่า ศูนย์สารสนเทศทางการศึกษาระดับโรงเรียน จัดให้มีสถานที่เพื่อเป็นศูนย์สารสนเทศ ซึ่งสอดคล้องกับ จรัส อติวิทยากรณ์ (2548, น. 200-203) ได้กล่าวถึงการจัดทำแผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศของกระทรวงศึกษาธิการตามมติคณะรัฐมนตรีกระทรวง ภาระงานและขั้นตอนในการจัดระบบสารสนเทศของโรงเรียน ได้มีขั้นตอนที่สำคัญ การจัดระเบียบข้อมูลหรือคลัง ข้อมูลนั้นเป็นการจัดให้มีแหล่งข้อมูลสารสนเทศไว้ในหน่วยงานซึ่งเรียกว่า ศูนย์สารสนเทศทางการศึกษาระดับโรงเรียน ซึ่งมีแนวทางปฏิบัติคือ จัดให้มีสถานที่เพื่อเป็นศูนย์สารสนเทศ จัดห้องปฏิบัติการ สำหรับเสนอผลงานของหน่วยงานซึ่งมีสารสนเทศเป็นองค์ประกอบสำคัญ ถ้าโรงเรียนมีสถานที่พอ

1.5 การบริหารระบบเทคโนโลยีสารสนเทศโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประณตศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 ขั้นตอน การวิเคราะห์ข้อมูล ในภาพรวมอยู่ในระดับ มากเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีข้อมูลสารสนเทศที่วิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์นำไปใช้ได้ อย่างถูกต้องแม่นยำมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้เนื่องจาก ปัจจุบันผู้บริหารโรงเรียนได้นำนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้และมีบทบาทความสำคัญในการบริหารจัดการศึกษากันมากขึ้น การใช้โปรแกรม SPSS เพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการทำวิจัยในชั้นเรียนของครู อาจารย์เพราะการวิเคราะห์ผลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์มีความถูกต้องแม่นยำสูง ซึ่งสอดคล้องกับ นิธิดา ทุมดี (2550, น. 25) ได้กล่าวว่าการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อให้ได้มาซึ่ง

สารสนเทศที่ดี การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล เป็นการนำข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ มาตรวจสอบและแก้ไขให้ถูกต้องด้วยการใช้สายตามนุษย์หรือตั้งกฎเกณฑ์ให้คอมพิวเตอร์ตรวจสอบ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือ เหมาะสมสำหรับนำมาใช้ประโยชน์ต่อไป การประมวลผลข้อมูล เป็นการนำข้อมูลที่ได้ตรวจสอบและแก้ไขให้ถูกต้องแล้วมาทำการประมวลผลด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น จัดกลุ่ม จัดเรียงตามตัวอักษร และเปรียบเทียบหรือคำนวณข้อมูล เพื่อให้ได้ผลสรุปที่เป็นสารสนเทศและนำไปใช้งานได้

1.6 การบริหารระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประณตศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 ขั้นตอนการนำข้อมูลไปใช้ ในภาพรวมอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการปฏิบัติงาน จัดทำแผนการสอนงาน เอกสารประกอบการสอน และคำนวณผลการเรียนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้เนื่องจาก การเลือกใช้สื่อที่ทันสมัยเป็นการสร้างแรงจูงใจสำคัญที่ให้ผู้เรียนมีความสนใจเรียนมากขึ้น ครูผู้สอนจึงต้องนำมาเทคโนโลยีสารสนเทศในการปฏิบัติงาน เช่นการสร้างสื่อการสอนและการคำนวณผลการเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ นันทวัฒน์ สุบรรณรัตน์ (2550, น. 48) ศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 1 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหา และแนวทางการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารจำนวน 10 คน จากโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 1 จำนวน 10 โรงเรียน โรงเรียนละ 1 คน ครูผู้ดูแลงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ โรงเรียนละ 1 คน รวม 10 คน ใช้ แบบสอบถามสัมภาษณ์ผู้บริหารและครูผู้ดูแลงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเกี่ยวกับการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศในโรงเรียน และครูใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในโรงเรียนเพื่อการจัดการด้านการเรียนการสอน

2. การเปรียบเทียบการบริหารระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประณตศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 ตามกระบวนการสารสนเทศโดยจำแนกเพศ อายุ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน ในภาพรวม รายด้านและรายชื่อ โดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2.1 การบริหารระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ตามความคิดเห็นของบุคลากรโรงเรียน สังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 ที่เป็น เพศชาย มีค่าเฉลี่ยมากกว่าเพศหญิงในภาพรวมและรายด้าน ทุกด้าน ทั้งนี้เนื่องจาก หน้าที่และความรับผิดชอบของครู คือ สอนศิลปวิทยาให้แก่ศิษย์ ซึ่งถือเป็นหน้าที่สำคัญสำหรับครู ครูที่ดีต้องทำการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ มีการพัฒนาการสอนให้สอดคล้องกับความสามารถและความสนใจของนักเรียน นอกจากนั้นต้องสามารถให้บริการการแนะแนวในด้านการเรียน การครองตน และรักษาสุขภาพอนามัย จัดทำและใช้สื่อการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพรวมทั้งสามารถปรับหลักสูตรการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาสภาพแวดล้อมของท้องถิ่นและสถานการณ์บ้านเมืองในปัจจุบัน โดยไม่จำกัดเพศ อายุหรือสาขาวิชาที่สอน ซึ่งสอดคล้องกับ เสถียร หนูคง (2554, น. 82-83) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ สภาพปัญหาและความคาดหวังการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 12 จังหวัดพัทลุง ผลการเปรียบเทียบระดับสภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารโรงเรียนของ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 12 จังหวัดพัทลุงตามตัวแปร เพศ แตกต่างกัน

2.2 การบริหารระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ตามความคิดเห็นของบุคลากรโรงเรียน
สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 อายุ 22 - 30 ปี มีค่าเฉลี่ยมากกว่าอายุช่วงอื่น ๆ ทั้งนี้เนื่องจาก บุคลากรอายุ 22 - 30 ปี มีทักษะการเทคโนโลยี หรือการใช้สื่อดิจิทัลสูง และชำนาญแนวคิดที่ถูกปรับเปลี่ยนไปตามยุคสมัยค่านิยมก็เปลี่ยนไปตามสภาพแวดล้อม เทคโนโลยีมีบทบาทมากครับ ซึ่งสอดคล้องกับ สมศักดิ์ คงเทศ (2554: 71) ที่พบว่ากลุ่มคนที่มีอายุน้อยจะมีทักษะหรือความชำนาญในการใช้เทคโนโลยีน้อยกว่ากลุ่มคนที่มีอายุมาก ซึ่งสอดคล้องภาวะปัจจุบันความรู้ด้านเทคโนโลยีเกิดขึ้นใหม่ที่ทำให้ การก้าวทันเทคโนโลยีจำกัอยู่ในกลุ่มคนที่มีอายุน้อยกว่า และมีความกระตือรือร้นกับการก้าวให้ทันกับเทคโนโลยี

2.3 การบริหารระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ตามความคิดเห็นของบุคลากรโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 ที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีค่าเฉลี่ยมากกว่า บุคลากรที่มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีและ ปริญญาตรีในภาพรวมและรายด้าน ทุกด้าน ทั้งนี้เนื่องจากการศึกษาระดับปริญญาโทมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาค้นคว้ามากขึ้นทำให้ผู้เรียนเกิดความชำนาญ ซึ่งสอดคล้องกับ วิภาดา นิธิ

ปรีชาชนท์ (2550: 56) พบว่า การจัดการเรียนรู้แบบพึ่งพาการใช้สื่อ ICT สามารถเรียนรู้ไปพร้อมกัน เป็นการเรียนรู้และทำงานแบบเป็นทีมผลัดกันทำหน้าที่ตามความถนัด และความสนใจของผู้เรียนแต่ละคนที่ได้มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามศักยภาพ และความถนัดของผู้เรียนรู้อยู่แต่คนตามแนวทางปฏิรูปการศึกษา เช่น การสืบค้นข้อมูลต่าง ๆ การสร้างสรรค์ ผลงานด้วยการใช้ ICT

2.4 การบริหารระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ตามความคิดเห็นของบุคลากรโรงเรียนสังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 ที่มีประสบการณ์ในการทำงาน 11 ปีขึ้นไป มีค่าเฉลี่ยมากกว่าที่สุด ทั้งนี้เนื่องจาก บุคลากรที่มีประสบการณ์มากกว่าจะมีโอกาสในการเข้ารับการอบรมมากกว่าและมีการศึกษาด้วยตนเองบ่อยๆก็สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการใช้เทคโนโลยีได้ซึ่งสอดคล้องกับ สุมาตี ทองคำ (2556) ศึกษา ปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการศึกษาของโรงเรียนสะเดา “ขรรค์ชัยกัมพลานนท์อนุสรณ์” อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร และผู้ปฏิบัติงานที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกัน พบว่า ประสบการณ์ทำงานต่ำกว่า 10 ปีมีระดับปัญหาการใช้เทคโนโลยีมากกว่าประสบการณ์ทำงาน 10 ปีขึ้นไป

3. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 พบว่า กระบวนการสารสนเทศขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลเสนอให้ เพิ่มระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตภายในโรงเรียนให้เพียงพอต่อการใช้งาน กระบวนการสารสนเทศขั้นตอนการตรวจสอบข้อมูลเสนอให้ ออกแบบระบบการใช้โปรแกรมเพื่อตรวจสอบ กระบวนการสารสนเทศขั้นตอนการประมวลผลข้อมูลเสนอให้ จัดสรรงบประมาณเพื่อจัดซื้อโปรแกรมคอมพิวเตอร์กระบวนการสารสนเทศขั้นตอนการจัดระเบียบข้อมูลหรือคลังข้อมูลเสนอให้ มอบหมายให้มีเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้รับผิดชอบงานสารสนเทศเพิ่มมากขึ้น กระบวนการสารสนเทศขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลเสนอให้ ความรู้ทางการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติแก่บุคลากรกระบวนการสารสนเทศขั้นตอนการนำข้อมูลไปใช้เสนอให้จัดสรรงบประมาณซื้ออุปกรณ์สนับสนุนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นสื่อการสอน

องค์ความรู้ใหม่

การบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศของโรงเรียนประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การเก็บรวบรวมข้อมูล 2) การตรวจสอบข้อมูล 3) การประมวลผลข้อมูล 4) การจัดระเบียบข้อมูลหรือคลังข้อมูล 5) การวิเคราะห์ข้อมูล และ 6) การนำข้อมูลไปใช้ โดยขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล การมีคำสั่งแต่งตั้งบุคคลที่มีความรู้ความสามารถเพื่อดูแล ระบบเครือข่ายและการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ชัดเจน ขั้นตอนการตรวจสอบข้อมูล ต้องมีการแต่งตั้งบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ ในการตรวจสอบ ระบบคอมพิวเตอร์ในการใช้งานที่เหมาะสม ขั้นตอนการประมวลผลข้อมูล ต้องการกำหนดให้มีขั้นตอนในการประมวลผลคอมพิวเตอร์อย่างเหมาะสม ขั้นตอนการจัดระเบียบข้อมูลหรือคลังข้อมูล ต้องการมีศูนย์สารสนเทศที่เหมาะสม การบริหารระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชั้นตอน การวิเคราะห์ข้อมูล ต้องมีข้อมูลสารสนเทศที่วิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์นำไปใช้ได้อย่างถูกต้องแม่นยำ ขั้นตอนการนำข้อมูลไป ต้องมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการปฏิบัติงาน จัดทำแผนการสอนงานเอกสารประกอบการสอน และคำนวณผลการเรียน

ข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้แบ่งข้อเสนอแนะเป็น 2 ส่วนดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการวิจัยพบว่า การบริหารระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า การวิเคราะห์ข้อมูล มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาการเก็บรวบรวมข้อมูล และการนำข้อมูลไปใช้ควรดำเนินการเพื่อประโยชน์ต่อการนำไปใช้ต่อไปดังนี้

1.1 กำหนดนโยบายการนำข้อมูลจากการรวบรวมข้อมูลแต่ละฝ่ายงานและนำมาเก็บไว้ใน

คอมพิวเตอร์ส่วนกลางเพื่อการดึงข้อมูลไปใช้เหมาะสมและรวดเร็ว

1.2 มอบหมายด้านบุคลากรที่มีทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเก็บรวบรวม

ข้อมูล ของโรงเรียน

1.3 ส่งเสริมให้บุคลากรมีทักษะในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อนำความรู้มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาความต้องการของบุคลากรเพื่อพัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

2.2 ควรศึกษาประสิทธิภาพการบริหารระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารงานบุคคล

2.3 ควรศึกษาประสิทธิภาพการบริหารระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการพัฒนาศักยภาพครูผู้สอน

เอกสารอ้างอิง

กิตติศักดิ์ เจริญศรี. (2550). การดำเนินงานเทคโนโลยีสารสนเทศของโรงเรียนอัสสัมชัญลำปาง.

การค้นคว้าแบบอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารมหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ลำปาง.

จรัส อติวิทยากรณ. (2548). ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ. ชลบุรี : ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ชาติชาย หนองบัว. (2551). การพัฒนาแบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์จากสื่อสิ่งพิมพ์. สารนิพนธ์หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการมัธยมศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

ชัยชาญ เลื่อนนันทพิพัฒน์. (2550). การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารงานโรงเรียนวชิรวิทย์ จังหวัดเชียงใหม่ การค้นคว้าแบบอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.

นันท์วัฒน์ สุบรรณรัตน์. (2550). สภาพและปัญหาการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 1 มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, กรุงเทพฯ.

นิธิดา ทุมดี.(2550).เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร.กรุงเทพมหานคร : พัฒนาคุณภาพวิชาการ(พว.),

ปิยะพร เสถียรเสาวภาคย์. (2554). สภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของโรงเรียน

- วัดนาคนิมิต สังกัดเขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขา
การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- เสรีณี มรกตคันโธ. (2550). การจัดการระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของโรงเรียนฮอดพิทยาคม
จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร
การศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2549). แผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2550 – 2554. กรุงเทพฯ: ศูนย์สารสนเทศ.
- สำนักงานทดสอบทางการศึกษา กรมวิชาการ. 2560. กรุงเทพฯ: ศูนย์สารสนเทศ.
- เสถียร หนูคง. (2554). สภาพปัญหา และความคาดหวังการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการ
บริหารโรงเรียน. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัย หาดใหญ่, สงขลา.

ทรรศนะของนักเรียนต่อการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายใน
โรงเรียนพระมหาธาตุมูลนิธิมัธยม จังหวัดนครศรีธรรมราช
Students' Opinions on Environmental Management and Atmosphere
of Pramahathatmullanitimattayom School, Muang District,
Nakhon si thammarat Province

พระอนุรักษ์ อนรรักษ์โต (รัฐธรรม)

Phraanurak Anurakkito (Rattham)

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาสครราช

Mahamakut Buddhist University Srithammasokkaraj Campus

Anurak2513@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องทรรศนะของนักเรียน ต่อการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนพระมหาธาตุมูลนิธิมัธยม จังหวัดนครศรีธรรมราช มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนโรงเรียนพระมหาธาตุมูลนิธิมัธยม ต่อการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียน รวม 4 ด้าน คือ ด้านกายภาพ ด้านวิชาการ ด้านสังคมปฏิสัมพันธ์ และด้านการบริหารจัดการ จำแนกตามเพศ อายุ และช่วงชั้นเรียนโดยใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ และใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล กลุ่มตัวอย่างจำนวน 244 คน และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows สถิติ ที่ใช้ในการวิจัย คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t-test, ANOVA และเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ

ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ 65.7 มีอายุระหว่าง 11–15 ปี ร้อยละ 59.7 และเรียนอยู่ในช่วงชั้นที่ 3 (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1–3) ร้อยละ 50.3 นักเรียนมีความคิดเห็นด้วยระดับปานกลางต่อการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนพระมหาธาตุมูลนิธิมัธยมในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.29 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.67 โดยมีด้านวิชาการ เป็นอันดับ 1 รองลงมา คือ ด้านสังคมปฏิสัมพันธ์ เป็นอันดับที่ 2 ด้านการบริหารจัดการ เป็นอันดับที่ 3 และด้านกายภาพ เป็นอันดับสุดท้าย นักเรียนที่มีเพศต่างกัน

มีระดับความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนไม่แตกต่างกัน ส่วนนักเรียนที่มีอายุต่างกันและเรียนในช่วงชั้นที่ต่างกัน มีระดับความคิดเห็นทั้งในภาพรวมและทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : ทศนะของนักเรียน, การจัดสภาพแวดล้อม, ร.ร.พระมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ราชวชิร

Abstract

The research “Students’ Opinions on Environmental Management and Atmosphere of Pramahatthamulanitimitattayom School, Muang District, Nakhon si thammarat Province” aimed to study and to compare students’ opinions on environmental management and atmosphere of Pramahatthamulanitimitattayom School in 4 aspects. Those aspects were: physical, academic, social interaction, and administration, which were classified by gender, age, and education level. It was a survey research, using a questionnaire as an instrument for data collection. The sample consisted of 244 Pramahatthamulanitimitattayom School’s students. Those students were in level 2-3 of semester 1, academic year 2016. SPSS program was used to analyze the data. The statistics used in this study were percentage, mean, standard deviation, t-test, ANOVA, and Scheffe’ matched pair comparison.

The results show that: Majority of the participating students were female at 65.7%, age between 11-15 years old at 59.7%. 50.3% of those students were in level 3 (between Mathayom 1-3). The students agreed at middle level toward the environmental management and atmosphere of Pramahatthamulanitimitattayom School. In total, the mean was 3.29, standard deviation was 0.67, with the academical aspect coming first, social interaction aspect coming second, administration aspect coming third, and physical aspect coming last. The students with different gender had similar level of opinions toward the environmental management and atmosphere of Pramahatthamulanitimitattayom School. On the

other hand, the students with different age, and education level, had significantly different opinions at .05 level.

Key Word : Students' Opinions, Environmental Management and Atmosphere, Pramahathatmullanitimattayom School

บทนำ

มนุษย์ได้อาศัยธรรมชาติรวมทั้งการจัดสภาพแวดล้อม และบรรยากาศในการดำรงชีวิตมาตั้งแต่สมัยโบราณแล้ว โดยที่วิวัฒนาการของมนุษย์จะถูกควบคุมด้วยกระบวนการคัดเลือกตามธรรมชาติ โดยมีลักษณะทางด้านพันธุศาสตร์และการเปลี่ยนแปลงลักษณะทางภูมิศาสตร์เป็นตัวกำหนด ต่อมาเมื่อมนุษย์มีความเจริญขึ้นทั้งในด้านวัฒนธรรม วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีมากขึ้น มนุษย์ก็รู้จักดัดแปลงธรรมชาติให้เป็นไปตามความต้องการของคน มนุษย์เป็นผู้มีอิทธิพลต่อธรรมชาติทำให้ธรรมชาติสิ่งแวดล้อมต้องเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมากขึ้น นักจิตวิทยาที่สนใจเกี่ยวกับอิทธิพลของสภาพแวดล้อมมีความเชื่อว่า พฤติกรรมของนักเรียนมีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมของสถาบันการศึกษา (อารียา สดาร์ตน์, 2556, หน้า 1) ปัจจัยที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดความเจริญงอกงาม และพัฒนาการได้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์ นอกจากครูแล้วยังมีอีกปัจจัยหนึ่งคือสภาพแวดล้อม ในสถานศึกษา โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับอาคารเรียน อาคารประกอบการสถานที่บริเวณ รวมทั้งบุคลากรและวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวผู้เรียนทุกชนิด ซึ่งมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมและการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนหรือก่อให้เกิดการเรียนรู้ เพราะสภาพแวดล้อมทุกอย่าง มีอิทธิพลต่อจิตใจและพฤติกรรมของผู้เรียน เป็นการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจในการประกอบกิจกรรมการเรียนการสอน และการปฏิบัติหน้าที่การทำงานของทุกคนในสถานศึกษา (นฤมล ก้อนขาว, 2558, หน้า 2) สิ่งแวดล้อมและบรรยากาศในโรงเรียนเปรียบเหมือนครูพูดไม่ได้มีอิทธิพลในการเสริมสร้างความคิด จิตใจ คุณธรรมอันพึงประสงค์ให้แก่นักเรียน โรงเรียนที่มีบรรยากาศสิ่งแวดล้อมที่ดีจะทำให้นักเรียนและบุคลากรในโรงเรียนเกิดความรู้สึกสบายใจ พอใจ อบอุ่นใจ ภูมิใจ มีความรู้สึกในความเป็นเจ้าของและอยากมาโรงเรียน แต่ในทางตรงกันข้ามถ้าโรงเรียนที่มีบรรยากาศสิ่งแวดล้อมไม่ดีก็จะทำให้สมาชิกในโรงเรียนเกิดความเบื่อหน่ายเฉยเมยว่าเหว่ ห้างเหิน ไม่อยากมาโรงเรียน สภาพแวดล้อมในโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อนักเรียนก็คือ ครู

ตลอดจนบริเวณโรงเรียนที่สะอาด สดชื่น ร่มรื่น แจ่มใส มีชีวิตชีวา วัสดุอุปกรณ์และอาคารสถานที่ได้รับการดูแลรักษา และพร้อมที่จะให้ครูนักเรียนและบุคคลทั่วไปได้ใช้ตลอดเวลา ทำให้นักเรียนมีความสะดวกสบายทางกายภาพ และทางอารมณ์ อันส่งผลให้ครูและนักเรียนมีจิตใจที่แจ่มใส รักในความสวยงามเรียบง่าย ก่อให้เกิดความรักความผูกพัน ความภูมิใจในสถาบันและส่งผลให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นด้วย ดังนั้น ถ้าในแต่ละโรงเรียนมีการจัดสภาพแวดล้อมที่ดี เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กทั้งในห้องเรียน นอกห้องเรียน และชุมชน เด็กจะมีการพัฒนาที่เร็ว มีความรับผิดชอบต่อตนเองและหน้าที่และสามารถปรับตัวอยู่ในสังคมได้ แต่ถ้าโรงเรียนใดไม่เห็นความสำคัญของการจัดสภาพแวดล้อม เด็กก็จะขาดแหล่งข้อมูลในการศึกษาหาความรู้เหมือนกับอยู่ในห้องสี่เหลี่ยมเล็กๆ แคบๆ ที่ว่างเปล่า ขาดพัฒนาการในด้านต่างๆ ชีวิตของพวกเขาจะไม่ทันโลกทันเหตุการณ์ อันจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศให้เป็นไปอย่างล่าช้าและไม่สมบูรณ์

คุณภาพของพลเมือง เป็นสิ่งสำคัญในการที่จะช่วยให้การพัฒนาประเทศให้เจริญรุ่งเรืองก้าวหน้าได้ง่ายและรวดเร็วขึ้น อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากการให้การศึกษา จัดว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาคุณภาพของมนุษย์อย่างถูกต้องและมีคุณภาพ การปฏิรูปการศึกษาของไทยในปัจจุบันนี้นับได้ว่าเป็นการปฏิรูปครั้งสำคัญที่ยิ่งใหญ่ของประเทศไทยเท่าที่เคยมีมา ซึ่งได้เกิดขึ้นจากเจตนารมณ์ของทุกฝ่ายในสังคม และปรากฏตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 อันเป็นที่มาของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2545 ก) ที่ได้กล่าวถึง ความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมไว้ในหมวดที่ 3 ซึ่งว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพของชาวไทย และในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 43 กล่าวว่า “บุคคลและชุมชนย่อมมีสิทธิ (1) อนุรักษ์ ฟื้นฟู หรือส่งเสริมภูมิปัญญา ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม และจารีตประเพณีอันดีงามทั้งของท้องถิ่นและของชาติ (2) จัดการ บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืนตามวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ” และในหมวด 4 ว่าด้วยหน้าที่ของปวงชนชาวไทยมาตรา 50 (8) กล่าวว่า “บุคคลมีหน้าที่ร่วมมือและสนับสนุนการอนุรักษ์และคุ้มครองสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ ความหลากหลายทางชีวภาพ รวมทั้งมรดกทางวัฒนธรรม” และในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2)

พ.ศ. 2545 มาตรา 6 (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2545 ข) ได้ระบุว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” และมาตรา 7 กล่าวว่า “ในกระบวนการเรียนรู้ต้องปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้อง เกี่ยวกับการเมืองและการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิหน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาคและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ความภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม ของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม”

สังคมในอนาคตเป็นสังคมที่การเรียนรู้เป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนา จึงจำเป็นที่จะต้องส่งเสริมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาคุณภาพ ประสิทธิภาพ และขีดความสามารถของสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดและตัดสินใจในกิจกรรมสาธารณะที่เกี่ยวข้องกับตนเอง และชุมชนท้องถิ่นโดยการสนับสนุนให้สังคมทุกส่วนทุกระดับได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ และการสร้างสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อความสำเร็จอันจะเป็นรากฐานที่มั่นคงในการพัฒนาประเทศอย่างมีเสถียรภาพและยั่งยืนต่อไป (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545, หน้า 3-4) โรงเรียนเป็นสถาบันที่จัดการศึกษาโดยมุ่งเน้นให้เป็นแหล่งส่งเสริมและสร้างพื้นฐาน การเรียนรู้ให้เด็กมีความรู้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน เป็นพื้นฐานในการศึกษาระดับสูงให้มีทักษะและประกอบอาชีพตามศักยภาพดำรงตนให้มีสุขภาพอนามัยสมบูรณ์และเป็นพลเมืองดีของสังคม ผู้บริหาร ครู และบุคลากรในโรงเรียนจะต้องตระหนักถึงการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนให้น่าเรียน น่าอยู่ น่าดู น่ามอง มีความสะอาด สดชื่น ร่มรื่น สวยงาม เพื่อที่จะทำให้นักเรียนอยากที่จะมาโรงเรียน และอยู่ใน โรงเรียนได้อย่างมีความสุข เช่นนี้ จึงทำให้การบริหารจัดการภายในโรงเรียนสมบูรณ์แบบได้

สิ่งแวดล้อมทางกายภาพได้แก่สภาพแวดล้อมที่เป็นวัตถุทั้งหลาย เช่น บริเวณโรงเรียน อาคารเรียน อาคารประกอบ ห้องเรียน ห้องน้ำ ห้องส้วม ห้องประกอบ ครุภัณฑ์และวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ สิ่งมีชีวิตถึงลักษณะสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่ดีได้แก่ ความชุ่มชื้น การถูกสุขลักษณะ ความ

ร่มนั้น ความสวยงาม ความสะอาด ความเป็นระเบียบ ความสะดวก ฯลฯ การที่จะจัดสภาพของปัญหาหรือความต้องการจำเป็นแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับแนวความคิดและดุลยพินิจของบุคลากรภายในโรงเรียนนั้นๆ ที่จะสร้างสรรค์ให้เกิดขึ้น แต่ก็ควรอยู่ภายใต้หลักการของ “การร่วมคิดร่วมทำ” ซึ่งเป็นการเสริมสร้างความรู้สึที่ดี ความรู้สึกของการมีส่วนร่วม ความรู้สึกของความเป็นเจ้าของ โดยเฉพาะนักเรียนซึ่งเป็นหัวใจของการจัดการศึกษา ผู้บริหารและครูอาจารย์ควรยอมรับว่านักเรียนทุกคนมีความสามารถและเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียนที่มีความรักความผูกพัน และปรารถนาดีต่อโรงเรียนภายใต้การแนะนำของผู้บริหารและครู-อาจารย์ (กรมสามัญศึกษา, 2532, หน้า 9) แต่ในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะการบริหารจัดการด้านภูมิทัศน์นั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องนี้ซึ่งสิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาควรพิจารณาและคำนึงได้แก่ สถานที่ตั้ง การวางแผนเขตทางสัญจร สุนทรียภาพและสิ่งแวดล้อม การตกแต่งบริเวณดูให้สวยงาม และการกำหนดบริเวณเป็นเขตหรือเป็นสัดส่วนเฉพาะ (พระมหาเดชา อมรเมธ, 2556, หน้า 40)

ในฐานะที่ผู้วิจัยเป็นพระสอนศีลธรรมตามโรงเรียนต่างๆ ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 หลายโรงเรียน ทั้งโรงเรียนระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา และจากการที่ได้สัมภาษณ์สอบถามจากผู้บริหารโรงเรียน ครู นักเรียน ผู้ปกครองนักเรียน และกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนพระมหาธาตุมุลินีนิมิต ได้มีความคิดเห็นตรงกันว่า การจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนพระมหาธาตุมุลินีนิมิต ในปัจจุบันยังอยู่ในเกณฑ์ที่ยังไม่น่าพึงพอใจเท่าที่ควร ทั้ง ผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน ยังเห็นความสำคัญของการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนน้อย จากข้อมูลดังกล่าวจะเห็นได้ว่า ในสภาพปัจจุบันการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนยังอยู่ในเกณฑ์ที่ไม่น่าพอใจ จึงสมควรได้รับการปรับปรุงและพัฒนาให้ดีขึ้น

จากปัญหา อุปสรรคและเหตุผลตามที่ได้กล่าวมาแล้วนั้นจะส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ในโรงเรียนและการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนพระมหาธาตุมุลินีนิมิตได้ ในฐานะที่ขณะนี้ผู้วิจัยเป็นพระสอนศีลธรรมที่โรงเรียนพระมหาธาตุมุลินีนิมิต จึงมีความสนใจที่จะทำการวิจัยและศึกษาในเรื่อง “ทรงสนะของนักเรียนต่อการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายใน

โรงเรียนพระมหาธาตุยุลณนิรมัย อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช” เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาเป็นประโยชน์ในการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนให้ดียิ่งๆขึ้นไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาทัศนคติของนักเรียนต่อการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศ ภายในโรงเรียนพระมหาธาตุยุลณนิรมัย อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช
2. เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติของนักเรียนต่อการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศ ภายในโรงเรียนพระมหาธาตุยุลณนิรมัย ด้านกายภาพ ด้านวิชาการ ด้านสังคมปฏิสัมพันธ์ และด้านการบริหารจัดการ จำแนกตามเพศ อายุ และช่วงชั้นเรียน

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาและเปรียบเทียบทัศนคติของนักเรียนต่อการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนพระมหาธาตุยุลณนิรมัย อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ใน 4 ด้าน คือ ด้านกายภาพ ด้านวิชาการ ด้านสังคมปฏิสัมพันธ์ และด้านการบริหารจัดการ ของนักเรียนโรงเรียนพระมหาธาตุยุลณนิรมัยภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2559 ซึ่งมีระเบียบวิธีวิจัยดังนี้

ประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ นักเรียนโรงเรียนพระมหาธาตุยุลณนิรมัยภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 640 คน ใช้ตารางตารางสำเร็จรูปของ Krejcie & Morgan ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 244 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้มีการดำเนินการตามขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามดังนี้

1. ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียน
2. ศึกษาวัตถุประสงค์ สมมติฐาน และกรอบแนวคิดในการวิจัย
3. นิยามตัวแปรเพื่อสร้างแบบสอบถาม

4. สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมตัวแปรที่กำหนดไว้ในกรวิจัย นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity)

5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try-out) กับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 – 3 (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3) โรงเรียนพระพรหมพิทยานุสรณ์ ซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่จะเก็บข้อมูลจำนวน 30 คน

6. นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้ (Try-out) มาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีสัมประสิทธิ์อัลฟา ของครอนบาค (Cronbach 's Alpha – coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.9631

7. นำแบบสอบถามที่ได้แก้ไขปรับปรุงแล้ว ซึ่งผ่านการตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และความเชื่อมั่นแล้วไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยต่อไป

ในการวิเคราะห์ข้อมูลการประมวลผลข้อมูลการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ ในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยนำข้อมูลไปประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows (Statistical Package for the Social Sciences for Windows)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (X) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การทดสอบสมมติฐานใช้ t-test, ANOVA หากมีนัยสำคัญทางสถิติจะทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยวิธีเชฟเฟ (Scheffe 's Method)

ผลการวิจัย

ข้อมูลเกี่ยวกับภูมิหลัง/สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า นักเรียนผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 244 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีจำนวน 160 คน คิดเป็นร้อยละ 65.7 ส่วนมากมีอายุอยู่ระหว่าง 11–15 ปี มีจำนวน 145 คน คิดเป็นร้อยละ 59.7 และเรียนอยู่ในช่วงชั้นที่ 3 ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นมีจำนวน 122 คน คิดเป็นร้อยละ 50.3

ทรงสนะของนักเรียนต่อการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศ ภายในโรงเรียนพระมหาธาตุ มุลนิธิมัยม อำเภอมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าทรงสนะของ

นักเรียนต่อการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนพระมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ ใน 4 ด้าน คือ ด้านกายภาพ ด้านวิชาการ ด้านสังคมปฏิสัมพันธ์ และด้านการบริหารจัดการ ในภาพรวม นักเรียนโรงเรียนพระมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์มีความคิดเห็นว่า มีการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนพระมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นด้วยในระดับปานกลาง ด้านวิชาการ เป็นอันดับแรก รองลงมาคือด้านสังคมปฏิสัมพันธ์ เป็นอันดับ 2 ด้านการบริหารจัดการ เป็นอันดับ 3 และด้านกายภาพเป็นอันดับสุดท้าย

เมื่อพิจารณาการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนพระมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ ในแต่ละด้าน พบว่า

1) ด้านกายภาพ ในภาพรวมนักเรียนโรงเรียนพระมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์มีความคิดเห็นว่า มีการจัดสภาพแวดล้อม และบรรยากาศภายในโรงเรียนอยู่ในระดับเห็นด้วยปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นักเรียนมีระดับความคิดเห็นด้วยอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ในเรื่องห้องพยาบาลของโรงเรียนจัดเตียง ผู้ป่วยแยกชาย-หญิงเป็นสัดส่วน เป็นอันดับแรก รองลงมาคือโรงเรียนมีอาคารเรียนเพียงพอ เป็นอันดับที่ 2 ห้องสมุดของโรงเรียนมีแสงสว่างเพียงพอ เป็นอันดับที่ 3 และนักเรียนมีความคิดเห็นด้วยอยู่ในระดับน้อย ในเรื่องโรงเรียนมีห้องน้ำห้องส้วมที่ถูกสุขลักษณะ และเรื่องหอประชุมของโรงเรียนสามารถรองรับการจัดการประชุมนักเรียนเพียงพอ เป็นอันดับสุดท้าย

2) ด้านวิชาการ ในภาพรวมนักเรียนโรงเรียนพระมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์มีความคิดเห็นว่าการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนอยู่ในระดับเห็นด้วยปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นด้วยอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ในเรื่องโรงเรียนให้ความสนใจกับการประกาศเกียรติคุณนักเรียนที่มีผลการเรียนดีให้เป็นที่ประจักษ์แก่สังคม เป็นอันดับแรก รองลงมา คือ ครูให้การยกย่องชมเชยเมื่อนักเรียนทำความดี เป็นอันดับที่ 2 โรงเรียนให้ความสนใจ

พัฒนาครูให้มีความรู้ทางวิชาการที่แข็งแกร่ง เป็นอันดับที่ 3 และในเรื่องนักเรียนมีความเข้าใจและไม่วิตกกังวลกับบทเรียน นักเรียนมีความคิดเห็นด้วยปานกลาง เป็นอันดับสุดท้าย

3) ด้านสังคมปฏิสัมพันธ์ ในภาพรวม นักเรียนโรงเรียนพระมหาธาตุมุลินีธมม์ มีความคิดเห็นว่า มีการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนอยู่ในระดับเห็นด้วยปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่านักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมากในเรื่องนักเรียนกับเพื่อนนักเรียนมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน เป็นอันดับแรก รองลงมาคือ โรงเรียนมีการจัดตั้งชมรม/ชุมนุมต่างๆ ให้นักเรียนเลือกตามความสนใจของนักเรียน เป็นอันดับที่ 2 โรงเรียนร่วมมือกับชุมชนโดยมีโครงการรณรงค์ป้องกันและแก้ปัญหายาเสพติด การดำรงรักษาศิลปวัฒนธรรมไทย ฯลฯ เป็นอันดับที่ 3 และครูมีการไปเยี่ยมบ้านเพื่อพบผู้ปกครองนักเรียน นักเรียนมีระดับความคิดเห็นด้วยน้อยเป็นอันดับสุดท้าย

4) ด้านการบริหารจัดการ ในภาพรวม นักเรียนโรงเรียนพระมหาธาตุมุลินีธมม์ มีความคิดเห็นว่ามีการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า นักเรียนมีระดับความคิดเห็นในเรื่องโรงเรียนเปิดโอกาสให้นักเรียนทำงานในรูปของคณะกรรมการนักเรียน อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก เป็นอันดับแรก รองลงมาคือ นักเรียนมีความคิดเห็นด้วยในระดับปานกลาง ในเรื่อง โรงเรียนมีนโยบายในการดำเนินงานจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน เป็นอันดับที่ 2 ผู้บริหารโรงเรียนมีการบริหารจัดการที่ให้การสนับสนุนส่งเสริมการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียน เป็นอันดับที่ 3 และโรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองนักเรียนและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน เป็นอันดับสุดท้าย

การทดสอบสมมติฐาน ทรรศนะของนักเรียนต่อการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนพระมหาธาตุมุลินีธมม์ จำแนกตามภูมิหลัง/สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามของนักเรียนโรงเรียนพระมหาธาตุมุลินีธมม์ สรุปผลได้ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 ความคิดเห็นของนักเรียนต่อการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศในโรงเรียนพระมหาธาตุมุลินีธมม์แตกต่างกันตามเพศ จากผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนพระมหาธาตุมุลินีธมม์ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2 ความคิดเห็นของนักเรียนต่อการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศในโรงเรียนพระมหาธาตุมูลนิธิมัธยมแตกต่างกันตามอายุ จากผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัด สภาพแวดล้อม และบรรยากาศภายในโรงเรียนพระมหาธาตุมูลนิธิมัธยม ในภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมติฐานที่ 3 ความคิดเห็นของนักเรียนต่อการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศในโรงเรียนพระมหาธาตุมูลนิธิมัธยมแตกต่างกันตามช่วงชั้นเรียน จากผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนในช่วงชั้นต่างกันมีความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อม และบรรยากาศภายในโรงเรียนพระมหาธาตุมูลนิธิมัธยม ในภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

จากผลการศึกษา ทัศนะของนักเรียนต่อการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนพระมหาธาตุมูลนิธิมัธยม อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ใน 4 ด้าน คือ ด้านกายภาพ ด้านวิชาการ ด้านสังคมปฏิสัมพันธ์ และด้านการบริหารจัดการ มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปราย ได้ดังนี้

ทัศนะของนักเรียนต่อการจัดสภาพแวดล้อม และบรรยากาศภายในโรงเรียนพระมหาธาตุมูลนิธิมัธยม อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ทัศนะของนักเรียนต่อการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนพระมหาธาตุมูลนิธิมัธยมด้านกายภาพ ด้านวิชาการ ด้านสังคมปฏิสัมพันธ์ และด้านการบริหารจัดการ อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้าน พบว่า

1. ด้านกายภาพ โดยภาพรวมนักเรียนมีทัศนะต่อการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อวิเคราะห์เป็นรายข้อพบว่านักเรียนมีทัศนะต่อการจัดสภาพแวดล้อมอยู่ในระดับมากคือ ห้องพยาบาลของโรงเรียนจัดเตียงผู้ป่วยแยกชาย-หญิงเป็นสัดส่วน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า นักเรียนมีความต้องการการเป็นส่วนตัวที่แยกเรื่องเพศที่ชัดเจน โรงเรียนมีอาคารเรียนเพียงพอ ห้องสมุดโรงเรียนมีแสงสว่างเพียงพอ ซึ่งเป็นการอำนวยความสะดวกแก่นักเรียนในการเรียนและศึกษาค้นคว้าโรงเรียนจัดสวนหย่อมและแปลงไม้ดอกไม้ประดับได้

สวยงาม ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของหลายท่าน ดังนี้คือ สอดคล้องกับงานวิจัยของอรุณี ราชพัฒน์ (2541) ที่ได้ทำการวิจัย เรื่องการจัดสิ่งแวดล้อมและกิจกรรมเสริมหลักสูตรของโรงเรียนในโครงการปฏิรูปการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเลย ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนทุกขนาดที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเน้นการจัดบริเวณและสิ่งแวดล้อมให้สะอาด ร่มรื่นสวยงาม โดยการจัดสวนหย่อม ปลูกไม้ดอกไม้ประดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของ (สาคร มหาหิงค์, 2559, หน้า 356) ได้ศึกษาแนวทางการบริหารสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเขต 4 ได้กล่าวถึงสภาพแวดล้อมด้านอาคารสถานที่ ดูแลรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อยของอาคารสถานที่ให้เกิดความร่มรื่นสวยงามอยู่เสมอ ตลอดจนสื่อ อุปกรณ์ และอาคารสถานที่จะต้องมีความมั่นคงปลอดภัยมีสภาพใช้การได้อยู่เสมอ และมีการพัฒนาปรับปรุงอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนการสอนอยู่เสมอ สอดคล้องกับงานวิจัยของ (สายันต์ จันทร์ศรี, 2546, หน้า 111) ซึ่งได้ศึกษาเรื่องการจัดภูมิทัศน์ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัด 100 สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองสมุทรสาคร ได้กล่าวถึงการจัดการภูมิทัศน์และสิ่งแวดล้อมว่า ในการจัดภูมิทัศน์ควรเน้นที่ความร่มรื่น สวยงามสะอาด และเน้นความเป็นระเบียบเรียบร้อย มีการเลือกใช้พรรณไม้ที่มีความคงทนต่อสภาพภูมิอากาศ และสภาพของพื้นที่ในส่วนที่จัดภูมิทัศน์แต่ละส่วน รวมถึงการดูแลรักษาภูมิทัศน์ในโรงเรียนให้คงรูปแบบเดิมเพื่อให้มีความสวยงามอยู่ตลอดเวลา และบุคลากรนำหลักวิชาการจากงานการจัดภูมิทัศน์ในโรงเรียนมาใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ (วุฒิพงษ์ หงษ์ไชย, 2556, หน้า 80) ซึ่งได้ศึกษาเรื่องการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 1 กรุงเทพมหานคร ได้กล่าวถึงด้านมลภาวะสภาพแวดล้อมผู้บริหารและครูผู้สอนควรมีการสำรวจตรวจสอบ เพื่อกำหนดนโยบาย วางแผนป้องกันกับมลภาวะสภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้นอย่างเป็นระบบและถูกวิธี ด้วยการปลูกจิตสำนึกสร้างความกระหนักรู้ให้เกิดขึ้น เช่น การรณรงค์และการส่งเสริมให้บุคลากรในโรงเรียนทุกคนเห็นโทษของมลภาวะสภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้นและประโยชน์ของการจัดการกับมลภาวะสภาพแวดล้อมในโรงเรียน

2. ด้านวิชาการ โดยภาพรวมนักเรียนมีทัศนคติต่อการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมาก คือ โรงเรียน

ให้ความสนใจกับการประกาศเกียรติคุณนักเรียนที่มีผลการเรียนดีให้เป็นที่ประจักษ์แก่สังคม ครูให้การยกย่องชมเชยเมื่อนักเรียนทำความดี โรงเรียนให้ความสนใจพัฒนาครูให้มีความรู้ทางวิชาการที่แข็งแกร่งซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ (ชัยวัฒน์ สกุนา, 2540) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพแวดล้อมและบรรยากาศในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ด้านวิชาการจัดตามเกณฑ์ได้อยู่ในระดับสูง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ (จิระศักดิ์ ธารสุขกระจำง, 2557) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องบรรยากาศองค์การที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ของบุคลากรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย 1) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ บรรยากาศองค์การที่ส่งผล ต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พบว่าโดยภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับปานกลางเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย ดังนี้ 1.1) บรรยากาศองค์การแบบปิด 1.2) บรรยากาศองค์การแบบอิสระ 1.3) บรรยากาศองค์การแบบเปิด 1.4) บรรยากาศองค์การแบบเป็นกันเอง 1.5) บรรยากาศองค์การแบบควบคุม และ 1.6) บรรยากาศองค์การแบบฉันทน์พอกับลูก2) ผลการทดสอบสมมติฐานเป็นการวิเคราะห์เปรียบเทียบบรรยากาศองค์การ ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตามทฤษฎีของมหาวิทยาลัยโดยภาพรวมพบว่า บุคลากรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ที่มีตำแหน่งต่างกันมีทฤษฎีเกี่ยวกับบรรยากาศองค์การที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ ระดับ 0.05

3. ด้านสังคมปฏิสัมพันธ์ โดยภาพรวมนักเรียนมีทฤษฎีต่อการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากคือ นักเรียนกับเพื่อนนักเรียนมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน โรงเรียนมีการจัดตั้งชมรม/ชุมนุมต่างๆ ให้นักเรียนเลือกตามความสนใจของนักเรียนโรงเรียนร่วมมือกับชุมชนโดยมีโครงการรณรงค์ป้องกันและแก้ปัญหายาเสพติด การธำรงรักษาศิลปวัฒนธรรมไทย ฯลฯ ครูให้ความคุ้นเคยเป็นกันเองกับนักเรียน ผู้บริหารโรงเรียนเอาใจใส่ติดตามนักเรียนที่มีปัญหาทางด้านความประพฤติ เมื่อนักเรียนมีปัญหาครูเป็นที่พึ่งของนักเรียนได้ โรงเรียนมีการจัดการแสดงบนเวที (เวทีเยวชน) ให้นักเรียนร่วมแสดง การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนในด้านปฏิสัมพันธ์ทาง

สังคมและจิตใจเป็นสิ่งสำคัญต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน เพราะสภาพแวดล้อมทางกายภาพทำให้นักเรียนเกิดความสนใจในการทำกิจกรรมการเรียนรู้ และการเรียนภายใต้สภาพแวดล้อมที่มีความสุขและสภาพแวดล้อมทางสังคมและจิตใจ มีความสำคัญต่อการพัฒนาการด้านการปรับตัวของผู้เรียน การเลียนแบบจากครูที่เป็นต้นแบบที่ดี เกิดการปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับครูกับผู้เรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ (สมทรง สรรพสาร, 2547, หน้า บทคัดย่อ) พบว่าการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการทางความรู้ทัศนคติ บุคลิกภาพคุณธรรมและสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ผู้เรียนต้องใช้เวลาในส่วนใหญ่ในสถานศึกษา จึงต้องปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมในกลุ่มเพื่อน เพราะกลุ่มเพื่อนให้ความมั่นใจและยอมรับในพฤติกรรมต่างๆ ของเค้า กลุ่มเพื่อนจึงมีอิทธิพลทำให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่น มีพฤติกรรมไปตามกลุ่มที่เค้ายึดอยู่ และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ (ภานุมาศ กิตติศรีวรพันธุ์, 2542) ที่วิจัยเรื่องการดำเนินการจัดกิจกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดนครพนม พบว่า ครูอาจารย์โดยรวมและจำแนกตามสถานภาพและขนาดของโรงเรียน มีการดำเนินการจัดกิจกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนมัธยมศึกษาอยู่ในระดับมาก ด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคลากรในสถานศึกษา และมีความสอดคล้องกับผลการวิจัยของ (ชาติชาย ศักดิ์คำดวง, 2542) ที่ศึกษาการบริหารงานสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนจตุรพักตรพิมาน รัชดาภิเษก พบว่า โรงเรียนมีการดำเนินงานตามกรอบการบริหารงานสิ่งแวดล้อมด้านความร่วมมือประสานงานระหว่างโรงเรียนหรือหน่วยงานอื่นๆ เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม

4.ด้านการบริหารจัดการ โดยภาพรวมนักเรียนมีทัศนคติต่อการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก คือ โรงเรียนเปิดโอกาสให้นักเรียนทำงานในรูปของคณะกรรมการนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ (เลิศศักดิ์ คำปลิว, 2551) พบว่าสภาพแวดล้อมทางการบริหาร เป็นการดำเนินการโดยวิธีการหลากหลายเพื่อให้ครูใช้ ความสามารถของตนเองเต็มที่และสามารถอุทิศเวลาปฏิบัติหน้าที่ได้มากพอ ในการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้เพื่อให้เกิดการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ มีความรู้ความเข้าใจ รวมถึงรับทราบบทบาทหน้าที่ของตน ตลอดจนแนวปฏิบัติการช่วยส่งเสริมสนับสนุนการใช้หลักสูตรของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งเกี่ยวกับผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน และชุมชน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ (พระมหาเดชา อมรเมธ,

2556) ด้านการบริหารจัดการการบริหารสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดอ่างทอง อยู่ในระดับมากที่สุด คือ ครูและผู้บริหาร มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด เปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน ภาครัฐ และเอกชน และนักเรียน มีส่วนร่วมในการดำเนินงานสิ่งแวดล้อมของสถานศึกษา และยังสอดคล้องกับงานของ (นรา สมประสงค์ และ เสรีลาขโรจน์, 2540) ที่ได้เสนอหลักการสำคัญในการบริหารสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา 4 ขั้นตอน คือ

1. ป้องกันไม่ให้สภาพแวดล้อมตามธรรมชาติที่เป็นคุณค่าต่อสถานศึกษาถูกทำลาย
2. กำจัดความเสื่อมโทรมของสภาพแวดล้อมที่เป็นปัญหาให้หมดไป
3. สร้างหรือพัฒนาสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาให้มีหรือมีคุณภาพที่เหมาะสม
4. ดูแลรักษาสภาพแวดล้อมที่ได้มาตรฐานแล้วให้คงอยู่

นอกจากนั้นยังเสนอให้สถานศึกษาประยุกต์หลักการ 8 Rs ซึ่งเป็นหลักการสากลที่ใช้ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในประเทศไทยมาใช้ในการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา ซึ่งหลัก 8 Rs มีดังนี้ 1. re-think หมายถึง การคิดก่อนใช้ สถานศึกษาควรฝึกให้บุคลากรทุกคนรู้จักคิด วิเคราะห์ผลได้ผลเสียและผลกระทบต่างๆ ตระหนักในคุณค่าและมีเจตคติที่ถูกต้องในการใช้ ทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษา 2. re-use หมายถึง การนำกลับมาใช้ใหม่ ซึ่งมีทรัพยากรหลายอย่างในสถานศึกษาที่ถูกทอดทิ้งแต่สามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ได้ 4. re-duce หมายถึง การลดการใช้โดยสร้างเสริมลักษณะนิสัยให้ทุกคนรู้จัก การประหยัดใช้เท่าที่จำเป็น 4. re-pair หมายถึง การซ่อมแซมสิ่งที่ใช้ประโยชน์ไม่ได้ให้เกิดประโยชน์ไม่ทิ้งไว้ให้รกรกรดาโดยไม่เกิดประโยชน์ ซึ่งจะเป็นมลพิษทั้งด้านอาคารสถานที่และด้านจิตใจ 5. re-cycle หมายถึง การหมุนเวียนหรือแปรสภาพให้สามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ได้ 6. re-claim หมายถึง การดำเนินการให้สิ่งที่ไม่ใช้ประโยชน์ให้เกิดประโยชน์ใช้สอยได้ 7. re-cover หมายถึง การปรับสิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์อยู่ในสภาพที่ถูกทอดทิ้งไม่เกิดประโยชน์ให้อยู่ในสภาพที่เกิดประโยชน์ได้ 8. re-ject หมายถึง การคัดค้านหรือต่อต้านพฤติกรรมที่อาจทำลายสภาพแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติได้

สรุปได้ว่า สภาพแวดล้อมในการเรียนการสอนที่ดี ต้องได้รับการวางแผนการจัดการ สภาพแวดล้อม โดยผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมและนำมาปฏิบัติ มีการตรวจสอบจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและกลับนำมาปรับปรุงอีกครั้ง ตามแนวปฏิบัติของ PDCA

พรรณชนะของนักเรียนต่อการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศ ภายในโรงเรียนพระมหาธาตุยุลณนิรมัย อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามภูมิหลังของนักเรียน

การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ ได้ตั้งสมมติฐาน โดยจำแนกตามภูมิหลังของผู้ตอบแบบสอบถามไว้ว่า พรรณชนะของนักเรียนต่อการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนพระมหาธาตุยุลณนิรมัย จำแนกตามเพศ อายุ และระดับช่วงชั้นเรียน แตกต่างกัน ผลการวิเคราะห์ พบว่า

1. นักเรียนที่มีเพศต่างกัน มีพรรณชนะต่อการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียน ใน 4 ด้าน คือ ด้านกายภาพ ด้านวิชาการ ด้านสังคมปฏิสัมพันธ์ และด้านการบริหารจัดการ โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักเรียนที่มีเพศต่างกัน มีการรับรู้มีวุฒิภาวะ มีการตอบสนองทางสังคม มีนิสัยใจคอและการแสดงความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (บรรเลง รอดแดง, 2553) ที่ศึกษาเรื่อง การพัฒนาบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนสมุทรปราการ ในทัศนะของนักเรียน พบว่า นักเรียนที่มีเพศต่างกันมีทัศนคติต่อการพัฒนาบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนอยู่ในระดับสูง

2. นักเรียนที่มีอายุต่างกัน มีพรรณชนะต่อการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนใน 4 ด้าน คือ ด้านกายภาพ ด้านวิชาการ ด้านสังคมปฏิสัมพันธ์ และด้านการบริหารจัดการ โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อ 2 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า นักเรียนที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นมีการตอบสนองทางสังคมมีการรับรู้ที่แตกต่างกัน ในการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ (กรรณิกา กิ่งทอง, 2547) ที่ศึกษาเรื่อง พรรณชนะของนักเรียนต่อการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่านักเรียนที่มีอายุต่างกันมีพรรณชนะต่อการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. นักเรียนที่เรียนในช่วงชั้นต่างกัน มีพรรณชนะต่อการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนใน 4 ด้าน คือ ด้านกายภาพ ด้านวิชาการ ด้านสังคมปฏิสัมพันธ์ และด้านการบริหารจัดการ โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไป

ตามสมมติฐาน การวิจัยข้อ 3 ทั้งนี้อาจเป็นสาเหตุเนื่องมาจากนักเรียนที่เรียนในช่วงชั้น 2 (ประถมศึกษาปีที่ 1-3) ยังอยู่ในช่วงวัยเด็ก มีการรับฟัง เชื่อฟัง ยอมรับ และปฏิบัติตามการอบรมสั่งสอนของครูมากกว่า นักเรียนในช่วงชั้นที่ 3 (มัธยมศึกษาปีที่ 1-3) ซึ่งมีอายุอยู่ในช่วงวัยรุ่น มีความคิดเห็นเป็นส่วนตัวมากขึ้น มีความเป็นตัวของตัวเองสูง และมักคล้อยตามความคิดเห็นของกลุ่มเพื่อน สอดคล้องกับงานวิจัยของ บรรณ รอดแดง (2547) ที่ศึกษาเรื่อง การพัฒนาบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนสมุทรปราการ ในทัศนะของนักเรียน พบว่า นักเรียนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีทัศนะต่อการพัฒนาบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนอยู่ในระดับสูง จึงส่งผลให้นักเรียนมีความคิดเห็นระหว่างช่วงชั้นที่แตกต่างกัน

สรุปและข้อเสนอแนะ

สถานศึกษามีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ และปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมได้อย่างเหมาะสม จึงควรสร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่ดีให้ทุกคนในโรงเรียนมีความรู้สึกอบอุ่นเมื่ออยู่ร่วมกัน คือสร้างความรัก ความผูกพัน ความเอื้ออาทรต่อกัน ผู้บริหารโรงเรียนถือว่าเป็นบุคคลที่สำคัญคนหนึ่งที่จะช่วยให้การดำเนินงานของโรงเรียนมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้ ผู้บริหารจึงควรเข้าใจ เห็นใจ และให้กำลังใจ แก่ครูอาจารย์ในการปฏิบัติหน้าที่ ครูจะร่วมมือปฏิบัติหน้าที่ของตน ให้ความรัก ความเมตตา กับ นักเรียน นอกจากการสอนเนื้อหาวิชา นักเรียนจะเกิดความรู้สึกว่าอยากมาโรงเรียน มาแล้วก็มีอารมณ์สบายใจ โดยเฉพาะโรงเรียนพระมหาธาตุมูลนิธิมอญ ซึ่งเป็นโรงเรียนการกุศลของวัด ควรมีการประยุกต์หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา มาจัดสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษา ดังนี้คือ

1. สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ จัดให้เหมาะสมกับบรรยากาศการเรียนรู้ ทั้งด้านอาคารสถานที่และบรรยากาศโดยภาพรวมของโรงเรียน ควรปรับปรุงแก้ไข ให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนให้มากขึ้น คือ โรงเรียนมีห้องน้ำห้องส้วมที่ถูกลักษณะ และ ห้องประชุมที่เหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับหลักจักร 4 ข้อปฏิรูปเทศบาล การอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม

2. สิ่งแวดล้อมทางด้านวิชาการ และสังคมปฏิสัมพันธ์ โรงเรียนควรจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ทางวิชาการของนักเรียน ครูใช้สื่ออุปกรณ์การสอนที่ช่วยให้นักเรียนเข้าใจบทเรียน ครูจัดกิจกรรมการเรียนให้นักเรียนอย่างหลากหลาย ครูนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาบูรณาการเรียนการสอนของนักเรียน และโรงเรียนจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมงานวิชาการ เช่น การตอบปัญหา การ

ได้ว่าที่ การจัดนิทรรศการ และควรรสร้างบรรยากาศแห่งกัลยาณมิตรที่เอื้อต่อการเรียนรู้และการพัฒนาตัวของผู้เรียน เพื่อให้ นักเรียนมีพัฒนาการที่เหมาะสมตามช่วงชั้น ซึ่งสอดคล้องกับหลักจักร 4 ข้อ สัมปยุตฺตสังสวะ การคบคนดี และ อัตตะสัมมาปณิธิ การตั้งตนไว้ชอบ

3. สิ่งแวดล้อมด้านการบริหารจัดการ คณะผู้บริหารสถาบันการศึกษาควรปรับเทคนิคการบริหาร นำทุนทางสังคมที่มีอยู่ภายในชุมชนมาช่วยในการบริหารจัดการ เช่น เปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง นักเรียน และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน จัดตั้งคณะกรรมการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน และนำผลการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนไปพัฒนางานของโรงเรียน ใช้การบริหารที่ให้นักเรียนและผู้ปกครองรวมทั้งชุมชนได้มีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับหลักจักร 4 ข้อ ปุพเพกตปุญญตา ความเป็นผู้มีบุญหรือต้นทุนที่กระทำไว้ก่อน

เอกสารอ้างอิง

- เลิศศักดิ์ คำปลิว. (2551). การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต1. วิทยานิพนธ์ คม. (การบริหารการศึกษา: บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- กรมสามัญศึกษา. (2532). การจัดการบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่ดีในโรงเรียน. เอกสารลำดับที่ 5. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กรรณิกา กิ่งทอง. (2547). ทรรศนะของนักเรียนต่อการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต : สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.
- จิระศักดิ์ ธารสุขกระจ่าง. (2557). บรรยากาศองค์การที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารศึกษา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ชัยวัฒน์ สุกุณา. (2540). การศึกษาสภาพแวดล้อมและบรรยากาศในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก. ปริญญาโทการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา: มหาวิทยาลัยนเรศวร.

- ชาติชาย ศักดิ์คำดวง. (2542). การบริหารงานสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด : ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนจุตรพัชรพิมานรัชดาภิเษก จังหวัดร้อยเอ็ด. ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- นรา สมประสงค์ และ เสรีลาโชจน์. (2540). หน่วยที่ 9 การบริหารสภาพแวดล้อมสถานศึกษา. การสอนชุดวิชาการจัดการสถานศึกษา. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- นฤมล ก้อนขาว. (2558). การศึกษาสภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนศรีธาสุมุทรสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาเขต 10. งานนิพนธ์หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต : สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.
- บรรเลง รอดแดง. (2553). สิ่งแวดล้อมของโรงเรียนวิทยาเขตพายัพ. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต: บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พระมหาเดชา อมรมธ. (2556). การบริหารสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง. หลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ภานุมาศ กิตติศรีวรพันธุ์. (2542). การดำเนินการจัดกิจกรรมรักษาสภาพสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดนครพนม . ปริญญานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิตสาขาการบริหารการศึกษา: บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วุฒิพงษ์ หงษ์ไชย. (2556). การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 1 กรุงเทพมหานคร. หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา): มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สมทรง สรรพสาร. (2547). การพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนบ้านคูเตื่อ อำเภอมือ จังหวัดอุบลราชธานี. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. (บริหารการศึกษา): บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สาคร มหาหิงค์. (2559). สาคร มหาหิงค์. 2559. แนวทางการบริหารสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่นเขต 4. รายงานสืบเนื่องการประชุมวิชาการ ระดับชาติสถาบันวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรครั้งที่ 3. แนวทางการบริหารสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัด

สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่นเขต 4. รายงานสืบเนื่องการประชุมวิชาการ ระดับชาติสถาบันวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรครั้งที่ 3 (p. 351). กำแพงเพชร: มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.

สายันต์ จันทร์ศรี. (2546). การจัดภูมิทัศน์ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองสมุทรสาคร. สารนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

อารียา สตาร์ตัน. (2556). การจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตราชเทวี. สารนิพนธ์หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบล
ปากน้ำฉวาง ตำบลฉวาง อำเภอนางรอง จังหวัดนครราชสีมา
THE ADMINISTRATION AND MANAGEMENT OF NATURE AND
ENVIRONMENT OF PAKNAMCHAWANG SUB-DISTRICT MUNICIPALITY,
CHAWANG DISTRICT, NAKHON SI THAMMARAT PROVINCE.

รุ่งนภา ศรีรักษ์

Rungnapa Srirak

องค์การบริหารส่วนตำบลช้างกลาง

Changklang Subdistrict Administrative Organization, Thailand

rattanaphornwat6@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลปากน้ำฉวาง ตำบลฉวาง อำเภอนางรอง จังหวัดนครราชสีมา 2. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลปากน้ำฉวาง ตำบลฉวาง อำเภอนางรอง จังหวัดนครราชสีมา ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 1,272 ครัวเรือน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เลือกมาจากจำนวนครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลปากน้ำฉวาง ตำบลฉวาง อำเภอนางรอง จังหวัดนครราชสีมา ในการกำหนดขนาดจำนวนกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง Krejcie and Morgan ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 297 ครัวเรือน วิธีการสุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มอย่างมีระบบ (Systematic random sampling) สถิติที่ใช้ คือค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลปากน้ำฉวาง ตำบลฉวาง อำเภอนางรอง จังหวัดนครราชสีมา โดยรวมทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่

ด้านการฟื้นฟู รองลงมาได้แก่ ด้านการอนุรักษ์ ส่วนด้านการมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบ การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลปากน้ำฉวาง ตำบลฉวาง อำเภอฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้ต่อเดือนต่างกัน พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ต่างกัน โดยรวมทั้ง 3 ด้าน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 , ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน โดยรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01, ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน โดยรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และประชาชนที่มาয়ได้ต่อเดือนต่างกัน โดยรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

3. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลปากน้ำฉวาง ตำบลฉวาง อำเภอฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช เรียงตามความถี่จากสูงไปหาต่ำสามลำดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารเทศบาลตำบลปากน้ำฉวางควรจัดประชาสัมพันธ์ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติโดยการปิดป้ายประชาสัมพันธ์เพิ่มขึ้น ผู้บริหารเทศบาลตำบลปากน้ำฉวางควรณรงค์การคัดแยกขยะ รณรงค์การใช้วัสดุธรรมชาติ เพื่อป้องกันมลพิษทางอากาศและลดปัญหาเกี่ยวกับขยะ และผู้บริหารเทศบาลตำบลปากน้ำฉวางควรชี้แจง ให้ประชาชนเข้าใจและช่วยอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้น

คำสำคัญ: การบริหารจัดการ, ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, เทศบาลตำบลปากน้ำฉวาง

ABSTRACT

The objectives of this thematic paper were as follows: 1. To study the administration and management of nature and environment of Paknam Chawang sub-district municipality, Chawang district, Nakhon Si Thammarat province. 2. To study the suggestion on problem and resolution on the administration and management of nature and environment of Paknam Chawang sub- district municipality, Chawang district, Nakhon Si Thammarat province. The population were

composed of people in Paknam Chawang sub-district municipality, Chawang district, Nakhon Si Thammarat province totally 1,272 families, sample size according to the table of R.V. Krejcie and D.W.Morgan, got the sample at the number of 297 families, sampling by systematic random sampling, The statistics were analyzed as follows, frequency, percentage, arithmetic mean, standard deviation.

The results reveal that:

The administration and management of nature and environment of Paknam Chawang sub-district municipality, Chawang district, Nakhon Si Thammarat province by overviews in three aspects are at high level, while consider in each aspects from more to less find that the aspect of rehabilitation is the highest mean and follow up the aspect of reservation and the aspect of participation is the lowest mean respectively. The suggestion to administration and management of nature and environment of Paknam Chawang sub-district municipality, Chawang district, Nakhon Si Thammarat province find that They should make public information on environment reservation as more, they should make campaign on garbage providing, using of nature material for protection of air pollution and reduction of garbage in the city and to make people understand and reservation on nature resource and environment.

Keywords: administration and management, nature resource and environment, Paknam Chawang sub-district municipality

บทนำ

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมนับว่ายังเป็นปัญหาสำคัญของประเทศไทย ทรัพยากรธรรมชาติถูกนำไปใช้ในการพัฒนาจำนวนมากและเกิดความเสื่อมโทรมลงมากอย่างต่อเนื่อง มีปัญหาความขัดแย้งในการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติมากขึ้นทั้งระหว่างรัฐและประชาชน และระหว่างประชาชน ในกลุ่มต่าง ๆ กันเอง ประกอบกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศมีลักษณะรวมศูนย์ ขาดการเชื่อมโยงกับพื้นที่ ส่งผลกระทบต่อปัญหา

ต่าง ๆ ได้แก่ พื้นที่ป่าไม้ลดลง ทรัพยากรดินเสื่อมโทรมทำให้ความหลากหลายทางชีวภาพถูกคุกคาม ระบบนิเวศชายฝั่งถูกทำลาย และทรัพยากรน้ำยังมีส่วนที่ไม่สามารถจัดสรรได้ตามความต้องการ ปัญหาสิ่งแวดล้อมเพิ่มสูงขึ้นตามการขยายตัวของเศรษฐกิจและชุมชนเมือง โดยมีปัญหาสำคัญ ๆ เช่น ปัญหาขยะมูลฝอยยังไม่ได้รับการแก้ไขอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนั้นยังมีปัญหามลพิษทางอากาศยังเกินมาตรฐานหลายแห่งในปี 2557 พบสารมลพิษทางอากาศเกินค่ามาตรฐานในหลายพื้นที่ของประเทศและที่เป็นปัญหาสำคัญ ได้แก่ ฝุ่นละออง ก๊าซโอโซน และสารอินทรีย์ระเหยง่าย (VOCs) ขณะเดียวกันคุณภาพน้ำที่อยู่ในเกณฑ์ดีมีแนวโน้มลดลงสาเหตุสำคัญมาจากการชะหน้าดินที่มีปฏิกิริยาค้างจากการเกษตรและการปศุสัตว์ สำหรับปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกยังมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องแม้ว่าอัตราการขยายตัวจะลดลงเป็นร้อยละ 3.3 ต่อปีเนื่องจากมาตรการการลดก๊าซเรือนกระจกต่าง ๆ และการกักเก็บก๊าซเรือนกระจกในภาคป่าไม้และการใช้ประโยชน์ที่ดินมีแนวโน้มเพิ่ม มากขึ้น ส่งผลให้เพิ่มการดูดกลับและช่วยลดปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกโดยรวมของประเทศ นอกจากนี้สภาพภูมิอากาศที่มีการเปลี่ยนแปลงผันผวนมากขึ้น ประเทศไทยต้องประสบกับภัยพิบัติทางธรรมชาติโดยเฉพาะอุทกภัยและภัยแล้งที่มีความรุนแรงมากขึ้น ซึ่งส่งผลกระทบต่อภาคเศรษฐกิจภายในประเทศและห่วงโซ่การผลิตทั้งภายในประเทศและของโลกในระดับที่รุนแรงกว่าในอดีตมาก (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559)

การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปัจจุบันได้มีการดำเนินการบริหารจัดการตามที่กฎหมายกำหนดอำนาจหน้าที่ไว้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 (2560) มาตรา 57 รัฐต้องอนุรักษ์ คุ้มครอง บำรุงรักษา ฟื้นฟู บริหารจัดการ และใช้หรือจัดให้มีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพ ให้เกิดประโยชน์อย่างสมดุล และยั่งยืน โดยต้องให้ประชาชนและชุมชนในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมดำเนินการและได้รับประโยชน์ จากการดำเนินการดังกล่าว ด้วยตามที่กฎหมายบัญญัติ ประกอบกับพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 (2542) มาตรา 16 ให้เทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตน โดยการจัดการบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากป่าไม้ ที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นของตน

เทศบาลตำบลปากน้ำฉวาง ตำบลฉวาง อำเภอดง จังหวัดนครราชสีมา เป็นเทศบาลตำบลที่มีขนาดเล็ก มีเนื้อที่ 27 ตารางกิโลเมตร หรือ 16,875 ไร่ มีจำนวนประชากร จำนวน 5,320 คน (ข้อมูลจากแผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปี (พ.ศ. 2561-2564)) มีจำนวน 6 หมู่บ้าน แบ่งเป็นเขตเลือกตั้งออกเป็น 2 เขตเลือกตั้ง ซึ่งเป็นหน่วยงานหนึ่งที่มีอำนาจและหน้าที่ในการจัดการบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากป่าไม้ ที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนในเขตท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 และแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2543 แต่เนื่องจากที่ผ่านมาเทศบาลตำบลปากน้ำฉวางได้ประสบปัญหาเกี่ยวกับมลพิษทางอากาศเนื่องจากในเขตเทศบาลตำบลปากน้ำฉวางได้มีบ่อกำจัดขยะมูลฝอยอยู่ในเขตพื้นที่ ประกอบกับที่ผ่านมาเทศบาลตำบลปากน้ำฉวางได้รับแจ้งจากประชาชนในพื้นที่เกี่ยวกับปัญหาน้ำเสีย

จากความสำคัญในเรื่องทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาเรื่องการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลปากน้ำฉวาง ตำบลฉวาง อำเภอดง จังหวัดนครราชสีมา เนื่องจากเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีหน้าที่ในการจัดการบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากป่าไม้ ที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ผลที่ได้จากการศึกษาจะเป็นแนวทางในการวางแผนการดำเนินงานและแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทต่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น มีความเหมาะสมและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลปากน้ำฉวาง ตำบลฉวาง อำเภอดง จังหวัดนครราชสีมา
2. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหการบริหารจัดการทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลปากน้ำฉวาง ตำบลฉวาง อำเภอดง จังหวัดนครราชสีมา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลปากน้ำฉวาง ตำบลฉวาง อำเภอดง จังหวัดนครศรีธรรมราช” งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าจากหนังสือตำราเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งมีขั้นตอนและวิธีดำเนินการศึกษา ประชากร ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลปากน้ำฉวาง ตำบลฉวาง อำเภอดง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวนทั้งสิ้น 1,272 ครัวเรือน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลปากน้ำฉวาง ตำบลฉวาง อำเภอดง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตาราง Krejcie and Morgan จากจำนวนประชากรทั้งหมด จำนวน 1,272 ครัวเรือน ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 297 ครัวเรือน

ผู้วิจัยได้สุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มอย่างมีระบบ (Systematic random sampling) ใช้จำนวนประชากรเป็นตัวตั้งและหารด้วยจำนวนกลุ่มตัวอย่าง โดยเรียงตามเลขที่บ้านแล้วหาช่วงห่างของการสุ่ม ได้ค่าจำนวนในการสุ่มเท่ากับ 1 ครัวเรือนโดยเก็บหนึ่งครัวเรือนวัน 4 ครัวเรือน จนได้ครบตามจำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 297 ครัวเรือน

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างดังนี้

1.1 จำแนกตามเพศ ประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง มีจำนวนทั้งสิ้น 173 คน คิดเป็นร้อยละ 58.20 และเป็นเพศชาย มีจำนวนทั้งสิ้น 124 คน คิดเป็นร้อยละ 41.80 ตามลำดับ

1.2 จำแนกตามอายุ ประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีอายุ 31-45 ปี จำนวนทั้งสิ้น 134 คน คิดเป็นร้อยละ 45.10 รองลงมาคือ อายุ 46-60 ปี มีจำนวนทั้งสิ้น 95 คน คิดเป็นร้อยละ 32 และอายุ 18-30 ปี มีจำนวนทั้งสิ้น 51 คน คิดเป็นร้อยละ 17.20 ส่วนอายุ 61 ปีขึ้นไป มีจำนวนทั้งสิ้น 17 คน คิดเป็นร้อยละ 5.70 ตามลำดับ

1.3 จำแนกตามระดับการศึกษา ประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา/ปวช. มีจำนวนทั้งสิ้น 100 คน คิดเป็นร้อยละ 33.70 รองลงมา คือมีการศึกษาระดับอนุปริญญา/ปวส. มีจำนวนทั้งสิ้น 88 คน คิดเป็นร้อยละ 29.60 และ มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า มีจำนวนทั้งสิ้น 83 คน คิดเป็นร้อยละ 27.90 ส่วนการศึกษาระดับประถมศึกษา มีจำนวนทั้งสิ้น 26 คน คิดเป็นร้อยละ 8.80 ตามลำดับ

1.4 จำแนกตามอาชีพ ประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว มีจำนวนทั้งสิ้น 76 คน คิดเป็นร้อยละ 25.60 รองลงมา คือประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีจำนวนทั้งสิ้น 63 คน คิดเป็นร้อยละ 21.20 ประกอบอาชีพพนักงานบริษัท/องค์กรธุรกิจ มีจำนวนทั้งสิ้น 57 คน คิดเป็นร้อยละ 19.20 และประกอบอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจมีจำนวนทั้งสิ้น 52 คน คิดเป็นร้อยละ 17.50 ส่วนประกอบอาชีพรับจ้าง มีจำนวนทั้งสิ้น 49 คน คิดเป็นร้อยละ 15.50 ตามลำดับ

1.5 จำแนกตามรายได้ต่อเดือน ประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีรายได้ต่อเดือน 10,000-20,000 บาท มีจำนวนทั้งสิ้น 181 คน คิดเป็นร้อยละ 60.90 รองลงมา คือมีรายได้ต่อเดือน 20,000 บาทขึ้นไป มีจำนวนทั้งสิ้น 64 คน คิดเป็นร้อยละ 21.50 ส่วนมีรายได้ต่อเดือน ต่ำกว่า 10,000 บาท มีจำนวนทั้งสิ้น 52 คน คิดเป็นร้อยละ 17.60 ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลปากน้ำฉวาง ตำบลฉวาง อำเภอดง จังหวัดนครราชสีมา ดังนี้

2.1 การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลปากน้ำฉวาง ตำบลฉวาง อำเภอดง จังหวัดนครราชสีมา โดยรวมทั้ง 3 ด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ย พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านการฟื้นฟู รองลงมา ได้แก่ ด้านการอนุรักษ์ ส่วนด้านการมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด ตามลำดับ

2.2 การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลปากน้ำฉวาง ตำบลฉวาง อำเภอดง จังหวัดนครราชสีมา ด้านการฟื้นฟู โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ย พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ข้อ 2 ที่ว่า เทศบาลตำบลปากน้ำฉวางมีการรณรงค์เพื่อลดปัญหาขยะมูลฝอย รองลงมา ได้แก่ ข้อ 1 ที่ว่า เทศบาลตำบลปากน้ำฉวางมีการรณรงค์และฟื้นฟูพื้นที่ป่าและระบบนิเวศให้เกิดความอุดมสมบูรณ์ ส่วนข้อ 3 ที่ว่า เทศบาลตำบลปากน้ำฉวางมีการรณรงค์ปลูกป่าทดแทนเพื่อเพิ่มพื้นที่สีเขียว มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด ตามลำดับ

2.3 การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลปากน้ำฉวาง ตำบลฉวาง อำเภอดง จังหวัดนครราชสีมา ด้านการอนุรักษ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ย พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ข้อ 2 ที่ว่า เทศบาลตำบลปากน้ำฉวางมีการดูแลป่าไม้ให้คงอยู่ได้นานเพื่อประโยชน์ของคนรุ่นหลัง

รองลงมา ได้แก่ ข้อ 1 ที่ว่า เทศบาลตำบลปากน้ำฉวางมีการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในการบริโภคอุปโภค ส่วนข้อ 3 เทศบาลตำบลปากน้ำฉวางมีการรณรงค์ใช้วัสดุธรรมชาติหรือถุงผ้าแทนถุงพลาสติก มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด ตามลำดับ

2.4 การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลปากน้ำฉวาง ตำบลฉวาง อำเภอนางรอง จังหวัดนครราชสีมา ด้านการมีส่วนร่วม โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ย พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดได้แก่ ข้อ 2 ที่ว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในเขตพื้นที่ รองลงมาได้แก่ ข้อ 1 ที่ว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติในเขตพื้นที่ร่วมกันเทศบาลตำบลปากน้ำฉวาง ส่วนข้อ 3 ที่ว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรู้สึกรักและหวงแหนทรัพยากรธรรมชาติ มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด ตามลำดับ

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลปากน้ำฉวาง ตำบลฉวาง อำเภอนางรอง จังหวัดนครราชสีมา จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน ดังนี้

3.1 การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลปากน้ำฉวาง ตำบลฉวาง อำเภอนางรอง จังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามเพศ พบว่า ทั้งเพศชายและเพศหญิง อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ย เพศชายพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านการฟื้นฟู รองลงมา ได้แก่ ด้านการอนุรักษ์ ส่วนด้านการมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด ตามลำดับ เพศหญิง พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านการอนุรักษ์ รองลงมา ได้แก่ ด้านการฟื้นฟู ส่วนด้านการมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด ตามลำดับ

3.2 การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลปากน้ำฉวาง ตำบลฉวาง อำเภอนางรอง จังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามอายุ พบว่า อายุ 18-30 ปี, อายุ 31-45 ปี, อายุ 46-60 ปี และอายุ 61 ปี ขึ้นไป อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย พบว่า อายุ 18-30 ปี ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านการฟื้นฟู รองลงมา ได้แก่ ด้านการอนุรักษ์ ส่วนด้านการมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด ตามลำดับ ระดับอายุ 31-45 ปี พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านการฟื้นฟูรองลงมา ได้แก่ ด้านการอนุรักษ์ ส่วนด้านการมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด ตามลำดับ ระดับอายุ 46-60 ปี พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านการฟื้นฟู รองลงมา ได้แก่ ด้านการอนุรักษ์ ส่วนด้านการมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด

ตามลำดับ ระดับอายุ 61 ปี ขึ้นไปพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านการอนุรักษ์ รองลงมา ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วม ส่วนด้านการฟื้นฟู มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด ตามลำดับ

3.3 การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลปากน้ำฉวาง ตำบลฉวาง อำเภอนาง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ประถมศึกษา, มัธยมศึกษา/ปวช, อนุปริญญา/ปวส และปริญญาตรีหรือสูงกว่าอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย พบว่า ระดับการศึกษาประถมศึกษา ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านการอนุรักษ์ และด้านการมีส่วนร่วม ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ส่วนด้านการฟื้นฟู มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด ตามลำดับ ระดับการศึกษา มัธยมศึกษา/ปวช. พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านการฟื้นฟู รองลงมา ได้แก่ ด้านการอนุรักษ์ ส่วนด้านการมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด ตามลำดับ ระดับการศึกษา อนุปริญญา/ปวส. พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านการฟื้นฟู รองลงมา ได้แก่ ด้านการอนุรักษ์ ส่วนด้านการมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด ตามลำดับ ระดับการศึกษา ปริญญาตรีหรือสูงกว่า พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านการอนุรักษ์ รองลงมา ได้แก่ ด้านการฟื้นฟู และด้านการมีส่วนร่วม ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ตามลำดับ

3.4 การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลปากน้ำฉวาง ตำบลฉวาง อำเภอนาง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามอาชีพ พบว่า กลุ่มอาชีพเกษตรกรรม, กลุ่มอาชีพรับจ้าง, กลุ่มอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว, กลุ่มอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ, และกลุ่มอาชีพพนักงานบริษัท/องค์กรธุรกิจ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย พบว่า กลุ่มอาชีพเกษตรกรรม ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านการฟื้นฟู รองลงมา ได้แก่ ด้านการอนุรักษ์ ส่วนด้านการมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด ตามลำดับ กลุ่มอาชีพรับจ้าง พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านการฟื้นฟู รองลงมา ได้แก่ ด้านการอนุรักษ์ ส่วนด้านการมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด ตามลำดับ กลุ่มอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านการฟื้นฟู รองลงมา ได้แก่ ด้านการอนุรักษ์ ส่วนด้านการมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด ตามลำดับ กลุ่มอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านการฟื้นฟู และด้านการอนุรักษ์ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ส่วนด้านการมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด ตามลำดับ กลุ่มอาชีพพนักงานบริษัท/องค์กรธุรกิจ พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านการฟื้นฟู รองลงมา ได้แก่ ด้านการอนุรักษ์ ส่วนด้านการมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด ตามลำดับ

3.5 การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลปากน้ำฉวาง ตำบลฉวาง อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามรายได้ต่อเดือน พบว่าต่ำกว่า 10,000 บาท, 10,000-20,000 บาท และ 20,001 บาทขึ้นไปอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย พบว่า รายได้ต่อเดือน ต่ำกว่า 10,000 บาท พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านการฟื้นฟู รองลงมา ได้แก่ ด้านการอนุรักษ์ ส่วนด้านการมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด ตามลำดับ รายได้ต่อเดือน 10,000-20,000 บาท พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านการฟื้นฟู รองลงมา ได้แก่ ด้านการอนุรักษ์ ส่วนด้านการมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยน้อยสุดตามลำดับ รายได้ต่อเดือน 20,001 บาทขึ้นไป พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านการฟื้นฟู รองลงมา ได้แก่ ด้านการอนุรักษ์ ส่วนด้านการมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด ตามลำดับ

อภิปรายผล

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลปากน้ำฉวาง ตำบลฉวาง อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา” จากการวิจัยสามารถอธิบายเชื่อมโยงทฤษฎี แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลปากน้ำฉวาง ตำบลฉวาง อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา ดังนี้

ผลการศึกษาการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลปากน้ำฉวาง ตำบลฉวาง อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา โดยรวมทั้ง 3 ด้าน มีค่าแปลผล อยู่ในระดับมาก อภิปรายได้ว่า การบริหารจัดการของเทศบาลตำบลปากน้ำฉวาง ให้ความสำคัญต่อการดำเนินงานในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมอันจะนำไปสู่การจัดการปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของประธาน สุขรังสรรค์ (2539) ได้กล่าวว่า การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ คือการที่จะรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชนให้ยั่งยืนจำเป็นต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกกลุ่มอาชีพเข้ามามีบทบาทและตัดสินใจร่วมกัน ร่วมมือกันจัดทำโครงการและดำเนินโครงการตลอดจนติดตามดูว่าได้ผลหรือไม่ โดยมีผู้นำชุมชน เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้จุดประกายความคิด เพราะไม่เช่นนั้นแล้วทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมซึ่งเป็นสมบัติของทุกคนคงต้องร่อยหรอและหมดสิ้นไปในที่สุด ดังนั้นเราจะต้องร่วมมือ

ร่วมใจรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยใช้โครงการพัฒนาเป็นเครื่องมือสำคัญในการอนุรักษ์รักษา (ประสาน สุขรังสรรค์, 2539)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ย พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านการฟื้นฟู ด้านการอนุรักษ์ และด้านการมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ตามลำดับและสรุปตามผลการศึกษารายด้าน พบว่า

1. ด้านการฟื้นฟู มีการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลปากน้ำฉวาง ตำบลฉวาง อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา โดยรวม อยู่ในระดับมาก อภิปรายผลได้ว่า ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลปากน้ำฉวางมีความเห็นว่า เทศบาลตำบลปากน้ำฉวาง ได้มีการรณรงค์และฟื้นฟูพื้นที่ป่าและระบบนิเวศให้เกิดความอุดมสมบูรณ์ มีการลดปัญหาขยะมูลฝอย มีการปลูกป่าทดแทนเพื่อเพิ่มพื้นที่สีเขียว มีการป้องกันและลดปัญหาเกี่ยวกับมลพิษทางน้ำ ทางอากาศ อยู่ในระดับมาก ซึ่งข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ข้อ 2 ที่ว่าเทศบาลตำบลปากน้ำฉวางมีการรณรงค์เพื่อลดปัญหาขยะมูลฝอย โดยแปลผลอยู่ในระดับมาก และข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยสุด ได้แก่ข้อ 3 ที่ว่า เทศบาลตำบลปากน้ำฉวางมีการรณรงค์ปลูกป่าทดแทนเพื่อเพิ่มพื้นที่สีเขียว โดยแปลผลอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับ (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559) กล่าวว่า ปัจจุบันสภาพทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกำลังเป็นปัญหาและเป็นจุดอ่อนของการรักษาฐานการผลิตและให้บริการ รวมทั้งการดำรงชีพที่ยั่งยืน ฐานทรัพยากรธรรมชาติถูกนำไปใช้ในการพัฒนาจำนวนมากก่อให้เกิดความเสื่อมโทรมอย่างต่อเนื่อง พื้นที่ป่าไม้ลดลงทรัพยากรดินเสื่อมโทรม ความหลากหลายทางชีวภาพถูกคุกคาม ทรัพยากรน้ำยังมีส่วนที่ไม่สามารถจัดสรรได้ตามความต้องการ และมีความเสี่ยงในการขาดแคลนในอนาคต เกิดปัญหาความขัดแย้งในการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติมากขึ้น การสร้างความมั่นคง ของฐานทรัพยากรธรรมชาติและยกระดับคุณภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อสนับสนุนการเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตของประชาชน เร่งแก้ไขปัญหาวิกฤติสิ่งแวดล้อมเพื่อลดมลพิษที่เกิดจากการผลิตและการบริโภค พัฒนาระบบบริหารจัดการที่โปร่งใสเป็นธรรม ส่งเสริมการผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเป็นวงกว้างมากขึ้น ต้องเร่งเตรียมความพร้อมในลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกและเพิ่มขีดความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ รวมทั้งบริหารจัดการเพื่อลดความเสี่ยงด้านภัยพิบัติทางธรรมชาติ การรักษา และฟื้นฟูฐานทรัพยากรธรรมชาติ เพิ่มพื้นที่ป่าไม้เพื่อการอนุรักษ์ ป่าเศรษฐกิจ และป่าชายเลน ลดการสูญเสีย

ความหลากหลายทางชีวภาพ แก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ และจัดที่ดินทำกินให้ผู้อยากไร้โดยให้สิทธิร่วม และการเพิ่มสัดส่วนพื้นที่ป่าไม้เป็นร้อยละ 40 ของพื้นที่ประเทศ แบ่งเป็นพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ ร้อยละ 25 และพื้นที่ป่าเศรษฐกิจ ร้อยละ 15 พื้นที่ป่าชายเลนเพิ่มจาก 1.53 ล้านไร่ เป็น 1.58 ล้านไร่ พื้นที่ปลูกและพื้นที่ป่าต้นน้ำเพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นเป้าหมายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ สรายุทธ คาน ที่ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของชุมชนกรณีศึกษา: ชุดโครงการวิจัยและพัฒนา การเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ท้องถิ่น เครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏ พบว่า การพัฒนากิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เสื่อมโทรม เปลี่ยนแปลงไปให้เหมาะสม วิธีปฏิบัติในการพัฒนากิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อแก้ไขปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่กำลังเสื่อมโทรม ได้แก่ การรักษา/ซ่อมแซม และการฟื้นฟู เป็นไปตามกระบวนการวิจัยเชิง ปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR.) ที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้ใช้ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในลักษณะของการบูรณาการกับวิถีชีวิต เช่น การปรับปรุงคุณภาพน้ำ การปลูก/ฟื้นฟูป่า/ภูมิปัญญาท้องถิ่น (สรายุทธ คาน, 2560) สอดคล้องกับ ทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่เช่นทฤษฎีการเรียนรู้จากประสบการณ์ของ สุลล วุฒิเสน เนื่องจากเป็นกระบวนการนำองค์ความรู้วิทยาศาสตร์สากลไปทำความเข้าใจบริบทชุมชนท้องถิ่น และนำองค์ความรู้ท้องถิ่นจากประสบการณ์ในพื้นที่/ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม มาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ (สุพล วุฒิเสน, 2546) การใช้ วิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการด้วยคู่มือภาคสนามสำหรับการฝึกอบรมด้านสิ่งแวดล้อม ที่ส่งผลกระทบให้เกิดการดูแลด้วยการปรับปรุงคุณภาพน้ำอย่างจริงจัง การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในชุมชนต่าง ๆ เกิดจากวิถีชีวิตที่เรียนรู้อยู่ร่วมกันกับธรรมชาติจึง ก่อให้เกิดภูมิปัญญาต่าง ๆ กระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เป็นการนำความรู้สากลสู่ท้องถิ่นและนำภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่สากล ถือเป็นระยะของการพัฒนาที่สำคัญวิธีการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เช่น การรักษา/ซ่อมแซม และ การฟื้นฟูสามารถกระทำได้ทั้งโดยเทคโนโลยีพื้นบ้านและวิทยาการสมัยใหม่ ขึ้นอยู่กับระดับความรุนแรงของปัญหา สมบัติเฉพาะตัวของทรัพยากร และความเหมาะสมของสภาพพื้นที่มีรูปแบบเป็นชุมชนเมืองหรือชุมชน ชนบท เนื่องจากไม่มีวิธีการที่ดีที่สุดเพียงวิธีเดียวจากการบูรณาการความรู้ท้องถิ่นและวิทยาศาสตร์ การดำเนินงานตามแนวพระราชดำริด้านสิ่งแวดล้อมจะเป็นต้นแบบของชุมชนเพราะสามารถทำได้ง่าย

ประหยัด และเน้นหลักธรรมชาติช่วยตัวเองก่อนที่จะใช้เทคโนโลยีช่วยบนพื้นฐานของเศรษฐกิจพอเพียงและระบบนิเวศ

2. ด้านการอนุรักษ์ การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลปากน้ำฉวาง ตำบลฉวาง อำเภอดง จังหวัดนครราชสีมา โดยรวม อยู่ในระดับมาก อภิปรายผลได้ว่า ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลปากน้ำฉวางเห็นว่า เทศบาลตำบลปากน้ำฉวาง มีการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในการบริโภคอุปโภค มีการดูแลไม่ให้งดอยู่เพื่อประโยชน์ของคนรุ่นหลัง มีการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งน้ำให้เกิดความสมบูรณ์ อยู่ในระดับมาก ซึ่งข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ข้อ 2 ที่ว่า เทศบาลตำบลปากน้ำฉวางมีการดูแลไม่ให้งดอยู่ได้นานเพื่อประโยชน์ของคนรุ่นหลัง โดยแปลผลอยู่ในระดับมาก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด ได้แก่ ข้อ 3 ที่ว่า เทศบาลตำบลปากน้ำฉวางมีการรณรงค์ใช้วัสดุธรรมชาติหรือถุงผ้าแทนถุงพลาสติก โดยแปลผลอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อีรีเดช ชูมณี งานวิจัยเรื่อง การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมป่าชายเลนของประชาชนชุมชนบ้านเป็ดใน ตำบลห้วยน้ำขาว อำเภอเมือง จังหวัดตราด ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมประชาชนชุมชนบ้านเป็ดใน มีการอนุรักษ์ทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมป่าชายเลน อยู่ในระดับมาก (อีรีเดช ชูมณี, 2557) และยังสอดคล้องกับหลักการอนุรักษ์ตามแนวความคิดของจ้านง อติวัฒนสิทธิ์ และคณะ ได้สรุปหลักการอนุรักษ์ ไว้ดังนี้ หลักการที่ 1 : การใช้แบบยั่งยืน หลักการที่ 2 การฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม หลักการที่ 3 การสงวนของหายาก หลักการอนุรักษ์ทั้ง 3 หลักการนี้มีความสัมพันธ์ต่อกันและกัน กล่าวคือ ต้องใช้ร่วมกันตั้งแต่การใช้ทรัพยากรต้องพิจารณาให้ถี่ถ้วน จะมีทรัพยากรใช้ตลอดไปหรือไม่ ถ้าใช้แล้วทรัพยากรใดมีความเสื่อม โทรมเกิดขึ้น หรือสิ่งใดใช้มากเกินไปจำเป็นต้องมีการสงวนหรือเก็บรักษาเอาไว้ จะเห็นได้ว่า ขั้นตอนของทั้ง 3 หลักการจะผสมผสานกันเสมอ แต่สิ่งที่สำคัญที่สุดคือ พฤติกรรมในการปฏิบัติเป็นแบบอย่างที่ดีเพื่อรักษาความหลากหลายทางชีวภาพให้คงอยู่ต่อไป (จ้านง อติวัฒนสิทธิ์ และคณะ, 2541)

3. ด้านการมีส่วนร่วม การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลปากน้ำฉวาง ตำบลฉวาง อำเภอดง จังหวัดนครราชสีมา โดยรวมอยู่ในระดับมาก อภิปรายผลได้ว่า ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลปากน้ำฉวาง ได้มีส่วนร่วมในการฟื้นฟูอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ ตรวจสอบและสอดส่องไม่ให้เกิดการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ อยู่ในระดับมาก ซึ่งข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่

ข้อ 2 ที่ว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในเขตพื้นที่ โดยแปลผลอยู่ในระดับมาก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด ได้แก่ ข้อ 3 ที่ว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรู้สึกรักและหวงแหนทรัพยากรธรรมชาติ โดยแปลผลอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับ (กรมการส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2548) ได้ให้แนวคิดว่าการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น ควรยึดเป็นหลักปฏิบัติเพื่อแนวทางในการจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาและการบริหารจัดการในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในท้องถิ่น ประกอบด้วยหลักการ 3 ประการได้แก่ 1) การจัดทำแผนงาน/โครงการ หมายถึง การจัดทำแผนงาน/โครงการส่งเสริม บำรุงรักษาและคุ้มครองและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล และเทศบาลตำบล) 2) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมายถึง กระบวนการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชนหรือหมู่บ้านของตน โดยดำเนินการตามกระบวนการมีส่วนร่วม คือ ร่วมกันวางแผนและการตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ ร่วมรับผลประโยชน์ ร่วมประเมินผลเกี่ยวกับการดำเนินงานตามแผนงานโครงการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 3) การควบคุมกิจกรรมที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ การดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการควบคุมกิจกรรมที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติในชุมชนหรือหมู่บ้านขององค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาลตำบล (กรมการส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2548) และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ยุวัลดา ชูรักษ์ และปัญญา ชูช่วย งานวิจัยเรื่อง บทบาทการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติแบบยั่งยืนของชุมชนท้องถิ่นบริเวณเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาบรรทัด อำเภอตะโหมด จังหวัดพัทลุง ผลการวิจัยพบว่า ระดับของบทบาทการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติแบบยั่งยืนของชุมชนท้องถิ่นในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ยุวัลดา ชูรักษ์ และปัญญา, 2558)

องค์ความรู้ใหม่

จากผลการศึกษาเรื่องการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลปากน้ำฉวาง ตำบลฉวาง อำเภอฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลที่ได้จากการศึกษาจะสามารถนำมาเป็นแนวทางในการวางแผนการดำเนินงานและแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้ง

ส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทต่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น มีความเหมาะสมและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน ซึ่งผู้วิจัยได้นำผลการวิจัยที่ค้นพบมาประยุกต์กับหลักปธาน 4 ตามหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนา แล้วนำมาสร้างเป็นโมเดลในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลปากน้ำฉวาง ตำบลฉวาง อำเภอนางรอง จังหวัดนครราชสีมา โดยตั้งชื่อว่า Model 4 พ ดังนี้ คือ

พ.1= พยายามป้องกัน (สังวรปธาน) คือการป้องกันรักษาเพื่อมิให้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสูญหาย ทรุดโทรม ร่อยหรอลง เช่น การรักษาหน้าดิน ไม่ให้ถูกชะล้างกัดกร่อนพังทลาย ป้องกันการทำลายป่าไม้ น้ำ อากาศ แร่ ไม่ให้เกิดการปนเปื้อนจากสารพิษ และการใช้กฎหมายเพื่อรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กฎหมายเป็นกติกาสังคม การใช้กฎหมายรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจะช่วยให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เพราะมีการบังคับใช้ มีบทลงโทษผู้ฝ่าฝืน รวมถึงลดปริมาณการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ การใช้ทรัพยากรธรรมชาติทุกชนิดไม่ว่าอาหาร เครื่องใช้ เครื่องนุ่งห่ม ไฟฟ้า เป็นต้น จะต้องลดปริมาณการใช้ลงให้เหลือเท่าที่จำเป็นต้องใช้ เป็นต้น

พ.2 = พยายามกำจัด (ปหานปธาน) การใช้ทรัพยากรธรรมชาติให้คุ้มค่า ทรัพยากรธรรมชาติจะต้องนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด เช่น การกินอาหารไม่ควรให้เหลือทิ้ง ใช้เสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่มจนกว่าจะหมดสภาพ การดูแลซ่อมแซมเครื่องใช้ต่าง ๆ เป็นต้น จะต้องลดและเลิกการใช้สารเคมี การใช้สารพิษในชีวิตประจำวันและในการประกอบอาชีพจะต้องใช้ให้น้อยลงหรือเลิกใช้ โดยหันมาใช้สารธรรมชาติที่ไม่เป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพแทน นอกจากนี้การปฏิเสธการใช้ (Reject) การรู้จักปฏิเสธหรืองดใช้สิ่งของที่ก่อให้เกิดผลเสียต่อสิ่งแวดล้อมหรือทำให้สิ้นเปลืองทรัพยากรธรรมชาติมากเกินไป เช่น ใช้ถุงผ้าแทนถุงพลาสติก ระยะเวลาใกล้ ๆ ควรเดินหรือปั่นจักรยานแทนการใช้รถยนต์ เป็นต้น

พ.3 = พยายามพัฒนา (ภาวนาปธาน) การสร้างและพัฒนาแหล่งน้ำและทรัพยากรธรรมชาติ โดยเฉพาะแหล่งน้ำทุกประเทศจะต้องดำเนินการจัดหาและพัฒนาแหล่งน้ำสำหรับการเพาะปลูก และสำหรับใช้สอยของประชาชนทั้งในเมืองและในชนบทรวมทั้งการป้องกันและปรับปรุงแหล่งน้ำและคุณภาพน้ำให้มีคุณภาพเหมาะสมกับการใช้ นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมการปลูกป่า รวมทั้งการอนุรักษ์และขยายพันธุ์ไม้พื้นเมืองเพื่อการใช้สอยในชุมชน การซ่อมแซมฟื้นฟู (Repair) คือการซ่อมแซมสิ่งของที่ชำรุดเสียหายให้เป็นของใหม่ แล้วนำกลับมาใช้อีก เช่น กระเป๋า

รองเท่าที่ขาดก็ปะซ่อมแซมเพื่อให้ใช้งานได้ การพัฒนาแบบยั่งยืน ทุกประเทศไม่ว่าพัฒนาแล้วหรือกำลังพัฒนา หรือด้อยพัฒนา จะต้องมียุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแบบยั่งยืนโดยคำนึงถึงโลกในอนาคต และการอยู่ร่วมกันของพลโลก

พ.4 = พยายามรักษา (อนุรักษ์) ธรรมชาติ ทุกประเทศไม่ว่าพัฒนาแล้วหรือกำลังพัฒนา หรือด้อยพัฒนา จะต้องมียุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแบบยั่งยืนโดยคำนึงถึงโลกในอนาคต และการอยู่ร่วมกันของพลโลก การใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การรู้จักใช้ทรัพยากรธรรมชาติในประเทศ การฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ การมีจริยธรรม การอยู่อย่างเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และรู้จักความพอดีในการใช้จ่ายใช้สอยเป็นหลักการที่จะมีชีวิตรอง่าย และ เป็นชีวิตที่มีคุณภาพได้ สิ่งไหนสามารถนำกลับมาใช้ซ้ำ (Reuse) ได้ ของใช้หลายอย่างที่ใช้แล้ว ถ้าได้นำไปปรับปรุงดัดแปลงเล็กน้อย ก็สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ เช่น การนำถุงผ้า ถุงพลาสติก ขวดน้ำพลาสติก กล่องกระดาษ เสื้อผ้า กลับมาใช้ซ้ำ การใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด (Reduce) เป็นการลดปริมาณการใช้ทรัพยากร เช่น การใช้น้ำที่เหลือจากการซักผ้าไปรดน้ำต้นไม้ เป็นต้น

สรุป

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลปากน้ำฉวาง ตำบลฉวาง อำเภอนางรอง จังหวัดนครราชสีมา และเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลปากน้ำฉวาง ตำบลฉวาง อำเภอนางรอง จังหวัดนครราชสีมา ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้จำนวน 1,272 ครัวเรือน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เลือกมาจากจำนวนครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลปากน้ำฉวาง ตำบลฉวาง อำเภอนางรอง จังหวัดนครราชสีมา โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างมีระบบ (Systematic random sampling) สถิติที่ใช้ คือค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

ผลการศึกษาวิจัยพบว่าการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลปากน้ำฉวาง ตำบลฉวาง อำเภอดง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวมทั้ง 3 ด้าน มีค่าแปลผล อยู่ในระดับมาก ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้ เทศบาลตำบลปากน้ำฉวางควรมีการจัดสรรงบประมาณเกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติเพิ่มขึ้น และเร่งพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้ดีขึ้นเพื่อประโยชน์ของประชาชนเป็นหลัก

1. ด้านการฟื้นฟู พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลปากน้ำฉวาง ตำบลฉวาง อำเภอดง จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านการฟื้นฟู โดยรวมอยู่ในระดับมาก ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้ ควรจัดให้มีการดำเนินกิจกรรมการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างจริงจัง และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน เพื่อประโยชน์ของประชาชน

2. ด้านการอนุรักษ์ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลปากน้ำฉวาง ตำบลฉวาง อำเภอดง จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านการอนุรักษ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้ เทศบาลตำบลปากน้ำฉวางควรมีเจ้าหน้าที่ในการดำเนินการเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมโดยตรงเพื่อประสิทธิภาพในการบริหารงาน

3. ด้านการมีส่วนร่วม พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลปากน้ำฉวาง ตำบลฉวาง อำเภอดง จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านการมีส่วนร่วม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้ เทศบาลตำบลปากน้ำฉวางควรดำเนินการประชาสัมพันธ์เชิญชวน สร้างจิตสำนึก ให้แก่ประชาชนให้ทั่วถึงทั้งภายในเขตและพื้นที่ใกล้เคียงกับเทศบาลตำบลปากน้ำฉวาง เนื่องจากการมีส่วนร่วมของประชาชนหรือผู้นำท้องถิ่นเป็นกลไกสำคัญประการหนึ่งในการ ฟื้นฟู อนุรักษ์ และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้คงอยู่ได้นาน และเกิดประสิทธิภาพในการนำทรัพยากรธรรมชาติไปใช้ในกิจกรรมต่าง ๆ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเรื่องการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลปากน้ำฉวาง เพื่อให้ได้ผลการวิจัยที่หลากหลายและรับทราบ แนวคิดของประชาชนในเขตตำบลต่าง ๆ เพื่อนำผลที่ได้มาเปรียบเทียบและนำมาปรับปรุงแนวทางในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติของเทศบาลตำบลปากน้ำฉวางได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. ควรมีการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน กับความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลปากน้ำฉวาง ว่าตัวแปรแต่ละด้านมีความสัมพันธ์กันหรือไม่และอย่างไร
3. ในการวิจัยครั้งต่อไปอาจมีการศึกษาถึงการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลปากน้ำฉวาง ด้านอื่นเพื่อนำผลวิจัยที่ได้มาเปรียบเทียบกับควรดำเนินการกิจกรรมในด้านใดเพิ่มเติมหรือควรปรับปรุงกิจกรรมในด้านใดให้ดีขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กรมการส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. (2548). ใน ยุทธศาสตร์การพัฒนาที่ยั่งยืนสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น.
- จำนง อติวัฒน์สิทธิ์ และคณะ. (2541). สิ่งแวดล้อมเทคโนโลยีและชีวิต. กรุงเทพมหานคร.
- ธีรเดช ชุมณี. (2557). การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมป่าชายเลนของประชาชนชุมชนบ้านเป็ดโน ตำบลห้วยน้ำขาว อำเภอเมือง จังหวัดตราด. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ประสาน สุขรังสรรค์. (2539). มาร่วมกันรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. เทศาภิบาล. ปีที่ 2 ฉบับที่ 91, มกราคม, 16-19.
- แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). ใน สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) (หน้า 107-117).
- ยุวัลดา ชูรักษ์ และปัญญา. (2558). บทบาทการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติแบบยั่งยืนของชุมชนท้องถิ่นบริเวณเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาบรรทัด อำเภอตะโหมด จังหวัด

พัทลุง. ใน การประชุมหาญใหญ่วิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 6. มหาวิทยาลัยหาญใหญ่, 26 มิถุนายน (หน้า 769-770).

สรยุทธ์ คาน. (2560). รูปแบบการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของชุมชนกรณีศึกษา. ชุดโครงการวิจัยและพัฒนาการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ท้องถิ่นเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏ วารสารสารสนเทศ ปีที่ 16 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม – ธันวาคม 2560).

สุพล วุฒิเสน. (2546). การพัฒนาประเทศที่ยั่งยืนโดยกลไกของการศึกษา. สงขลา: มหาวิทยาลัยราชชนครินทร์.